

**MYNDIGHETER I SAMVERKAN
MOT DEN ORGANISERADE
BROTTLIGHETEN**

2021

Arbetsförmedlingen
Ekobrottsmyndigheten
Försäkringskassan
Kriminalvården
Kronofogdemyndigheten
Kustbevakningen
Migrationsverket
Polismyndigheten
Skatteverket
Säkerhetspolisen
Tullverket
Åklagarmyndigheten

Utgivare: Polismyndigheten, 106 75 Stockholm
Datum: 2022-03-29
Dnr: A644.668/2021
Saknr: 480
Grafisk form: Blomquist Communication
Upplaga: 300 ex
Foto: Getty images sid 1, 23, 76, ThisisEngineering sid 7,
Polismyndigheten sid 9, 10, 13, 20, 24, 26, 29, 30, 32, 38, 43, 49
Adobe stock sid 34, 44, 47.
Tryck: Polismyndighetens tryckeri, Stockholm mars 2022

Gott resultat i en breddad verksamhet

Det är med stolthet som jag återigen kan konstatera att årets resultat av arbetet i satsningen fortsatt uppvisar höga resultatnivåer för en stor del av den allt bredare verksamheten. Även under 2021 har detta skett trots de utmaningar som pandemin inneburit för myndighetssamverkan.

Under året utfördes bland annat ett omfattande arbete kopplat till penningtvätt genom växlingskontor. Det är ett bra exempel på hur vi avsevärt kan begränsa möjligheten att omsätta brottsvinster. Att satsningen även verkar bortom skjutningar och sprängningar, som genererar den största mediala uppmärksamheten, bedömer jag som mycket angeläget för att komma åt brottsvinsterna vilket är den största drivkraften bakom brottsligheten.

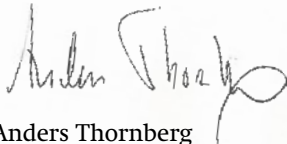
Årets redovisning visar tydligt på den bredda satsningen bedriver underrättelseverksamhet och operativ verksamhet, vilket är nödvändigt eftersom den organiserade brottsligheten agerar brett och hela tiden söker nya vägar. Centralt för arbetet är också att motverka undandragandet av skatter samt angreppen mot välfärdssystemet och de bidrag som syftar till att bland annat stödja enskilda individer, skolverksamhet, föreningsliv och näringsliv.

Under året var nivån för lagföringen återigen den hittills högsta sedan satsningen startade 2009, vilket var en fortsatt ökning från den dittills högsta nivån 2020. En stor del av de mycket påtagliga straffen som utdömts i domstol, för flera av de mest tongivande kriminella aktörerna inklusive strategiska personer, baseras på information från utredningsmaterial från

dekrypterade informationstjänster. Ett mycket omfattande och kompetent utredningsarbete har krävts för att materialet ska leda fram till fällande domar. Det visar återigen att internationell samverkan är en avgörande förutsättning för att på allvar förhindra den organiserade brottsligheten i Sverige. Flera omfattande rättsprocesser utifrån årets verksamhet är ännu inte slutförda.

Allt fler samverkanspartners ansluter till satsningen vilket skapar ytterligare förutsättningar till en förstärkt samverkan, såväl nationellt som regionalt. Allt fler myndigheter, kommuner och externa aktörer deltar, vilket ökar förmågan att reducera den organiserade brottslighetens utrymme i vårt samhälle. Att vi samtidigt förmår att hantera de svåra områdena kring infiltration, korruption och otillåten påverkan inom våra myndigheter är också viktigt.

Det är också glädjande att samverkan och informationsutbyte mellan angränsande uppdrag och initiativ förstärkts då alla som samverkar med satsningen ska känna att vi delar ett gemensamt uppdrag där vi tillsammans blir allt starkare och åstadkommer skillnad i kampen mot den organiserade brottsligheten.

Anders Thornberg
Rikspolischef och ordförande samverkansrådet

Innehåll

1. Sammanfattning	6
2. Inledning	8
2.1 Läsanvisning och disposition	8
2.1.1 Att följa upp och värdera verksamhet och utfall	9
2.1.2 Utmaningar i arbetet med uppföljning	10
2.1.3 Mål och effekter	11
2.2 Förutsättningar för verksamheten	11
2.2.1 Inriktningarna för verksamheten	12
2.2.2 Särskilda beaktanden i arbetet	12
3. Operativt utfall	14
3.1 I stort sett liknande nivå som året innan för utfallet i förvaltningsprocessen	14
3.2 Skatteverket rapporterar nästan oförändrat belopp för höjning av skatt	14
3.3 Fortsatt högt återkravsbelopp för Försäkringskassan	16
3.4 Svårbedömt utfall för Arbetsförmedlingen	16
3.5 Ökning av värdet för utmäta tillgångar rapporterades av Kronofogdemyndigheten	17
3.5.1 Större spridning över regionerna för Migrationsverkets utfall	18
3.6 Unik ökning av utfallet i brottmålsprocessen	18
3.6.1 Bedömningen görs utifrån tingsrättsdomar	18
3.6.2 Tidigare års operativ aktivitet eller prioriteringar gav domar 2021	18
3.6.3 Klart högsta antalet fängelseår sedan satsningen inleddes	19
3.6.4 Brottstrukturen	20
3.6.5 Många grova narkotikabrott	20
3.6.6 Ökad lagföring för ekonomisk brottslighet	21
3.7 Stora skillnader mellan utfall i tings- respektive hovrätt för förverkande av brottsutbyte	21
3.8 Förändrad åldersstruktur för de åtalade	22
3.9 Effekten av hovrättsdomar, två domar i fokus	22
3.10 Fortsatt hög nivå för beslag av narkotika	23
3.11 Exempel på andra utfall	25
3.12 Flera stränga påföljder för de strategiska personerna	25
4. Operativ verksamhet	28
4.1 Insatser och ärenden	28
4.2 Våld, vapen och narkotika	30
4.2.1 Vålds-, vapen- och narkotikabrott dominerar lagföringen	31
4.2.2 Dessa brottstyper var inte dominerande i underrättelsearbetet	31
4.3 Ekonomisk brottslighet	31
4.3.1 Skattebrott och bokföringsbrott	32
4.4 Bedrägeri- och bidragsbrott	32
4.4.1 Investeringsbedrägeri	33
4.4.2 Bidragsbrott	33
4.5 Illegalt utnyttjande av ekonomiska bidrag och stöd	33
4.5.1 Personlig assistans	33
4.5.2 Tandvårdsstöd	34
4.5.3 Stöd till skol- och förskoleverksamhet	34
4.5.4 Stöd till föreningsverksamhet	35
4.5.5 Studiemedel	35
4.5.6 Lönegaranti samt anställningsstöd	35
4.5.7 Betydelsen av korrekt folkbokföring och korrekta identiteter	35

4.6 Arbetslivskriminalitet och brott i näringsverksamhet	36
4.6.1 Skattebrott och skatteundandragande	36
4.6.2 Människoexploatering	36
4.6.3 Arbetstillstånd	36
4.6.4 Fastigheter och hyreskontrakt	37
4.6.5. Valutaväxlare och finansiella institut	37
4.6.6 Avfallshantering	37
4.6.7 Vanligast förekommande branscherna	37
4.7 Penningtvätt, växlingskontor och penningförmedling	37
4.8 Utsatta områden	38
4.9 Politisk extremism och terrorism	38
4.10 De kriminella aktörerna	39
4.10.1 Den kriminella mc-miljön	39
4.10.2 Släkt- och familjenätverk	39
4.10.3 Experter och möjliggörare	39
4.11 Övrigt av stor betydelse för den operativa verksamheten	39
4.11.1 Korruption, infiltration och otillåten påverkan	39
4.11.2 Sekretess mellan myndigheter	40
4.11.3 Internationell verksamhet	40
4.12 Uppföljning av två nationella insatser	40
5. Årets arbete vid satsningens samverkansforum	42
5.1 Fokus på utveckling	42
5.2 Covid-19 påverkade satsningen	42
5.3 Samverkansrådet	42
5.4 Operativa rådet	43
5.4.1 Innovationsprojektet	43
5.4.2 Pilotprojektet som riktade sig mot näringsverksamhet kopplad till organiserad brottslighet	44
5.4.3 Pilotprojektet för att komma åt felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet	45
5.5 Nationellt underrättelsecentrum	45
5.5.1 Den myndighetsgemensamma lägesbilden – en sammanfattning	45
5.6 De regionala samverkansråden och de regionala underrättelsecentren	46
5.7 Juridiska expertnätverket	46
5.8 Kommunikationsgruppen	46
5.9 Säkerhetschefsnätverket	46
5.10 Nätverket för utökad myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet	46
6. Satsningen, en del av en helhet	48
6.1 Samverkan mot arbetslivskriminalitet	48
6.2 Försäkringskassan initiativ – MUR	48
6.3 Samverkan med anledning av stödåtgärder till följd av pandemin	49
Bilagor.	
Bilaga 1. Regeringsuppdragen	50
Bilaga 2. Den myndighetsgemensamma inriktningen	51
Bilaga till: Den myndighetsgemensamma inriktningen för satsningen mot organiserad brottslighet	52
Bilaga 3. Organisation och verksamhetsprocesser	53
Bilaga 4. Mer om förutsättningar	55
Bilaga 5. Kvantitativa resultatmått och kvalitativa källor	56
Bilaga 6. Operativt utfall	58
Bilaga 7. Nationella insatser	63
Bilaga 8. Regionala operativa insatser	65
Bilaga 9. Underrättelseärenden	68
Bilaga 10. Nationella insatser	70
Bilaga 11. Grafisk presentation av de åtalades kön och ålder	73

1. Sammanfattning

Utfallet av samverkan mot den organiserade brottsligheten mäts enligt tre kriterier:

- den kvantitativa nivån
- utfallets bredd, främst sett till antalet insatser, ärenden och domar
- utfallets påverkan på fortsatt brottslighet – brottsförebyggande effekt.

Det tredje kriteriet är kanske det viktigaste för bedömningen av utfallet, det vill säga hur påverkas förmågan till fortsatt brottslighet, den brottsförebyggande effekten. Detta kriterium är mycket svårbedömt och vilar än så länge på de strategiska förutsättningar som skapats för verksamheten i form av inriktningar, mål och prioriteringar. Ett ytterligare kriterium är i vilken mån som arbetet varit myndighetsgemensamt.

Nivån för utfallet av den operativa verksamheten i satsningen var 2021 mycket högt i förhållande till tidigare år avseende brottmålsprocessen och för flera av måtten avseende förvaltningsprocessen.

Nivån för utfallet av den operativa verksamheten i satsningen var 2021 mycket högt i förhållande till tidigare år avseende brottmålsprocessen och för flera av måtten avseende förvaltningsprocessen. Det var den högsta nivån under redovisningsperioden (2016–2021) för utdömd fängelsestid i tingsrätt, och även den högsta nivån för något år sedan satsningen inleddes. Under 2021 var reduktionen av den utdömda fängelsestiden efter dom i hovrätten också den lägsta för något år hittills i satsningen. Ökningen av den utdömda fängelsestiden var, förutom nivån, också unik genom att det var första gången som den ökade två år i rad, och det mycket tydligt. Flera tongivande personer inom den organiserade brottsligheten, inklusive

strategiska personer i satsningen, har dömts till långtids fängelse som påföljd.

I huvudsak beror ökningen på ett ökat antal fällande domar för olika typer av grova narkotikabrott, inklusive synnerligen grova. Även fällande domar för olika typer av grova våldsbrott och grova vapenbrott bidrog. I utredningsarbetet spelade information från dekrypterade informationstjänster en avgörande roll för de fällande domarna.

Emellertid visar brottsstrukturen att lagföringen också var bred sett till de brottskategorier som följs upp. Ekonomisk brottslighet var mer påtaglig i satsningens lagföring än 2020, inklusive beslutade näringsförbud och företagsbot. Dessutom var det fler bidragsbrott än på flera år samt ett förhållandevis stort antal bedrägeribrott i lagföringen. Detta återspeglar att vi på bred front arbetar mot den organiserade brottslighetens illegala inkomster.

Beloppet för återkrav från Försäkringskassan var visserligen lägre än 2020, men den obestridligen näst högsta nivån som hittills rapporterats i satsningen.

Beloppet för höjning av skatt låg kvar på samma nivå som 2020. De flesta andra mått som rapporterades från Skatteverket indikerar ökad operativ verksamhet och operativt utfall. Även om det finns en känd tidigare underrapportering, bedöms det som att verksamheten mot felaktig folkbokföring ökade under 2021.

Kronofogdemyndighetens redovisade värde för utmätta tillgångar ökade i förhållande till 2020, vilket innebär att den minskande tendensen sedan 2017 avbröts. Särskilt utfallet från det regionala operativa arbetet i region Stockholm bidrog till detta.

I stort sett finns det inget i det operativa utfallet som indikerar en minskad aktivitet inom något av satsningens huvudsakliga områden. Det gäller även för enskilda myndigheters aktiviteter, även om vissa myndigheter har en enbart begränsad redovisad arbetstid i nationella insatser. De flesta av de samverkande myndigheterna har en betydligt högre aktivitet och deltagande i samt utfall från regionalt operativt arbete jämfört med i nationella insatser beslutade av operativa rådet. För de nationella insatserna var det en

särskilt stor redovisad arbetstid för Polismyndigheten under 2021, speciellt polisregion Syd. Även Åklagarmyndigheten, Tullverket och Kriminalvården redovisade en mer omfattande arbetstid i nationella insatser än tidigare under redovisningsperioden.

Beslagen av narkotika var under året på en hög nivå sett över redovisningsperioden. Sammantaget fortsatte även den höga nivån för beslag av vapen som varit rådande sedan 2018.

De stora beslagen av kontanter under 2020 och 2021 kan till stor del kopplas till den ökade arbetet mot grov penningtvätt genom verksamhet vid växlingskontor.

Operativ verksamhet i satsningen omfattade i stort sett alla de fält som framhölls i den senaste myndighetsgemensamma lägesbilden och fler därtill.

I stor sett finns det inget i det operativa utfallet som indikerar en minskad aktivitet inom något av satsningens huvudsakliga områden.

I denna redovisning betonades tre områden som särskilt viktiga avseende förutsättningarna för den operativa verksamheten:

- Korruption, infiltration och otillåten påverkan.
- Sekretess mellan myndigheter.
- Internationell verksamhet.

Fler av de nationella insatserna fordrade fortsatt en omfattande internationell operativ samverkan. Samverkan med de länder som stått för information från dekrypterade kommunikationstjänsterna var central för utfallet i många domar under året.

Det gemensamma arbetet i satsningens samverkansforum fokuserade mycket på det systematiska utvecklingsarbetet som genomfördes i flera spår. Genom arbetet i innovationsprojektet där ett flertal forum

var inblandade utvecklades förmågan att ta fram fler former av insatser mot organiserad brottslighet.

Det gemensamma arbetet i satsningens samverkansforum fokuserade mycket på det systematiska utvecklingsarbetet.

En förflyttning i fokus till att motverka brottsfenomen genom brottsförebyggande åtgärder testades i flera projekt. Förändringen i arbetet genomfördes i de av regeringen initierade pilotuppdragen, men också i initiativ i de regionala underrättelsecentren och i ett särskilt samarbete med fem kommuner. Den nya myndighetsgemensamma lägesbilden presenterades med ett flertal rekommendationer som också började omhändertas under året. Arbetet tillsammans med nätverksmyndigheterna i satsningen utvecklades i flera samverkansforum med både operativa åtgärder och hur samarbetet med nätverksmyndigheterna kan stärkas i hela satsningen.

Pandemin minskade möjligheterna att arbeta tillsammans under året – primärt på grund av begränsningarna att träffas fysiskt, men även i form av sjukskrivningar. Möjligheten att träffas virtuellt genom digitala mötesformer och arbetsytor gjorde ändå att arbetet fortsatt kunde bedrivas, men med till viss del lägre effektivitet.

Vid sidan av satsningen bedrevs även annan myndighetsgemensam verksamhet av betydelse för den brottsbekämpande verksamheten. Tre samverkansinitiativ har bedömts ha särskilt stor betydelse:

- Samverkan mot Arbetslivskriminalitet.
- Försäkringskassan initiativ – MUR.
- Samverkan med anledning av stödåtgärder till följd av pandemin.

2. Inledning

Denna redovisning är en återrapportering enligt förordning (2014:1102) med instruktion för Polismyndigheten.

”Polismyndigheten ska senast den 31 mars varje år i en skrivelse till regeringen redogöra för den verksamhet som har bedrivits i den myndighetsgemensamma satsningen mot den grova och organiserade brottsligheten.”

I juli 2008 gav regeringen uppdrag om en myndighetsgemensam satsning mot den grova¹ organiserade brottsligheten. I december 2015 beslutade regeringen att utveckla uppdraget. Arbetet i båda dessa regeringsuppdrag benämns framöver som satsningen. För mer information om regeringsuppdragen, se bilaga 1.

Under 2021 ingick följande myndigheter i satsningen: Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten. I denna redovisning benämns dessa myndigheter sammantaget som de samverkande myndigheterna. Sedan 2018 finns en struktur med nio nätverksmyndigheter².

Organisationen för satsningen består av samverkansrådet, operativa rådet, åtta aktionsgrupper, nationellt underrättelsecentrum med styrgrupp och sju regionala samverkansråd med sju tillhörande regionala underrättelsecenter. Till satsningen finns dessutom fyra samverkansforum kopplade.

Satsningen består av i huvudsak två verksamhetsprocesser: förvaltningsprocessen och brottmålsprocessen. De viktigaste åtgärderna som myndigheterna utför faller inom någon av dessa processer. Den gemensamma organisationen och verksamhetsprocesser beskrivs närmare i bilaga 3.

Satsningen kan delas in i operativ respektive strategisk verksamhet. Den operativa verksamheten bedrivs genom nationella insatser, regionala insatser samt i den regionala underrättelseverksamheten genom underrättelseärenden. Den strategiska verksamheten skapar förutsättningar för den operativa verksamheten och utvecklar det brottsförebyggande arbetet. Den operativa verksamheten står för majoriteten av resurserna och för samtliga kvantitativa utfall.

Verksamhet som sker i den myndighetsgemensamma satsningen utgör enbart en delmängd av myndigheternas samlade verksamhet mot organiserad brottslighet. Andelen av arbetet som sker inom satsningen bedöms variera mycket över tid och mellan myndigheterna.

Mycket av den operativa verksamhet som bedrivs i satsningen är av underrättelsekaraktär eller avser pågående förundersökningar alternativt annan utredning. I hög grad är informationen om detta arbete sekretessbelagd. Av det skälet görs endast en övergripande beskrivning av verksamheten i pågående ärenden och insatser. Graden av sekretess beror mycket på i vilken fas det operativa arbetet var under året. I vissa fall är informationen så pass allmänt känd och utan påverkan på det operativa arbetet att den kan återges mer utförligt.

2.1 Läsanvisning och disposition

Målet med rapporten är att ge en bred bild av satsningen och myndigheternas arbete i den. Det rekommenderas att läsa de kapitel och avsnitt som är av intresse.³ Därför förekommer många hänvisningar till andra avsnitt i texten så att det blir lättare att få all väsentlig information i redovisningen om en specifik företeelse.

1 Sedan 2015 avses organiserad brottslighet, inte enbart grov.

2 Nätverksmyndigheterna var 2021 Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Pensionsmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Transportstyrelsen och Länsstyrelsen i Stockholms län.

3 Det har bland annat tagits fasta på hur myndighetshandläggare på Regeringskansliet använder årsredovisningar i Ekonomistyrningsverkets rapport *Behovsanpassad resultatredovisning – Förslag till regeländringar för att synliggöra resultat*. Ekonomistyrningsverket 2017, ESV 2017:72.

Utfallet av den operativa verksamheten inleder redovisningen. Brottsligheten påverkades även av det brottsförebyggande arbetet i satsningen.

Det operativa utfallet inklusive utfallet av arbetet mot strategiska personerna finns i kapitel 3. Fördjupad kunskap om den operativa verksamheten presenteras i kapitel 4.

Årets arbete vid satsningens samverkansforum redovisas i kapitel 5. I kapitel 6 redogörs för den myndighetssamverkan som bedrivs i uppdrag med kopplingar till satsningen samt annan samverkan utöver den som sker mellan myndigheterna i satsningen.

2.1.1 Att följa upp och värdera verksamhet och utfall

Primärkällorna till denna återrapportering består av kvantitativa och kvalitativa underlag: statistik, beskrivande skriftliga kommentarer samt erfarenhetsinhämtning genom främst enkäter. De samverkande myndigheterna har besvarat en enkät med frågor om den nationella verksamheten. Den regionala verksamheten fångas upp genom enkät till de regionala samverkansråden. Även nätverksmyndigheterna har fått besvara en enkät. De samverkansforum⁴ som skapats inom satsningen fick också besvara en enkät. Detta, tillsammans med relevanta rapporter, är de huvudsakliga kvalitativa källorna. För en fördjupning, se bilaga 5. När det beskrivs att en myndighet eller annan aktör i satsningen uttryckt en uppfattning avses, om inte annat anges, det som framfördes i enkäterna.

Uppföljningen av det kvantitativa utfallet av det operativa arbetet sker utifrån:

- operativa insatser, nationella beslutade av operativa rådet och regionala beslutade vid de regionala samverkansråden

- underrättelseärenden beslutade vid de regionala samverkansråden eller av styrgruppen för nationellt underrättelsecentrum.

Uppföljningen av det regionala operativa utfallet bygger på uppgifter som samordnarna samlar in genom myndighetsrepresentanterna i handläggargrupperna. Verksamheten i de nationella insatserna har följts upp via kontaktpersoner vid myndigheterna. I bilaga 5 beskrivs de huvudsakliga kvantitativa resultatmått, de frågor som ställts i enkäter samt de övergripande frågorna vid intervjuerna som gjorts inför bedömningen av arbetet mot de strategiska personerna.

Redovisningen omfattar fyra bilagor med statistik (bilaga 6–9) som återger det kvantitativa utfallet av satsningen:

- operativt utfall (bilaga 6)
- de nationella insatserna beslutade av operativa rådet (bilaga 7)
- de regionala insatserna beslutade vid de regionala samverkansråden (bilaga 8)
- underrättelseärenden beslutade av regionalt samverkansråd eller styrgrupp (bilaga 9).

Det finns jämförbara utfall i den kvantitativa uppföljningen sedan 2013. I denna redovisning utgör perioden 2016–2021 redovisningsperiod, med särskilt fokus mot perioden 2018–2021 som bedöms vara den period som återspeglar ett aktuellt sätt att arbeta i satsningen. I vissa fall görs även jämförelser med perioden 2009–2015. Stora variationer mellan utfallet för enskilda kalenderår är förväntade för de flesta av de kvantitativa resultatmått. Utfallet behöver därför värderas utifrån en tidsserie baserad på längre tidsperiod. Dessutom kan enskilda höga utfall påverka

4 Juridiska expertnätverket, Kommunikationsgruppen, Säkerhetschefsnätverket och Utvecklingsgruppen.

det sammanlagda utfallet på ett oproportionerligt vis. Ett sammanlagt utfall behöver därför även värderas åtminstone utifrån verksamhetens bredd, som i redovisningen i huvudsak bedöms utifrån antalet insatser, ärenden eller domar med ett visst utfall.⁵

Det finns en tendens till att ett ovanligt högt utfall ett år följs av ett lägre nästa år och vice versa. Därför finns det skäl att fokusera analysen på utfall som över flera år utvecklas i samma riktning eller av andra skäl avviker från det som bedömts förväntat. Förväntade värden kan räknas fram. Beräknings- och bedömningsgrunderna för dessa värden blir mer kvalificerade ju längre tid som satsningen pågått.

Utfallet för 2021 är till stor del en konsekvens av operativt arbete som skett under tidigare år. Det betyder att effekterna av en förändrad inriktning eller omfattning inte syns tydligt i utfallsstatistiken förrän efter något, eller i vissa fall några, år.

2.1.2 Utmaningar i arbetet med uppföljning

Uppföljningsprocessen är beroende av ett stort antal personer och deras förutsättningar att samla in uppgifter.

Det finns skillnader i de uppföljningsmetoder som används och den organisation för uppföljning som byggts upp vid respektive myndighet, region och underrättelsecenter. Dessutom finns det ett ganska stort utrymme för subjektiva förhållningssätt i olika led av uppföljningen vad gäller bedömningen av uppgifternas relevans. Uppföljningsprocessen omfattar dels att få tillgång till relevant information, dels att bedöma informationens relevans i förhållande till satsningens syfte och mål. Det är en svår uppgift att i uppföljningen av det operativa arbetet bedöma vad som är relevant.⁶ Utmaningen bedöms successivt ha blivit större under senare år eftersom arbetet inom eller i anslutning till satsningen har breddats.

⁵ Det finns emellertid brister i detta sätt att se på utfallets bredd. Det beror främst på att insatserna, ärendena och domarna är av mycket olika omfattning och karaktär.

⁶ För en utförlig beskrivning av detta, se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2013*, bilaga 3, s. 31. Rikspolisstyrelsen 2014, dnr A269.375/2013.

Det förekommer att arbetet vid en myndighet inte kommit till andra myndigheters kännedom, särskilt när arbetet förgrenar sig i olika delar och pågår under lång tid. Speciellt utmanande är det när det operativa arbetet fortsätter lång tid efter det att huvuddelen av underrättelseärendet eller insatsen avslutats.

Statistiken över utfallet för meddelade domar avser hela domar, vilket kan innebära att en delmängd av personerna respektive brotten som ingått i åtalet inte på ett tydligt sätt kan kopplas till insatsernas mål och syfte.

Det är många gånger otydligt om ett utfall ska bedömas som nationellt eller regionalt. Principerna för hur arbetet delas upp och bedrivs varierar mellan de olika regionerna. Det visar på det väsentliga i att se satsningens verksamhet och utfall som en helhet.

En annan utmaning är att sära på regionala underrättelseärenden och regionala insatser. Begreppet regional insats tolkas olika, och det finns varierande sätt att organisera ett ärende eller en insats. Det regionala operativa arbetet omfattar inte någon rapporterad arbetad tid. Det innebär att arbetstiden för det operativa arbetet i satsningen inte kan redovisas i sin helhet. Arbetstiden som redovisas gäller alltså enbart för arbete i de nationella insatserna.

Polismyndighetens arbete i utsatta områden och de myndighetsgemensamma insatserna

För arbetet i utsatta områden spelar ofta lokalpolisen en viktig roll. Polisens arbete är dock så pass vittomfattande i dessa områden, att det inte alltid är enkelt att skilja på vad av polisens arbete som är en del av det myndighetsgemensamma arbetet och vad som ligger utanför detta.

Framför allt är det svårt att veta om beslag av narkotika, vapen och sprängmedel och tillhörande rättsprocess är inom en myndighetsgemensam insats eller inte. En avgörande faktor bör vara hur upplägget sett ut från början, och hur kontakterna mellan lokalpolisen och de regionala forumen i satsningen varit under arbetets gång.

2.1.3 Mål och effekter

Det är svårt att göra en värdering av det operativa arbetet, särskilt när bedömningen är avgränsad till årlig återrapportering. I de mål och delmål som satts upp för det operativa arbetet anges

- hur vi ska bekämpa brottslighet i utsatta områden
- strategiska personer, andra målpersoner samt kriminella nätverk och grupperingar
- brottsupplägg
- fenomen och företeelser.

Målformuleringarna varierar mycket avseende typ och grad av konkretisering. Dessutom täcker det som konkret målsatts oftast enbart en del av det arbete som sker och de utfall som redovisas, speciellt om insatsen pågått under lång tid. Uppföljningen omfattar därmed inte en strukturerad bedömning av måluppfyllelsen utöver det som redovisas utifrån den uppföljning som skett av de nationella insatser som avslutats, se vidare avsnitt 4.12.

Effekterna av arbetet kan delas upp i de som kan antas och mätas på kort respektive lång sikt.⁷ En del av utfallen har dock en svårbedömd betydelse i förhållande till det övergripande målet med satsningen. Kortsiktiga effekter kan dock emellanåt analyseras och i vissa fall konstateras.

Effekterna på längre sikt är betydligt svårare att avgöra, särskilt i en årlig återrapportering. Den kunskap som arbetet ger om brottsupplägg och brottslighetens processer utgör viktiga element i vad som antas leda till långsiktiga effekter. Om vi kan identifiera upplägg och processer kan vi försvåra för gärningspersonerna, och samtidigt blir det lättare att planera framtida effektiva åtgärder.

Ytterst syftar satsningen till samhällsnytta. Detta har avhandlats i flera av de föregående redovisningarna.⁸

2.2 Förutsättningar för verksamheten

Med många myndigheter inblandade finns det olika förutsättningar som styr verksamheten i satsningen. Med lagar, förordningar, regleringsbrev, instruktioner och uppdrag styr riksdag och regering vilken verksamhet som myndigheterna ska bedriva. Var tillgängliga resurser sätts in är en prioriteringsfråga för den enskilda myndigheten. Satsningen styrs också indirekt av dessa förutsättningar. Förvaltnings- respektive brottmålsprocessen är tydliga huvudprocesser som präglar satsningen eftersom dessa överbryggar den enskilda myndighetens uppgift. De två regeringsuppdragen ligger till grund för verksamheten och utgör en grundläggande förutsättning för den myndighetsgemensamma organisationen och styrningen.

7 Se bland annat: *Effektutvärdering. Att välja upplägg*. Ekonomistyrningsverket, 2006:8. Alternativt: *Vägledning. Verksamhetslogik*. Ekonomistyrningsverket 2016, ESV 2016:31.

8 Se särskilt *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2015*, s. 7, 36ff. Polismyndigheten 2016, dnr A490.504/2015 samt *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016*, s. 34ff. Polismyndigheten 2017, dnr A487.603/2016, och *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2019*, s. 57. Polismyndigheten 2020, dnr A521.440/2019.

En gemensamt framtagen lägesbild och en inriktning för verksamheten är specifikt framtagna för att styra satsningen. Lägesbilden tas fram av nationellt underrättelsecentrum och fastställs genom beslut av samverkansrådet. Den strategiska inriktningen beslutas också av samverkansrådet. Satsningens lägesbild har reviderats flera gånger sedan 2009. För att förstå vilken verksamhet som bedrivits bör man utgå från lägesbilden och inriktningen som gällde när ett ärende eller en insats initierades. I årets redovisning utgör dock den senaste lägesbilden⁹ utgångspunkten för flera beskrivningar av operativ verksamhet (kapitel 4) under 2021. Syftet med det är primärt att ställa den operativa verksamhetens typ och omfattning relation till slutsatser i den mest aktuella lägesbilden, även om denna lägesbild ännu inte influerat verksamheten mer än mycket lite.

Från och med 2016 beslutades att inriktningen revideras vid behov. Verksamheten styrs även av vilka brottstyper som prioriteras i underrättelsearbetet och i insatserna. Förutom att brottsligheten ska vara organiserad och allvarlig är en förutsättning även att det ska finnas goda förutsättningar för myndighetsgemensam brottsbekämpning. En viktig förutsättning för samverkan och informationsutbyte mellan myndigheterna är lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet. Se bilaga 4 för en fördjupning om förutsättningarna.

Myndighetsgemensam definition av organiserad brottslighet:

- (1) minst två personer som
- (2) varaktigt över tid
- (3) begår allvarliga brott i samarbete
- (4) i syfte att uppnå ekonomisk vinning.

Vidare sker organiserad brottslighet i nätverk där personer har olika roller och funktioner som ofta bygger på viss kompetens.

2.2.1 Inriktningarna för verksamheten

Det finns tre inriktningar för verksamheten i satsningen:

- strategiska personer
- utsatta områden
- särskilda skäl.

Arbetet mot strategiska personer

Strategiska personer nomineras av de regionala samverkansråden, kvalitetsgranskas av nationellt underrättelsecentrum och beslutas av operativa rådet.

Enligt inriktningen ska de strategiska personerna anses utgöra ett samhällshot genom sin kapacitet att agera inom tre olika områden, se bilaga 2. Arbetet mot de beslutade strategiska personerna bedöms årligen. Under 2021 genomfördes för femte gången en sådan bedömning. Syftet med den var att ge samverkansrådet och operativa rådet en aktuell bild av hur arbetet påverkar de strategiska personerna. Bedömningen byggde på uppföljningen av det operativa arbetet och enkäter till, eller intervjuer med, de som arbetat närmast med respektive strategisk person.

Arbetet i utsatta områden

Satsningen ska inrikta sig mot de geografiska områden som myndighetsgemensamt bedömts som utsatta områden. Satsningen valde att använda sig av Polismyndighetens rapporter¹⁰ över utsatta områden för att utifrån dessa myndighetsgemensamt identifiera områden som arbetet bör inriktas på.

Arbetet av särskilda skäl

Arbetet utifrån inriktningen särskilda skäl handlar ofta om brottsfenomen som myndigheterna vill bekämpa och som inte avser strategiska personer eller utsatta områden. Eftersom underrättelseärenden och insatser utifrån särskilda skäl varierar till sin karaktär blir den specifika verksamheten mer intressant att beskriva. Ett hinder är dock den sekretess som råder.

Områden som särskilt berördes under året var till exempel att motverka brott mot välfärdssystemet, samt att bekämpa det grova våldet kopplat till gängmiljöer.

2.2.2 Särskilda beaktanden i arbetet

Det finns utöver inriktningen även beaktanden som arbetet i satsningen ska ta särskilt fasta på. Det handlar om möjligheterna till att

- stödja samhällets samlade åtgärder att motverka våldsbejakande extremism och bekämpa terrorism
- bekämpa penningtvätt
- förebygga, förhindra samt upptäcka brott mot välfärdssystemet.

Dessa tre benämns i fortsättningen som beaktanden mot (1) terrorism, (2) penningtvätt och (3) välfärdssystem.

⁹ Myndighetsgemensam lägesbild. Organiserad brottslighet 2021. Polismyndigheten 2021, dnr. A562.287/2021.

¹⁰ Utsatta områden – sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser. Polismyndigheten 2015, dnr HD5800-61/2015 och Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen. Polismyndigheten. 2017, dnr HD 44/14 A2013.023/2016 och Kriminell påverkan i lokalsamhället. En lägesbild för utvecklingen i utsatta områden. Polismyndigheten 2019, dnr A309.000/2018.

3. Operativt utfall

I detta kapitel redovisas utfallet av den operativa verksamheten i satsningen, i första hand utifrån huvudmåten för uppföljning. Först i kapitlet redovisas utfallet av arbetet i förvaltningsprocessen. Sedan följer utfallet av arbetet i brottmålsprocessen. Sist i kapitlet redovisas en bedömning av arbetet mot strategiska personer.

Flera av myndigheterna kan med ganska begränsad arbetstid bidra med kraftfulla åtgärder. Detta resonemang är också giltigt för flera av nätverksmyndigheterna. Myndigheternas deltagande i det operativa arbetet består till stor del av att lämna information till andra myndigheter. Av myndigheterna i satsningen har Migrationsverket, Kriminalvården och Arbetsförmedlingen särskilt framhållit att de varit aktiva genom denna typ av deltagande i den operativa verksamheten, som inte i sig ger den informerande myndigheten något operativt utfall som redovisas i detta kapitel. Istället bidrar det till att andra myndigheter kan uppnå framgång i arbetet och redovisa operativt utfall.

Flera av myndigheterna kan med ganska begränsad arbetstid bidra med kraftfulla åtgärder.

Återkallande av tillstånd, och många andra administrativa åtgärder, är också exempel på viktiga operativa åtgärder som ännu inte återrapporteras med standardiserade utfallsmått.

En felkälla i redovisningen av arbetad tid i nationella insatser är att det operativa arbetet till del har skett i linjearbetet och inte redovisats som tid i satsningen.

Generellt sett är ett högt utfall ett besked om en bra verksamhet. Ökar dessutom verksamhetens bredd är detta en ytterligare indikation på en positiv utveckling. Avgörande för satsningens resultat är dock i än högre grad de strategiska utgångspunkterna och brottsförebyggande effekterna av arbetet. Den myndighets-

gemensamma plattformen, lägesbilden och inriktningen för verksamheten borgar i stort sett för en god effekt av arbetet i detta avseende.

3.1 I stort sett liknande nivå som året innan för utfallet i förvaltningsprocessen

Skatteverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Kronofogdemyndigheten står för de flesta redovisade utfallen i förvaltningsprocessen och de högsta redovisade monetära beloppen.¹¹ Det finns dock ytterligare myndigheter i satsningen med utfall inom denna process, till exempel Migrationsverket. Det samlade utfallet i förvaltningsprocessen för 2021 bedöms i likhet med 2020 som varierande i meningen att flera av måtten visar på en hög kvantitativ nivå i förhållande till tidigare år och en ökad utfallsbredd, medan andra mått visar en lägre nivå. Huvuddelen av utfallen kommer från det regionala operativa arbetet, och i mindre utsträckning från nationella insatser. Övergripande bedöms utfallet vara på en liknande nivå som 2020.

3.2 Skatteverket rapporterar nästan oförändrat belopp för höjning av skatt

Beloppet för beslutade höjningar av skatt inklusive skattetillägg¹² var lägre än de två föregående åren. Dock utgjorde de 99 miljoner kronorna för utfallet 2021 ett genomsnittligt värde för redovisningsperioden och var i nivå med utfallet för 2020 (se figur 1). Minskningen för 2020 och 2021 avser enbart nationella insatser. De närmast föregående årens mycket stora belopp som utföll i en av insatserna – i tidigare redovisningar kallad *insatsen med det mest myndighetsgemensamma deltagandet*¹³ – förekom inte i någon nationell insats under 2020 och 2021. Nivån för utfallet utifrån regionalt operativt arbete, 71 miljoner kronor, var i paritet med den tidigare högsta under redovisningsperioden.

11 Utdömda skadestånd till Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen ingår i redovisningen av utfallet i förvaltningsprocessen trots att de utdömts i brottmål.

12 Att skattetillägg ska inkluderas förtydligades inför 2019. Tidigare års redovisningar omfattar sannolikt en viss underrapportering av detta. Skattetillägg är en avgift som kan tas ut vid oriktig uppgift i en deklaration eller vid skönsbeskattning.

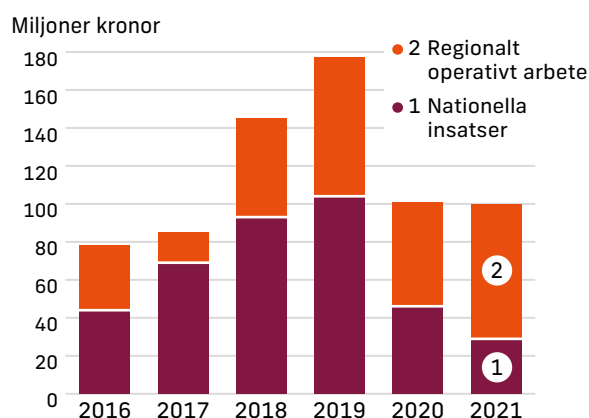
13 *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2018*, s. 30f. Polismyndigheten 2019, dnr A548.578/2018.

Utfallsbredden i insatser och ärenden har varit ganska oförändrad under de senaste åren, vilket betytt utfall i 10–15 nationella insatser och 30–35 regionala insatser eller utfall utifrån arbete i under rättelseärenden. Under 2021 bedöms bredden ändå som relativt stor för den regionala operativa verksamheten.

Beloppet för beslutade betalningssäkringar ökade mycket under 2021, till 63 miljoner kronor. Det är i paritet med det tidigare högsta utfallet sedan satsningen inleddes. Främst avser utfallet en nationell insats ledd av polisregion Stockholm. Ett företag bedöms ha underlåtit att erlägga mervärdesskatt till ett värde av nästan 50 miljoner kronor.

Utfallet för 2021 innebär att det sammanlagt redovisats 686 miljoner kronor i höjning av skatt och 169 miljoner kronor i betalningssäkring under redovisningsperioden.

Figur 1. Utvecklingen av beloppet (miljoner kronor) för höjning av skatt inklusive skattetillägg 2016–2021 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete

Fler rapporterade bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring

Det finns även ett antal ytterligare utfallsmått som avser Skatteverkets verksamhet. Måtten tillkom under 2019, vilket innebär att det finns en ganska stor sannolikhet för underrapportering under de inledande åren. Detta konstaterades också vara fallet för inrapporte-

ringen av brottsanmälningar inom ramen för samverkan samt för bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring. Av den anledningen är det svårt att dra några mer bestämda slutsatser om utvecklingen. Just den bristen gör att detta mått ännu inte anses vara huvudmått i uppföljningen. Det redovisade utfallet 2021/2020/2019 (inom parentes) var:

- Antal skattebeslut efter utredning skrivbord¹⁴ och revision (332/139/174).
- Brottsanmälningar inom ramen för samverkan (189/73¹⁵/47).
- Beslut om kontrollavgift kassaregister och personalliggare (57/56/94).
- Beslutad kontrollavgift (755 000 kronor/733 000 kronor/1,1 miljoner kronor).
- Beslutade övriga administrativa åtgärder (50/43/19) (främst anmälan FUT¹⁶).
- Bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring (783/582¹⁷/349).

Antalet bosättningskontroller som resulterade i beslut om ändrad folkbokföring förekom i sammanlagt 60 insatser eller ärenden.

Under 2021 förekom skattebeslut efter utredning skrivbord och revision i sammanlagt 49 insatser eller ärenden. De största antalen avser ett underrättelseärende vid nationellt underrättelsecentrum och den största nationella insatsen, under ledning av Noa¹⁸.

Brottsanmälningar inom ramen för samverkan rapporterades under 2021 i sammanlagt 44 insatser eller ärenden. De största antalen avser ett underrättelseärende vid nationellt underrättelsecentrum och den största nationella insatsen, under ledning av Noa.

Antalet bosättningskontroller som resulterade i beslut om ändrad folkbokföring förekom i sammanlagt 60 insatser eller ärenden. Liksom 2020 gjordes det klart största antalet kontroller utifrån ett underrättelseärende i region Väst – sammanlagt rapporterades nästan 500 kontroller. Utifrån detta arbetet framställdes även en rapport¹⁹. Det näst största antalet kontroller redovisades för en nationell insats med ett

¹⁴ En utredning som helt görs från handläggarens kontor.

¹⁵ För detta mått fanns det en konstaterad stor underrapportering för 2020. Kompletterande redovisning från Skatteverket visar att sannolikt flera regioner inte rapporterat korrekt.

¹⁶ Lagen (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

¹⁷ Även för detta mått finns det genom en jämförelse med Skatteverkets egna uppgifter en konstaterad underrapportering 2020.

¹⁸ Nationella operativa avdelningen vid Polismyndigheten.

¹⁹ *Taket 2.0*. Regionalt underrättelsecenter Väst, 2021-05-12.

innovativt anslag som syftar till att bland annat hitta välfärdsbrottslighet kopplad till felaktig folkbokföring.

Totalt utgjordes tiden under 2021 i nationella insatser till 68 procent av beskattningsverksamheten, 13 procent av skattebrottsutredningsverksamheten och 19 procent av folkbokföringsverksamheten. Detta innebär en stor ökning för folkbokföringsverksamheten och arbetet med bosättningskontroller. De flesta kontroller som resulterade i beslut om ändrad folkbokföring rapporterades emellertid utifrån regionalt operativt arbetet.

3.3 Fortsatt högt återkravsbelopp för Försäkringskassan

Under 2020 ökade beloppet för återkrav rejält, till drygt 90 miljoner kronor. Under 2021 blev beloppet 62 miljoner kronor (se figur 2). Utvecklingen betyder att utfallet i satsningen överensstämmer med utfallet för återkrav totalt för Försäkringskassan, i den meningen att det för 2020 och 2021 noteras betydligt högre belopp än tidigare år.²⁰ Antalet ärenden med återkrav ökade under 2021 jämfört med 2020, 248 respektive 156. Även antalet ärenden med indragen ersättning (indragning, nedsättning, avslag) var fler 2021.

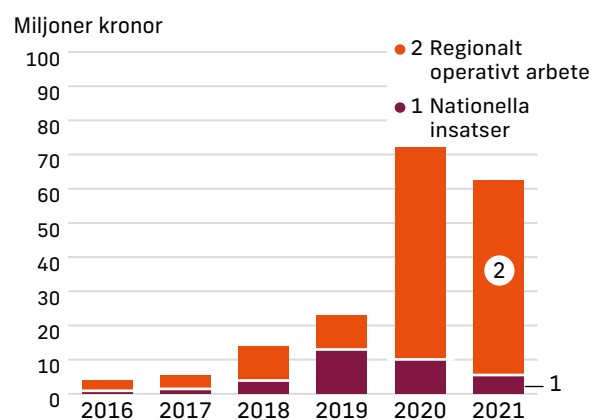
En klar merpart av beloppet för återkrav avsåg regionalt operativt arbetet främst i regionerna Mitt, Bergslagen och Syd. Det finns ett klart samband mellan de höga utfallen och förekomsten av så kallade assistanshärvor.

Utfallsbredden för det regionala operativa arbetet var under både 2020 och 2021 betydligt större än tidigare år.

Det beräknade besparingsbeloppet²¹ var 49 miljoner kronor både 2020 och 2021, vilket bedöms vara ungefär genomsnittligt för redovisningsperioden. Besparingsbeloppet 2018 tillskrivs främst en omfattande assistanshärva som ledde till åtal och fällande dom samt ett mycket stort besparingsbelopp. Ett sådant utfall påverkar då det sammanlagda utfallet på ett mycket påtagligt vis, särskilt avseende besparingsbelopp och skadestånd²².

Till följd av förhindrade felaktiga utbetalningar, sammantaget för hela redovisningsperioden, uppgick det redovisade besparingsbeloppet för Försäkringskassan till 279 miljoner kronor. Beloppet för återkrav uppgick till 198 miljoner kronor.

Figur 2. Utvecklingen av beloppet (miljoner kronor) för återkrav av Försäkringskassan 2016–2021 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete

3.4 Svårbedömt utfall för Arbetsförmedlingen

Det är svårt att bedöma utvecklingen och nivån för Arbetsförmedlingens utfall utifrån tillgänglig tidsserie. Det har historiskt förekommit underrapportering för flera av åren under redovisningsperioden, och ett antal mycket höga enskilda utfall för belopp för återkrav och besparingsbelopp under dessa år. Med detta sagt, ökade beloppet för återkrav från 4,0 till 8,2 miljoner kronor mellan 2020 och 2021, medan besparingsbeloppet som minskade från 12 miljoner kronor till 5,5 miljoner kronor. Minskningen förklaras främst av att ett enskilt högt utfall rapporterades under 2020 utifrån regionalt operativt arbete i region Syd.

En klar merpart av beloppet för återkrav avsåg regionalt operativt arbetet främst i regionerna Mitt, Bergslagen och Syd. Det finns ett klart samband mellan de höga utfallen och förekomsten av så kallade assistanshärvor.

20 Försäkringskassans årsredovisning 2021, s. 138 f.

21 Förhindrade felaktiga utbetalningar som beräknas genom en standardiserad beräkningsmodell.

22 Skadestånd avser utdömt belopp i tingsrätt, vilket är en skillnad mot Försäkringskassans egen uppföljning där yrkat skadeståndsbelopp används som uppföljningsmått.

Återkrav och besparingsbelopp redovisades i ungefär lika många insatser och ärenden som de två närmast föregående åren. I hög grad är utfallen kopplade till det regionala operativa arbetet. Vissa åtgärder har begränsats genom effekter av restriktioner till följd av covid-19. I stort bedöms ändå utfallet ligga på ungefär samma nivå sedan 2019. Utfallets bredd var ungefär samma under 2020 och 2021.

Antalet återkravsärenden ökade mycket i förhållande till 2020. Ärenden med avbrott (beslut om avbrott av stöd till stödmottagare) halverades nästan, och antalet ärenden med stoppade utbetalningar minskade något.

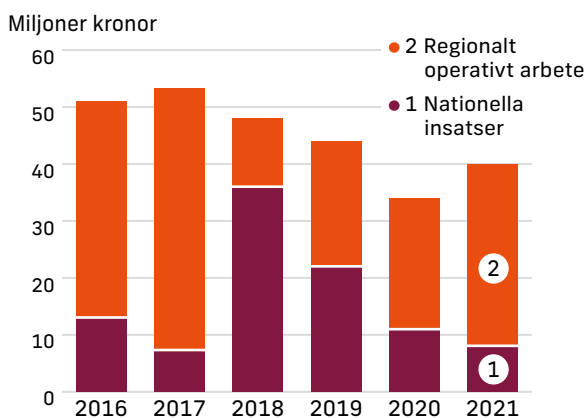
3.5 Ökning av värdet för utmäta tillgångar rapporterades av Kronofogdemyndigheten

Utfallet för värdet av utmäta tillgångar uppgick till 39 miljoner kronor, vilket innebär en ökning i förhållande till 2020. Det innebär också att den minskande trenden sedan 2017, se figur 3, upphörde. Sett över hela redovisningsperioden uppgår värdet av utmäta tillgångar till 271 miljoner kronor.

Sett över hela redovisningsperioden uppgår värdet av utmäta tillgångar till 271 miljoner kronor.

För utfallets bredd avseende utmäta tillgångar märks ingen påtaglig förändring under redovisningsperioden. Det högsta beloppet 2021 för en enskild insats var 3,25 miljoner kronor, vilket ska jämföras med 15 miljoner (2019), 30 miljoner kronor (2018) och 41 miljoner kronor (2017). Samtliga dessa höga belopp har avsett region Syd. Utfallet i nationella insatser var under 2018 och 2019 till stor del utifrån den nationella insatsen under ledning av polisregion Syd med brett myndighetsdeltagande. Det är samma insats som under flera år stått för en stor del av beloppet för höjning av skatt inklusive skattetillägg. Utifrån det regionala operativa arbetet var det region Stockholm som i likhet med 2020 redovisade det högsta utfallet för utmäta tillgångar 2021, både sett till nivå och bredd. Nästan halva värdet av utmäta tillgångar rapporterades från regionen. Det bidrog mycket till att beloppet till klart större del redovisades utifrån det regionala operativa arbetet, och det högsta beloppet för regionalt operativt arbete sedan 2017.

Figur 3. Utvecklingen av beloppet (miljoner kronor) för värderade utmäta tillgångar 2016–2021 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete

Kronofogdemyndigheten är fortsatt den myndighet som redovisat den mest stabila arbetstiden i nationella insatser. Under 2021 ökade den dock för andra året i följd till nästan 1 450 timmar redovisad arbetstid.

Kraftig ökning av beloppet för säkrade tillgångar i mål om kvarstad/förvar

Värdet för de redovisade säkrade tillgångarna i mål om kvarstad/förvar ökade under 2021 till 31 miljoner kronor, vilket var det högsta beloppet som hittills noterats i satsningen. Beloppet för 2021 fördelar sig jämnt mellan nationella insatser och regionalt operativt arbete. Utfall redovisades i fem nationella insatser, varav det högsta beloppet avser en insats under ledning av polisregion Syd, en insats som främst riktats mot penningtvätt genom växlingskontor. I detta arbete deltog även personal från aktionsgrupp Väst. I det regionala operativa arbetet var det en insats i region Bergslagen, med fokus på brott i samband med avfallshantering, som stod för det högsta beloppet. Tillsammans stod dessa båda insatser för ungefär halva beloppet. Emellertid fick de säkrade tillgångarna utifrån insatsen i Bergslagen släppas.

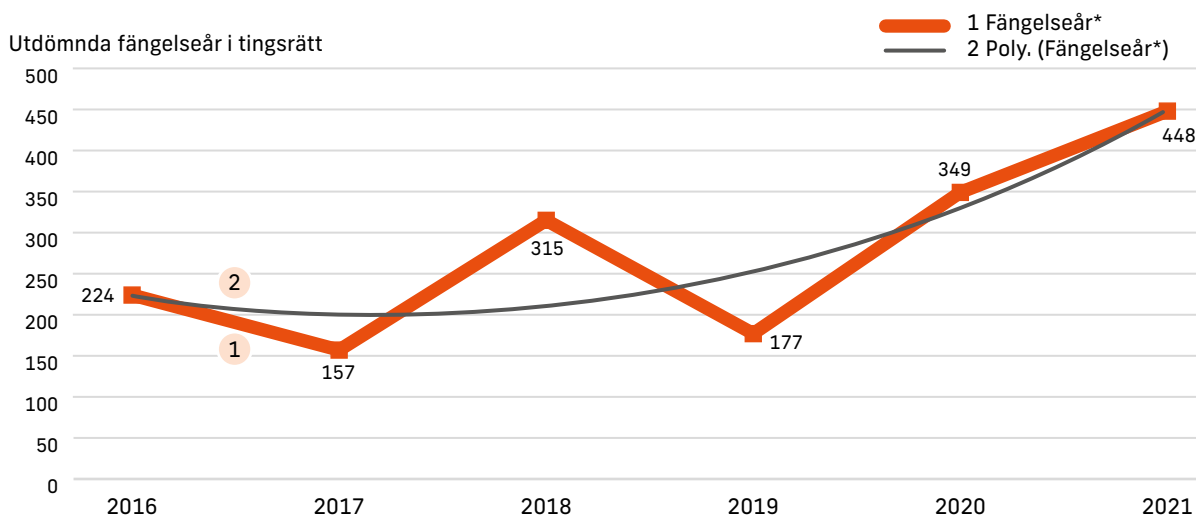
Värdet för de redovisade säkrade tillgångarna i mål om betalningssäkring minskade till 6,8 miljoner kronor – klart lägre än medelvärdet för redovisningsperioden.

Sett över hela redovisningsperioden uppgår värdet av säkrade tillgångar i mål om kvarstad/förvar till 81 miljoner kronor. För säkrade tillgångar i mål om betalningssäkring var värdet 76 miljoner kronor.

Viktigt att påpeka är att utfallen för säkrade tillgångar normalt är beroende av ett fåtal stora rapporterade belopp, och därför kan dessa utfall förändras snabbt.

Figur 4. Utvecklingen av antalet utdömda fängelseår 2016–2021 samt en trendlinje.

* Förverkad tidigare utdömd villkorlig frigivning samt samhällstjänst som missköts och omvandlats till fängelse ingår inte. Det betyder att den faktiskt utdömda fängelse tiden är längre än det som anges i figuren.

3.5.1 Större spridning över regionerna för Migrationsverkets utfall

Migrationsverkets deltagande är framförallt i det regionala operativa arbetet. Utifrån de nationella insatserna redovisas enstaka åtgärder rörande missbruk av regelsystemet och 23 administrativa åtgärder i ärendehandläggning, att jämföra med 130 respektive 152 i det regionala operativa arbetet. Arbetet ledde bland annat till att ansökningar om uppehållstillstånd avslogs och att beslutade uppehållstillstånd återkallades. I ett antal ärenden pågår alltjämt utredningar om eventuellt återkallande.

Under 2020, i likhet med 2019, var Migrationsverkets utfallsrapportering fokuserad till region Stockholm, med 413 redovisade ärenden rörande missbruk av regelsystemet för 2020, varav 400 utifrån ett enskilt ärende. Under 2021 är det istället ett ärende i region Väst som står för det högsta utfallet, 100 ärenden rörande missbruk av regelsystemet. Utfallet för 2021 är betydligt bredare än tidigare sett till antalet regioner som redovisade utfall, vilket bedöms vara en effekt av ett internt utvecklingsarbete inom Migrationsverket.

Migrationsverket är en myndighet som sett till redovisad arbetstid i nationella insatser normalt redovisat få arbetade timmar. Under 2021 fortsatte dock den redovisade tiden att öka något. Arbetstid redovisades i sju nationella insatser.

3.6 Unik ökning av utfallet i brottmålsprocessen

Det är förväntat med stora årliga variationer för utfallet av arbetet i satsningen. Utfallet av domar i brottmålsprocessen förväntas utifrån de tidigare årens utfall variera mycket mellan åren. Tidigare har den sammanlagda utdömda fängelse tiden aldrig ökat eller minskat två år i rad. Under 2021 är det första året som antalet utdömda fängelseår ökade för andra året i följd, och detta utifrån den dittills högsta nivån 2020.

3.6.1 Bedömningen görs utifrån tingsrättsdomar

Uppföljningen av lagföringen i satsningen vilar främst på domar i tingsrätt, inte lagakraftvunna domar²³. Det innebär att i många fall kommer de beslut som tagits av tingsrätten att överklagas och prövas i hovrätt och i vissa fall i Högsta domstolen. För att ta hänsyn till detta görs en övergripande jämförelse mellan utfallet i hovrättsdomar och utfallet i tingsrätt.²⁴ I vissa fall används också kunskap om hovrättsdomar som meddelades under inledningen av 2022, de ingår dock inte i statistiken som redovisas.

3.6.2 Tidigare års operativ aktivitet eller prioriteringar gav domar 2021

Det slutliga utfallet av arbetet i brottmålsprocessen i form av meddelade domar kommer ofta ett eller

23 Slutligt domstolsbeslut efter eventuella överklaganden.

24 Se avsnitt 3.5.11 och bilaga 11.

flera år efter det att den huvudsakliga operativa verksamheten pågick. Utfallet återspeglar därmed i många fall huvudsakligen hur tidigare års resurser disponerats. Detta är särskilt tydligt för meddelade tingsrättsdomar med ekonomisk brottslighet, som ofta återspeglar operativ verksamhet som i huvudsak pågick för flera år sedan. Det är således svårt att på basis av utfall från domar läsa av snabba förändringar av hur resurserna prioriteras, men utfallet ger ändå en indikation om de senaste årens verksamhet.

3.6.3 Klart högsta antalet fängelseår sedan satsningen inleddes

Utvecklingen under redovisningsperioden redovisas i figur 4 tillsammans med en trendlinje.²⁵ Den prognos som gjordes i föregående års redovisning för utfallet 2021 överskreds rejält.²⁶ Sett utifrån tidigare utfall i satsningen har antalet utdömda fängelseår alltid haft en vartannat-års-princip, det vill säga ett högt utfall följs av ett lägre och vice versa. Det är därför unikt att antalet nu ökade två år i rad, och detta med mycket bred marginal.

Under 2021 utdömdes 448 års fängelse i tingsrättsdomar som rapporterats utifrån arbetet i satsningen.

Både 2020 och 2021 var ökningen tydlig i domar både utifrån nationella insatser och utifrån regionalt operativt arbete. Mer i detalj kan utvecklingen främst förklaras av en ovanligt hög lagföring för främst grova narkotikabrott och brott kopplade till dödligt våld (se även avsnitt 4.2). Exempel på detta är:

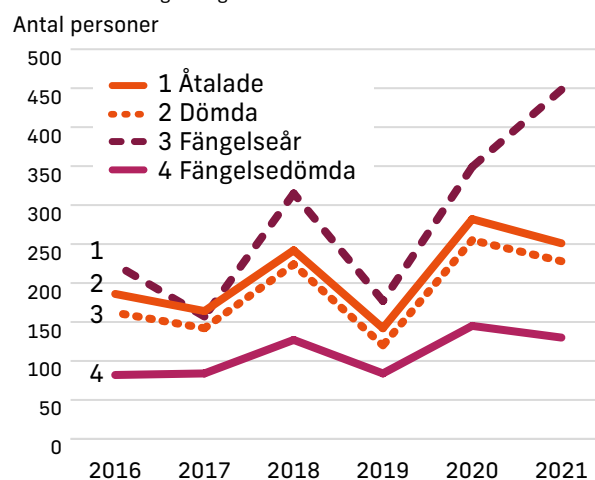
- Över 90 års utdömd fängelseår utifrån domar i den stora nationella insatsen som pågått sedan början av 2018 under ledning av polisregion Mitt (dock reduktion i hovrätt). Dessutom ett av de högsta utfallet utifrån regionalt operativt arbete i en dom i region Mitt.
- Nästan lika stort utfall för utdömd fängelseår rapporteras sammanlagt utifrån regionalt operativt arbete för tre insatser i region Väst.
- En omfattande dom med 47 års utdömd fängelseår utifrån en nationell insats under ledning av polisen region Bergslagen bidrog också mycket till utfallet. Det blev emellertid en ganska kraftig reduktion av den utdömda tiden i den efterföljande hovrättsdomen (se vidare avsnitt 3.9)

Utfallet för tingsrättsdomar utifrån nationella insatser var i paritet med det tidigare högsta utfallet (år 2014). Domarna som redovisades utifrån regionalt operativt arbete var under 2021 den högsta nivån som redo-

visats så här långt i satsningen. Över 60 procent av den utdömda fängelseår avser 10 domar – 4 utifrån nationella insatser och 6 utifrån regionalt operativt arbete. Det sammanlagda antalet åtalade i dessa domar uppgick till 151, vilket även innebär en merpart av samtliga åtalade. I de två mest omfattande domarna var det 60 respektive 47 åtalade.

Figur 5. Utvecklingen av antalet åtalade, dömda, fängelsedömda och fängelseår 2016–2021.

* Förverkad tidigare utdömd villkorlig frigivning samt samhällstjänst som missköts och omvandlats till fängelse ingår inte. Det betyder att den faktiskt utdömda fängelseår är längre än det som anges i figuren.

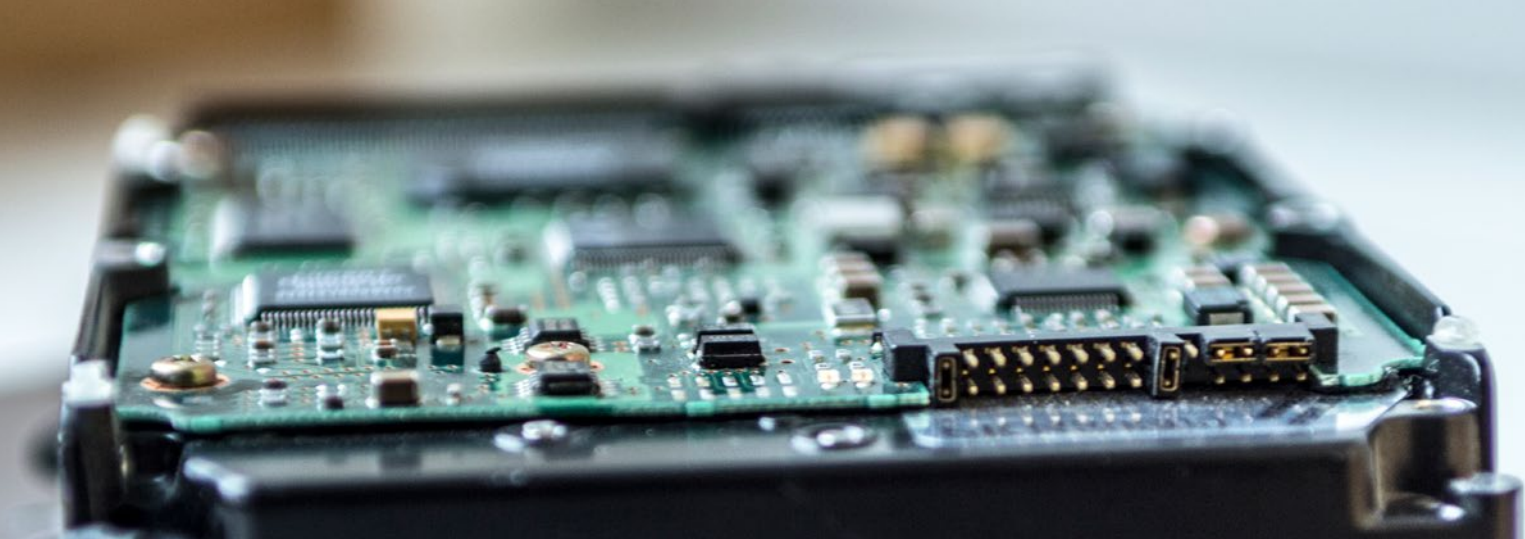

Som kan utläsas i figur 5 var nivån 2021 inte den högsta för samtliga huvudmått under redovisningsperioden. Snarare var det enbart utdömda fängelseår som ökade i förhållande till 2020. Antalet åtalade, dömda och fängelsedömda var något lägre än för 2020. Det var enbart påföljden i form av utdömd fängelseår som ökade, och det kraftigt. Den utdömda fängelseår per varje fängelsedömd under 2021 var 3,4 år, vilket är en klart längre tid än något av de övriga åren under redovisningsperioden. Det var 41 åtalade som dömdes till fängelse i 4 år eller mer. Sammantaget stod dessa för

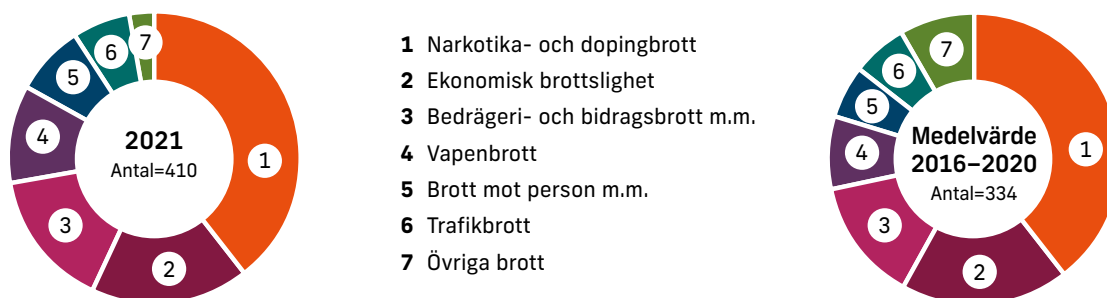
Under 2021 är det första året som antalet utdömda fängelseår ökade för andra året i följd, och detta utifrån den dittills högsta nivån 2020.

²⁵ Polynom.

²⁶ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2019, s. 19. Polismyndigheten 2020, dnr A521.440/2019.

Figur 6. Andelen rubricerade brott i kategorier med fällande dom i tingsrätten 2021 respektive medelvärdet för åren 2016–2020

57 procent av den utdömda fängelsestiden 2021, medan de enbart utgjorde 16 procent av de åtalade.

Utfallet för 2021 innebär att 1 267 personer har åtalats i tingsrätt under redovisningsperioden varav 652 av dem dömts till fängelse i sammanlagt 1 671 år. För 136 av de åtalade personerna ogillades åtalet i sin helhet av tingsrätten under denna period.

3.6.4 Brottssstrukturen

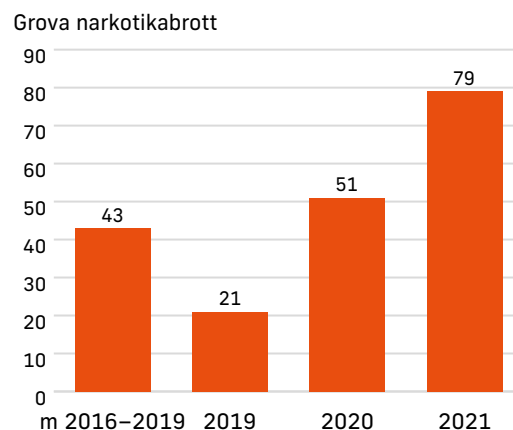
Av figur 6 kan utläsas att brottssstrukturen i grova drag var densamma 2021 som för perioden 2016–2020. Emellertid var andelen grova narkotikabrott av narkotika- och dopningsbrott betydligt större under 2021. Dessutom var andelen vapenbrott och brott mot person m.m. större 2021, samtidigt som det totala antalet rubricerade brott med fällande dom i tingsrätt var större. I båda dessa fall var det också fler grova brott under 2021.

3.6.5 Många grova narkotikabrott

En orsak till förändrad utfallsnivå kan kopplas till förekomsten av domar med olika typer av grova narkotikabrott som har en lång genomsnittlig utdömd fängelsestid i förhållande till de flesta övriga brottskategorier. Denna kategori av brott var vanlig bland

de rubricerade brotten med fällande dom i tingsrätt under 2020 och än mer under 2021, se figur 7. Det gäller även för 2018, då det var ännu fler sådana brott bland de med fällande dom. Brottsstypen var däremot betydligt mindre vanlig i domarna under åren 2017 och 2019.

Figur 7. Förekomst av antal rubricerade grova narkotikabrott med fällande dom i tingsrätt 2021, 2020, 2019 och medelvärdet för perioden 2016–2019

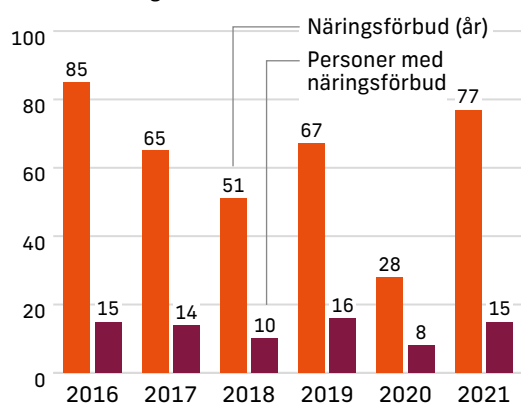
3.6.6 Ökad lagföring för ekonomisk brottslighet

Lagföringen för ekonomisk brottslighet 2021 bedöms vara högre än genomsnittligt under redovisningsperioden. Anledningen till att den var ännu högre 2020 var den så kallade Casino-domen utifrån regionalt operativt arbete i region Mitt detta år. I den domen fanns 42 rubricerade penningtvättsbrott med fällande dom. Domen var också skälet till att den under lång tid ökande trenden för lagföringen avseende penningtvättsbrott upphörde under 2021. Exklusive Casino-domen var dock antalet penningtvättsbrott med fällande dom större 2021 än 2020. Dessutom var lagföringen för traditionell ekonomisk brottslighet, främst skattebrott och bokföringsbrott, större än under 2020.

Ökat antal näringsförbud

Antalet personer med beslut om näringsförbud²⁷ under 2021 var i paritet med de tidigare högsta utfallen under redovisningsperioden, och en klar ökning jämfört med 2020, se figur 8. Det gäller även för den sammanlagda tid som näringsförbuden avser. I stort sett bedöms antalet personer och den beslutade tiden för näringsförbudet vara på en ganska jämn nivå under redovisningsperioden. Utfallets nivå kan kopplas samman med förekomsten av domar med den typ av brottslighet, skattebrott och bokföringsbrott²⁸, som ofta förekommer i domar med beslut om näringsförbud. Under 2021 var det återigen flera sådana brott i lagföringen, särskilt avseende grova brott.

Figur 8. Antalet personer med tingsrättsbeslut om näringsförbud 2016–2021 samt sammanlagt antal år som besluten gäller

Många domar med bolag som ålades företagsbot

I förhållande till tidigare år var beloppet för företagsbot och dagsbot stort. Under 2020 rapporterades inget sådant utfall.

Det högsta beloppet 2021, 2,5 miljoner kronor, ålades ett transportföretag, som var en del av ett uppbygg för synnerligen grov narkotikasmuggling. I den efterföljande hovrättsdomen höjdes beloppet till 5 miljoner kronor. Både i tingsrätt och hovrätt utdödes sammanlagt 23 års fängelse för 3 dömda.

Dessutom finns det två domar med utdömda företagsbot uppgående till 2 miljoner kronor vardera. I ena domen rör det sig om att ett bolag som utför valutaväxling ålades boten. Domen omfattade fängelse-domar för tre åtalade som dömdes för grov ekonomisk brottslighet. I den andra domen var det ett bolag som utför hemtjänst och personlig assistans. I den domen dömdes även två personer till fängelse i sammanlagt 3 år och 6 månader för i första hand grovt bidragsbrott.

I ytterligare tre tingsrättsdomar utdömdes företagsbot. Det ena bolaget verkade inom bygg och installation. Boten uppgick till 500 000 kronor. I domen meddelades även fällande domar för tre åtalade för i första hand grovt bokföringsbrott och grovt penningtvättsbrott, men ingen påföljd i form av fängelse. I den andra domen ålades ett bolag som bedriver forskoleverksamhet och skolverksamhet en företagsbot om 100 000 kronor. I domen dömdes två personer för ekonomisk brottslighet till villkorlig dom med dagsbot. Den tredje domen avser ett bolag i bilbranschen och företagsboten uppgår även i denna dom till 100 000 kronor. I den domen dömdes en åtalad till 8 månaders fängelse för bokföringsbrott och skattebrott.

3.7 Stora skillnader mellan utfall i tings- respektive hovrätt för förverkande av brottsutbyte

Under 2020 redovisades det högsta beloppet för beslut om förverkat brottsutbyte²⁹ i tingsrätt, 41 miljoner kronor. En merpart, 35 miljoner kronor, avsåg Casino-domen. Emellertid ändrades detta i hovrätten genom att ett värdeförverkande om 28 miljoner kronor inte utdömdes i hovrätt.

Just beslut om värdeförverkanden samt utvidgat förverkande har relativt ofta varit olika i tingsrätt

27 Här ingår inte de eventuella näringsförbud som utdömts i förvaltningsdomstol.

28 I de flesta fall avses grova brott. Dessutom har det varit vanligt med grova bedrägeribrott som grund för näringsförbud.

29 I rapporten avser detta begrepp alla de olika typer av förverkanden som kan ske enligt lagstiftning avseende förverkande av utbyte av brott eller brottslig verksamhet. Utöver förverkat brottsutbyte ingår tillgångar som tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.

och hovrätt. I de flesta fall har beloppet som tingsrätten beslutat reducerats eller ogillats av hovrätten, men det finns också exempel på det omvända.

Utdömda skadestånd förekom i förhållandevis många domar under 2021. Dock utdömdes inte något stort belopp i relation till de historiskt sett högsta nivåerna. En ovanligt stor del av skadestånden under 2021 utdömdes mot bakgrund av personskada till följd av våldsbrott.

Antalet tingsrättsdomar med beslut om förverkat brottsutbyte under 2021 var fler (17) än 2020, men beloppet totalt var betydligt lägre, 13 miljoner kronor. Det finns inte någon tydlig utvecklingstendens avseende detta mått. Även under 2021 blev det en påtaglig reduktion av beloppet efter hovrättens domar.

Utdömt skadeståndsbetopp³⁰ i tingsrätt under 2020 uppgick till 41 miljoner kronor, också det ett förhållandevis högt utfall. Även i detta fall utgjordes en stor del av Casino-domen, cirka 21 miljoner. Detta kvarstod även efter dom i hovrätten. Under 2021 utdömdes 10 miljoner i skadeståndsbetopp i tingsrättsdomarna.

Sammantaget under redovisningsperioden utdömdes i tingsrätten 96 miljoner kronor i förverkat brottsutbyte, 139 miljoner kronor i skadestånd och 23 miljoner kronor i företagsbot och dagsbot (varav 7,9 under 2021).

3.8 Förändrad åldersstruktur för de åtalade

Under 2021 var 45 procent av de åtalade i tingsrätt i åldern 26–35 år vid tidpunkten för meddelad dom. Det innebär en betydligt högre andel än för 2020 och för redovisningsperioden totalt. Sannolikt beror detta till del på den höga lagföringen främst avseende grova narkotikabrott under 2021. Bedömningen görs att särskilt många av dem som dömts för dessa brott, samt grova vapenbrott och grovt våld, var inom detta åldersintervall. I sin tur antas detta bero på att det varit en särskilt kvalificerad brottslighet som lett till åtal under 2021. Detta stöds av att de utgjorde drygt hälften av de åtalade med minst 4 års utdömd fängelse, medan de resterande åtalade i detta åldersspann utgjorde ungefär en fjärdedel av samtliga åtalade med lägre eller ingen påföljd.

Medelåldern för 2021 var återigen högre i tingsrättsdomarna utifrån det regionala operativa arbetet än utifrån de nationella insatserna, vilket tillfälligt förändrades under 2020. Normalt finns en större

andel ekonomisk brottslighet bland domarna utifrån regionalt operativt arbete och de åtalade för den typen av brottslighet har högre genomsnittsålder än de som åtalats för till exempel narkotikabrott.

En stor majoritet av de åtalade var män, men under 2021 var andelen kvinnor (15%) den högsta sedan 2016 (26%). Den genomsnittliga utdömda påföljden var betydligt lägre för kvinnor. Se bilaga 11 för en grafisk illustration av de åtalades ålder och kön under redovisningsperioden.

3.9 Effekten av hovrättsdomar, två domar i fokus

Som beskrivits i flera av de tidigare redovisningarna innebär meddelade domar i hovrätten att den utdömda fängelse tiden normalt reducerats med cirka 10 procent jämfört med utfallet av tingsrättsdomarna. För de meddelade hovrättsdomarna 2021 var denna reduktion betydligt mindre, enbart 2 procent. Se bilaga 12 för en tabell över effekterna av hovrättsdomar avseende utdömda fängelseår.

En stor reduktion avser en nationell insats

För 2021 var det 15 hovrättsdomar som innebar en reduktion av den utdömda fängelse tiden i tingsrätt, att jämföra med 8 som innebar en ökning och 16 med ett oförändrat utfall. Den totalt utdömda fängelse tiden efter hovrättsdomarna under 2021 var 363 år, att jämföra med 370 i de föregående tingsrättsdomarna. Det innebär en reduktion av tiden med 7 år, eller 2 procent. Den stora reduktionen under 2020 (16%) berodde i stort sett enbart på reduktionen i Casinomålet³¹, då det samlade utfallet efter åtföljande hovrättsdom³² var en reduktion med 34 år.

Under 2021 var det en hovrättsdom utifrån en nationell insats under ledning av polisregion Bergslagen som innebar den största reduktionen av utdömd fängelse tid. I tingsrättsdomen åtalades 10 personer, varav 7 dömdes till fängelse i sammanlagt 47 år och 10 månader. Det utdömdes även ett mycket högt belopp, 6,7 miljoner kronor, avseende förverkande av brottsutbyte och 50 000 kronor i skadestånd. Förverkandet var i huvudsak ett värdeförverkande.

I den efterföljande hovrättsdomen behandlades alla av de som i tingsrätten dömdes till fängelse. Samtliga av dessa dömdes även av hovrätten till fängelse. Den sammanlagda utdömda fängelse tiden minskade dock till 37 år och 10 månader, vilket innebär en reduk-

30 I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen.

31 Uppsala tingsrätt, mål nr B 6683–17, 2020-01-24.

32 Svea hovrätt, mål nr B 1187–20, 2020-12-17.

tion av tiden med 10 år. Dessutom utdömdes enbart 120 000 kronor i värdeförverkande och skadeståndet ogillades. Orsaken var primärt att flera fall av fällande domar med olika typer av brott med koppling till dödligt våld ogillades av hovrätten. Ogillandet av det mesta av beloppet för värdeförverkanden berodde dock på en annan syn på förutsättningarna för att bedöma detta belopp.

I stort sett var det differensen mellan dessa domar som bidrog till att det var en reduktion totalt sett efter hovrättens avgöranden. Det finns också en känd reduktion efter hovrättsdom (år 2022) av såväl utdömd fängelsestid och förverkat brottsutbyte i den stora domen utifrån den nationella insatsen under ledning av polisregion Mitt.

3.10 Fortsatt hög nivå för beslag av narkotika

Narkotikabeslagen i insatserna under 2020 var de största hittills både sett till kvantitet och till bredden av beslag för de olika typerna av narkotika. Tveklöst bidrog detta till den höga lagföringen både under 2020 och 2021. En relativt hög nivå för beslag av narkotika höll i sig under 2021, se figur 9.

Totalt under redovisningsperioden redovisades

beslag av mer än 1,5 ton cannabis (drygt 860 kilo under 2020 och 2021), nästan 430 kilo amfetamin (cirka 255 under 2020 och 2021), 90 liter amfetaminolja, 100 kilo kokain (83 under 2020) och 1,2 miljoner narkotika- eller dopningsklassade tabletter (cirka 565 000 under 2020). Under 2020 beslagtogs även 13 kilo heroin, en typ av narkotika som tidigare varit sällsynt bland beslagen i satsningen.

Under 2021 redovisades beslag av narkotika i 6 nationella insatser och 10 regionala insatser eller ärenden. Vad som kan sägas vara omfattande beslag³³ redovisades i samtliga av de nationella insatserna med beslag av narkotika och 5 regionala insatser eller ärenden – de största beslagen utifrån regionalt operativt arbete i region Väst i insatser med inriktningen utsatta områden.

Påföljdsvärdet, ofta benämnt straffvärdet, per vikt-enhet för cannabis är betydligt lägre än för amfetamin, och än mer så jämfört med kokain. Heroin ligger ungefär mitt emellan kokain och amfetamin. Över hälften av beslagtagen cannabis under 2020 avser ett beslag utomlands. Att detta beslag räknas med i statistiken är avhängigt att det uppfyller de kriterier som finns i uppföljningen av utfall utomlands. Det är i nuläget osäkert hur uppföljningen av rättsprocesser utifrån detta beslag ska utföras.

33 I stort sett liktydigt med att brottet rubriceras som grovt eller synnerligen grovt vapenbrott.

500

SVERIGES RIKSBANK

BIRGIT NILSSON

200

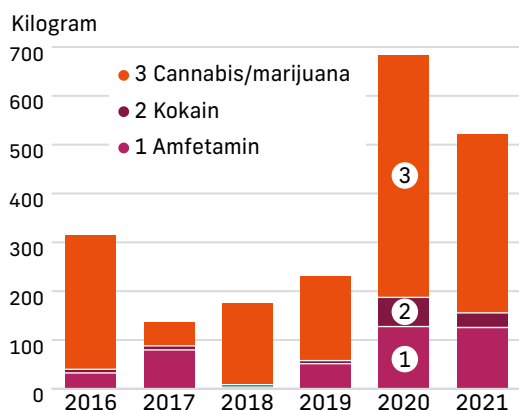
100

1000

SVERIGES RIKSBANK

ETT TU

Figur 9. Beslag av de tre huvudtyperna narkotika åren 2016–2021. * Till detta kommer beslag av 90 liter amfetaminolja

Etablerad nivå för beslag av vapen

Sedan 2018 har beslagen av antal vapen (inklusive handgranater och granatvapen) legat på en ganska jämn nivå, runt 40–50. Under 2021 var antalet 47. Sett över de olika kategorierna av vapen beslagtogs få automatvapen (av militär typ) och många gevär under 2021.

Under 2020 rapporterades även flera stora beslag av explosiva varor i form av dynamit och sprängdeg, vilket inte förekom under 2021.

Under redovisningsperioden rapporterades beslag av 39 automatvapen, 40 gevär, 125 pistoler eller revolverar och 40 handgranater eller granatvapen³⁴. Dessutom beslagtogs sprängmedel i form av cirka 200 kilo dynamit under 2020.

Beslag av vapen under 2021 redovisades i 6 nationella insatser och 6 regionala insatser eller ärenden.

Största summorna under både 2020 och 2021 avser beslag i samband med tillslag mot växlingskontor med misstanke om grovt penningtvättsbrott.

Ingen fortsatt ökning av beloppen för beslagtagna kontanter och andra tillgångar

Under 2021 var utfallet för beslagtagna kontanter eller andra monetärt värderade beslag drygt 42 miljoner kronor. Under 2020 var utfallet cirka 60 miljoner kronor,

med det högsta beloppet rapporterat utifrån den för året största nationella insatsen under ledning av Noa.

Detta innebär sammanlagt över 100 miljoner kronor i utfall 2020 och 2021, vilket innebär ett klart högre belopp än sammanlagt för de tidigare åren under redovisningsperioden. Dock är det osäkert om det går att jämföra med tiden före 2019 eftersom beslagtagna kontanter och värderade beslag då redovisades under *övriga beslag* i uppföljningen.

De flesta beslag avsåg kontanter i svensk eller utländsk valuta, men det förekom även beslag av till exempel klockor och halsband.

Beslagen har betydelse för penningtvätt, men även sett till förverkande av brottsutbyte. Största summorna under både 2020 och 2021 avser beslag i samband med tillslag mot växlingskontor med misstanke om grovt penningtvättsbrott (se vidare avsnitt 4.7).

3.11 Exempel på andra utfall

Det finns en rad aktiviteter och åtgärder som inte har följts upp systematiskt och därför inte återrapporteras mer än till viss del.

Även flera av nätverksmyndigheterna bidrog till olika typer av utfall som av myndigheter och regionala samverkansråd framhölls vara viktiga i arbetet under 2021. Detta var mest tydligt avseende nätverksmyndigheterna Inspektionen för vård och omsorg, Finansinspektionen, Arbetsmiljöverket och Bolagsverket. Dessutom spelade länsstyrelserna och kommunerna en avgörande roll i vissa insatser och ärenden i det regionala operativa arbetet.

3.12 Flera stränga påföljder för de strategiska personerna

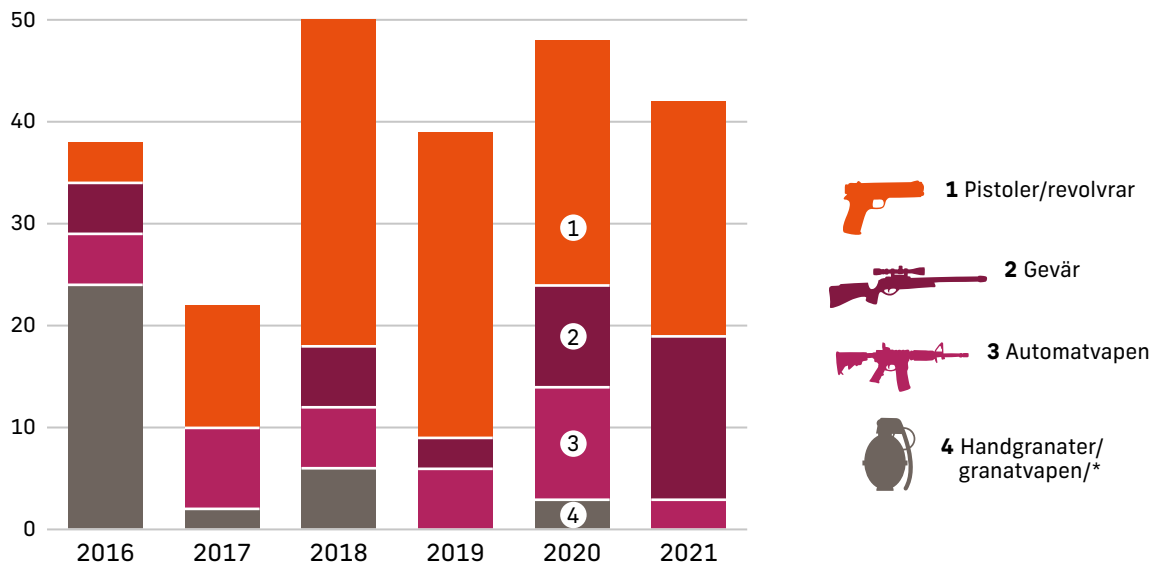
De strategiska personerna som den myndighetsgemensamma satsningen riktar sitt arbete mot är identifierade utifrån fastställda kapacitetsparametrar. Hot mot följande funktioner bedöms som samhällsfarligt, särskilt om flera funktioner angrips:

- *Den ekonomiska sfären*
Den fria konkurrensen som bygger på att alla aktörer håller sig till gällande lagar och regler.
- *Det demokratiska statskicketets grundläggande processer*
Det politiska beslutsfattandet, verkställandet av politiska beslut (rättsprocessen och annan myndighetsutövning) och att den fria debatten kan ske utan otillåten påverkan.
- *Den fysiska säkerheten*
Statens uppdrag att säkerställa att enskilda individer inte utsätts för fysiska angrepp.

34 I detta ingår ett stort beslag av vapen av militär typ i Bosnien-Hercegovina. Beslaget gjordes 2016.

Figur 10. Beslag av vapen åren 2016–2021, uppdelat på fyra kategorier

*Till detta kommer redovisade beslag av explosiva varor som rapporterats i viktenhet. Se vidare bilaga 6, tabell 11

Under 2021 pågick 9 nationella insatser, 26 regionala insatser och 28 underrättelseärenden med inriktningen strategisk person och dennas nätverk. Det innebär en påtaglig andel, åtminstone för nationella insatser och underrättelseärenden.

För att fånga både det arbete som myndigheterna bedrivit mot den strategiska personen och hur detta har påverkat den strategiska personens möjligheter att begå brott sker uppföljning årligen, tidigare genom enbart intervjuer, med hjälp av de handläggare som arbetat närmast personen. Bedömningen, på en sex-gradig skala, baserades på om den strategiska personen påverkats av det arbete som bedrivits, oavsett om åtgärden varit direkt kopplad till operativ verksamhet riktad mot den strategiska personen eller till dennas nätverk. Aktuell undersökningsperiod var september 2020 till och med november 2021 och nytt var att de flesta handläggare besvarade frågorna i enkätform.

Utfall av bedömningen

Resultatet av bedömningen för 2021 var snarlik de två föregående åren. Bedömningskategorierna var från och med 2020 emellertid något fler än åren innan som framgår av figur 11.

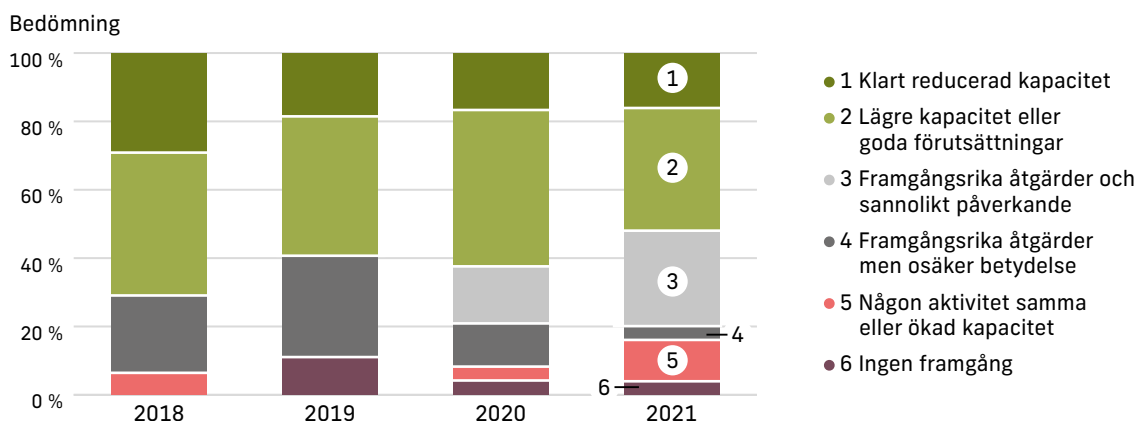
Andelen där kapaciteten hos de strategiska personerna och deras nätverk anses påverkad i olika grad (de två grönafälten i figur 11) var något lägre än åren innan. De röda fälten speglar att inga eller få åtgärder vidtagits samt att kapaciteten var oklar, oförändrad eller till och med ökat. Andelen var något större än tidigare år.

Utfallet skulle kunna tolkas som att arbetet under 2021 var mindre framgångsrikt än tidigare. En sådan tolkning är dock inte självklar. Trots att bedömnings-skalan blivit mer nyanserad, återstår flera nyanser av bedömningen att reda ut. Under 2021 dömdes flera tongivande strategiska personer till mycket lång fängelsevistelse. Flera ytterligare kan komma att dömas till långa påföljder under 2022 i de rättsprocesser som pågår. Dessutom behöver låg grad av framgång och få åtgärder inte betyda att kapaciteten för en strategisk person ökat. Det kan även handla om att det redan tidigare är genomförts framgångsrika åtgärder, men att det inte skett mycket under 2021, eller att de strategiska personerna är så pass nya, att det ännu inte kunnat bedrivas någon mer omfattande operativ verksamhet eller att kunskapen om dem av det skälet än så länge är begränsad.

En ytterligare aspekt som påverkade bedömningen under 2021 var att relativt många av personerna vistades utomlands hela, eller större delen, av året. Detta försvårade både kunskapen om personernas kapacitet och möjligheten att reducera den.

Slutligen ger uppföljningen nu vid handen att det ofta är en lång och komplicerad process, som kräver uthållighet, för att mer påtagligt reducera en strategisk persons kapacitet att begå eller leda organiserad brottslighet. Uppföljningen över tid visar också att det är mycket sannolikt att en strategisk person återkommer som aktiv inom organiserad brottslighet efter en tids inkapacitering genom fängelsestraff eller av annan anledning minskad kapacitet.

Figur 11. Bedömning av arbetet mot de strategiska personerna och deras nätverk 2018–2021

4. Operativ verksamhet

I detta kapitel redogörs för en del av innehållet i den operativa verksamheten inom satsningen. Att redovisa den operativa verksamheten uppdelad över brottskategorier, företeelser och fenomen ger en mer allmänt informativ bild än att redogöra för operativa insatser. Företeelserna och fenomenen utgör några av de fält inom vilka aktörerna inom den organiserade brottsligheten verkat under 2021 och de närmast föregående åren och som varit föremål för operativ verksamhet i satsningen under 2021. Några av de inledande avsnitten utgår i huvudsak från brottskategorier.

I årets redovisning integreras dessutom information om regionala insatser och underrättelseärenden i detta avsnitt. Tidigare år har detta utgjort grunden för särskilda avsnitt³⁵ eller kapitel³⁶. Enbart i vissa fall görs jämförelser med tidigare års operativa verksamhet. I de flesta fall ska beskrivningen av verksamheten ses som en nulägesbild av de områden inom vilka satsningen var aktiv under 2021. I bilagorna 7–9 finns möjlighet att närmare granska utvecklingen över tid för nationella insatser, regionala insatser och underrättelseärenden. I årets redovisning hänvisas till bilaga 10 för en övergripande bild av den redovisade arbetstiden i nationella insatser.

Redovisningen av den operativa verksamheten kopplas i flera avseenden till det som beskrevs i den senaste myndighetsgemensamma lägesbilden.

Kapitlet inleds av ett avsnitt om insatser och ärenden i satsningen under 2021.

Redovisningen av den operativa verksamheten kopplas i flera avseenden till det som beskrevs i den senaste myndighetsgemensamma lägesbilden.

4.1 Insatser och ärenden

Under året pågick 26 nationella insatser, 154 regionala insatser och 95 underrättelseärenden. I det följande kommer statistiken över nationella insatser och underrättelseärenden vara det som främst redovisas. Anledningen är att fördelningen av regionala insatser är så pass ojämn mellan regionerna, beroende på betydligt mer varierande perspektiv på vad som ska vara en regional insats vid regionerna än vad som gäller underrättelseärenden. Som exempel på detta redovisade region Mitt 40 regionala insatser som pågick under 2021, medan region Syd redovisade 4. Av de 95 pågående underrättelseärenden redovisades

- Inriktning i samtliga 95 (100%) av dem.
- Beaktande i 77 (81%) av dem.
- Brottsstyper i 85 (89%) av dem.
- Initiativtagare eller mottagare av underrättelseärenden i 93 (98%) av dem.

Av de 26 nationella insatser som pågick var ungefär en fjärdedel under bevakning, det vill säga de pågick enbart för att man inväntade slutligt domstolsbesked. Det redovisades aktivitet (arbetstid) i 36 nationella insatser, inklusive avslutade insatser med fortsatt operativt arbete.

De 8 största nationella insatserna sett till arbetad tid stod för nästan 90 procent av den redovisade arbetstiden. Den största nationella insatsen, för tredje året i rad, var den som inleddes i slutet av 2018 under ledning av Noa med inriktningen strategisk person och dennas nätverk och som i huvudsak omfattat arbete från aktionsgrupp Noa respektive aktionsgrupp Stockholm. Insatsen har stått för en stor del av de operativt utfallet under de år som den pågått. Många andra myndigheter har också deltagit i insatsen med förhållandevis mycket arbetstid och utfall.

Därefter följer två stora nationella insatser under ledning av polisregion Syd, en med inriktningen särskilda skäl i form av brottslighet i den kriminella

35 Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2020, s. 48f. Polismyndigheten 2021, dnr A623.293/2020.

36 Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2019, s. 36ff. Polismyndigheten 2020, dnr A521.440/2019.

mc-miljön³⁷, en med inriktning strategisk person och dennas nätverk i Helsingborg. Även dessa insatser bidrog mycket till de operativa utfallet.

Slutligen ska särskilt nämnas den nationella insatsen som pågått sedan början av 2018 under ledning av polisregion Mitt och med inriktningen strategisk person och dennas nätverk. Denna insats är, liksom den under ledning av Noa, en av de allra mest omfattande sedan satsningen inleddes 2009. Dessutom arbetade övrig polispersonal i polisregion Mitt i denna insats utan att denna tid redovisats. Även under 2021 bidrog insatsen mycket till det operativa utfallet i brottmålsprocessen.

De fyra övriga största nationella insatserna under 2021 var insatser under ledning av polisregion Nord, Polisregion Öst, Polisregion Syd och Polisregion Bergslagen.

I slutet av året inleddes även en nationell insats under ledning av polisregion Väst. Annars var aktiviteterna i region Väst fokuserade till regionala insatser, främst med inriktningen utsatta områden, som omfattade stor resursinsats. Två nationella insatser under ledning av polisregion Stockholm pågick också under 2021.

4.2 Våld, vapen och narkotika

I den senaste myndighetsgemensamma lägesbilden står det: "Narkotikahandeln utgör en central inkomstkälla för organiserad brottslighet och av information från den krypterade kommunikationstjänsten Encrochat framkommer att narkotikasmugglingen till Sverige bedrivs i en närmast industriell skala."³⁸

Den för året mycket höga lagföringen i satsningen i form av utdömd fängelsestid i domstol beror mycket på fällande domar för grova narkotikabrott och grova våldsbrott. Till del, eller stor del, grundas utredningsarbetet och domarna på dekrypterad information från Encrochat, men under 2021 även från kommunikationstjänsterna SkyECC och Anom.

Den tredje kategorin är vapenbrott, som på ett självklart sätt är kopplat till våldsbrott, men även till narkotikabrott och annan brottslighet.

Under året pågick flera stora och framgångsrika operativa insatser med fokus mot dessa tre brottskategorier. Flera mycket tongivande grovt kriminella aktörer har dömts för grova brott till långa fängelsestider. Polisens personal ägnade bekämpningen av dessa brott mycket arbetstid i nationella insatser

37 | tidigare redovisningar benämnt 1-procentsmiljön.

38 | Myndighetsgemensam lägesbild. *Organiserad brottslighet 2021*, s. 13. Polismyndigheten 2021, dnr A562.287/2021.

under 2020 och 2021. Årets redovisade arbetstid för polispersonal i nationella insatser är den högsta i satsningens historia. Dessutom har polisen arbetat mycket i det regionala operativa arbetet.

Den förhållandevis omfattande redovisade arbetstiden för Åklagarmyndigheten och Kriminalvården i nationella insatser under 2021 är också till stor del kopplad till lagföringen utifrån dessa brottstyper och i de flesta fall har förundersökningarna omfattat information från dekrypterade kommunikationstjänster.

4.2.1 Vålds-, vapen- och narkotikabrott dominerar lagföringen

I 4 tingsrättsdomar fanns fällande tingsrättsdomar för brott rubricerade som olika typer av dödligt våld. Därutöver förekom domar med andra typer av våldsbrott eller annat brott mot person i flera domar.

I 14 av tingsrättsdomarna förekom fällande domar för rubricerade vapenbrott, inklusive brottstyper som omfattar explosiva varor och "sprängningar"³⁹. I 10 av tingsrättsdomarna avsågs grovt brott, inklusive synnerligen grovt.

Fällande domar med någon typ av narkotikabrott avser 32 (av 49) tingsrättsdomar under 2021, vilket innebär två tredjedelar av samtliga domar. I 18 av domarna avsågs olika typer⁴⁰ av grovt narkotikabrott, inklusive synnerligen grovt.

Av den totalt utdömda straffmassan i satsningen i form av fängelsestid bedöms dessa tre brottskategorier, främst olika typer av grova narkotikabrott, stå för en stor majoritet av den utdömda fängelsestiden i satsningen 2021. Det var endast i 11 tingsrättsdomar som någon av dessa tre brottskategorier inte fanns med bland de rubricerade brotten med fällande dom.

4.2.2 Dessa brottstyper var inte dominerande i underrättelsearbetet

I lägesbilden anges som en rekommendation att satsningen bör "prioritera vinstdrivande brottslighet inom den legala samhällssfären."⁴¹ Med detta avses inte narkotikabrottslighet. Trots detta står bekämpningen av narkotikabrottsligheten för en stor del av det operativa utfallet avseende lagföringen och den operativa verksamheten, särskilt i nationella insatser, i satsningen.

Sett till statistiken över brottskategorier och brottstyper i underrättelseärenden var det istället en dominans av ekonomisk brottslighet som primär⁴² brottskategori i ärendena. Under 2021 pågick 37 underrättelseärenden med ekonomisk brottslighet som den primära brottskategorin. Motsvarande för

narkotikabrottslighet var 22. Vapenbrott och brott mot person utgjorde den primära brottstypen enbart i ett fåtal ärenden. Bedrägerier eller bidragsbrott utgjorde primär brottskategori i 17 ärenden.

För regionala insatser är dominansen av ekonomisk brottslighet som primär brottskategori betydligt större. Även bedrägeribrott och bidragsbrott är då mycket vanligare än narkotikabrott. Emellertid speglar inte statistiken över regionala insatser verksamhetens omfattning. Istället är det i huvudsak ett utslag av att främst den ekonomiska brottsligheten i vissa regioner delas upp på betydligt fler insatser, ibland med enbart en mindre arbetsinsats. Bekämpningen av narkotikabrottslighet innebär istället i huvudsak insatser med stor personalnumerär.

4.3 Ekonomisk brottslighet

Av de 9 tingsrättsdomarna som inte omfattade vare sig vålds-, vapen- eller narkotikabrott var det 6 domar som omfattade enbart eller i huvudsak ekonomisk brottslighet. Sammanlagt förekom ekonomisk brottslighet, inklusive alla typer av penningtvättsbrott, i 11 tingsrättsdomar under 2021.

Viktigt för bekämpningen av ekonomisk brottslighet är också de upptaxeringar och skattetillägg som görs, det vill säga skattehöjningar (se även avsnitt 3.2).

Skatteverket var den vanligast förekommande mottagande myndigheten för underrättelseärenden under 2021, följd av Polismyndigheten. Även Ekobrottsmyndigheten var vanligt förekommande i arbete på regional nivå, och i betydligt högre grad än vad avser nationella insatser.

Under flera år har lagföringen för alla rubricerade typer av penningtvättsbrott, inklusive näringspenningtvätt och penninghäleri, ökat i satsningen. Detta överensstämmer med en generell ökning av anmälda penningtvättsbrott. Under 2021 förekom rubricerade penningtvättsbrott med fällande dom i 7 tingsrättsdomar. I 3 av domarna var brotten rubricerade som grova. Sett till antalet brott med fällande dom ökade dock inte antalet i förhållande till 2020, men det ska ses mot bakgrund av det mycket stora antalet (42) sådana brott under 2020 i den så kallade Casino-domen i region Mitt. Även under 2021 fanns en tingsrättsdom med ett särskilt stort antal (17) penningtvättsbrott, den så kallade lönegarantidomen i Stockholm.

39 Brottsrubriceringarna är olika typer av allmänfarlig ödeläggelse samt brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor.

40 Med olika typer avses att det även kan röra sig om försök, medhjälp, anstiftan eller förberedelse till brott.

41 *Myndighetsgemensam lägesbild. Organiserad brottslighet 2021*, s. 28. Polismyndigheten 2021, dnr A562.287/2021.

42 Den först angivna av tre möjliga brottstyper eller brottskategorier.

Det vanligaste beaktandet i underrättelseärenden

Utifrån de tre beaktanden⁴³ som kan anges för underrättelseärenden i satsningen är penningtvättsbrott det vanligaste, i 66 av de pågående underrättelseärendena. Det betyder att en klar majoritet av underrättelseärenden till olika del avser penningtvätt.⁴⁴ För de initierade ärendena under 2021 var det bara ett fåtal som inte omfattade beaktandet penningtvätt.

Dessutom angavs penningtvättsbrott vara den huvudsakliga brottstypen i ärendet för 18 underrättelseärenden och i ytterligare 18 ärenden var det en brottstyp som inte angavs som huvudbrott.

4.3.1 Skattebrott och bokföringsbrott

Antalet rubricerade skattebrott, inklusive försvärande av skattekontroll, eller bokföringsbrott med fällande dom i tingsrätt var 22 under 2021. Det betyder en klar ökning i förhållande till 2020, men ett ungefärligt genomsnittligt utfall sett över hela redovisningsperioden.

Även om lagföringen avseende dessa brott inte bedöms som omfattande var dessa brottstyper föremål för operativt arbete i många underrättelseärenden och

operativa insatser. I 17 av underrättelseärendena var någon av dessa båda brottstyper angivna som primär brottstyp i arbetet. Totalt sett var skattebrott den vanligaste brottskategorin i underrättelseärenden.

4.4 Bedrägeri- och bidragsbrott

Under 2021 redovisades en rapport från Nationellt Bedrägericentrum (NBC) vid Noa.⁴⁵ I rapporten anges "... Sambandet mellan den organiserade brottsligheten som aktör och bedrägeribrottsligheten som brottsfenomen ger vid handen att NBC kan konstatera att bedrägeribrotten är en bland flera mycket framgångsrika vinstdrivande kriminella aktiviteter som individer och grupper inom organiserade kriminella miljöer engagerar sig inom. De individer som ägnar sig åt olika former av bedrägerier förekommer i stor utsträckning i Polismyndighetens olika uppgiftssamlingar."⁴⁶ Detta stärker bilden av att arbetet mot systematisk och omfattande bedrägeribrottslighet är av stor betydelse vid bekämpning av organiserad brottslighet.

Bedrägeribrott var huvudsaklig brottstyp i 11 underrättelseärenden och förekom som angiven brottstyp i ytterligare 10 ärenden.

43 Alla tre kan anges i samma ärende.

44 Sammanlagt pågick 95 underrättelseärenden under 2021. I 18 av underrättelseärenden redovisades inte något beaktande.

45 *De organiserade bedrägerierna. En rapport om bedrägerier kopplade till organiserade kriminella miljöer.* Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen, Nationellt Bedrägericentrum. Dnr A354.340/2021.

46 A.a., s. 5.

Fällande domar med någon typ av bedrägeribrott fanns i 8 tingsrättsdomar under 2021. I 7 av domarna avsågs olika typer av grovt bedrägeri. Även i detta avseende dominerar utfallet av lönegarantidomen (se avsnitt 4.5.6).

4.4.1 Investeringsbedrägeri

Under slutet av 2020 meddelades en hovrättsdom som avsåg investeringsbedrägerier utifrån en av de nationella insatserna i region Syd. Den huvudåtalade i tingsrätten dömdes till 5 år och 6 månader och en medåtalad till 1 år och 3 månader. Under 2021 var arbete mot denna brottstyp aktuell i flera underrättelseärenden och regionala insatser.

4.4.2 Bidragsbrott

Fällande domar med någon typ av bidragsbrott förekom under 2021 i 4 tingsrättsdomar, i samtliga fall avses grovt bidragsbrott. I 3 av domarna är det brott i samband med ersättning för personlig assistans. I den fjärde domen avses brott i samband med föräldrapenning. Påföljderna i form av utdömd fängelse-tid i dessa tingsrättsdomar var drygt 20 år. Sammanlagt åtalades 19 personer, varav 10 dömdes till fängelse. Det var några år sedan denna typ av domar var så pass vanligt förekommande i satsningen.

Bidragsbrott var huvudsaklig brottstyp i 6 underrättelseärenden och förekom i ytterligare 9 ärenden. Brottstypen var också bland de vanligaste i regionala insatser.

Skadestånd

I de domar som avser grova bedrägerier eller grova bidragsbrott under 2021 avsåg ett av de högsta skadeståndsbeloppen en tingsrättsdom utifrån en nationell insats under ledning av polisregion Öst. Skadeståndsbeloppet uppgick till drygt 1,2 miljoner kronor kopplat till grovt bedrägeri mot Arbetsförmedlingen. De högsta beloppen avser två domar utifrån regionalt operativt arbete i polisregion Nord. Beloppen uppgick till drygt, respektive något under, 3 miljoner kronor.

I båda fallen är skadestånden kopplade till grovt bidragsbrott mot kommunen avseende personlig assistans. Det är vanligen skadestånd i samband med grova bedrägerier och grova bidragsbrott som de största skadeståndsbeloppen beslutas av rätten. Historiskt har det högsta beslutade skadeståndet i satsningen uppgått till drygt 30 miljoner kronor och avsåg en

hovrättsdom 2015 i Södertäljeinsatsen⁴⁷. I den tidigare nämnda domen under 2020 avseende investeringsbedrägerier utdömdes cirka 18 miljoner kronor i både tingsrätt och hovrätt.

Återkrav

Försäkringskassan beskrev inför denna redovisning att alla regioner som rapporterat de högsta beloppen för återkrav i satsningen under 2021 har haft minst ett ärende eller insats mot assistansbedrägeri. I samband med brottsligheten i den mest omfattande domen avseende grovt bidragsbrott återkrävdes även över 12 miljoner kronor av Försäkringskassan. Detta utifrån en regional insats i region Bergslagen. Näst högsta återkravsbeloppet, nästan 10 miljoner kronor, avser ett underrättelseärende i region Mitt. Sedan återkrävdes drygt 8 miljoner i en av de regionala insatserna som bedrevs med inriktningen utsatta områden i region Syd.

4.5 Illegalt utnyttjande av ekonomiska bidrag och stöd

I lägesbilen anges: ”När det gäller ekonomiska förmåner kopplade till näringsverksamhet är det i första hand assistansersättningen, den statliga lönegarantin, det statliga tandvårdsstödet och olika former av anställningsstöd som angrips.”⁴⁸ Sett till den operativa verksamhet som utfördes i satsningen under 2021 var det arbete mot misstänkta bedrägerier och bidragsbrott kopplat till assistansersättningen som var vanligast, men alla de övriga områdena som framhålls i lägesbilden var föremål för operativ verksamhet i satsningen under 2021.

Utifrån de tre beaktanden⁴⁹ som kan anges för underrättelseärenden i satsningen var välfärdssystem det vanligaste angivna primära beaktandet i 39 underrättelseärenden och förekom i ytterligare 12 ärenden.

4.5.1 Personlig assistans

Detta stöd avser de som har ett konstaterat behov av omsorg på grund av stora och varaktiga funktionsnedsättningar. Assistansersättningen är det stöd som genererat högst utfall inom satsningen. Detta avser både assistans som ersätts av Försäkringskassan och av kommunerna. Framst avser det operativa utfallet återkrav, men det meddelades även som beskrivits tidigare flera tingsrättsdomar under 2021.

47 Insatsen Tore, som pågick 2010-05-05—2019-03-06, den största insatsen hittills i satsningen.

48 Myndighetsgemensam lägesbild. Organiserad brottslighet 2021, s. 10. Polismyndigheten 2021, dnr A562.287/2021.

49 Se avsnitt 2.2.2.

4.5.2 Tandvårdsstöd

Alla som är försäkrade i Sverige har rätt till statligt tandvårdsstöd från det år de fyller 24 år. Stödet finns till för patienter som behöver tandvård och för att skydda mot höga kostnader. På olika sätt kan tandläkare överdriva eller på annat sätt ge falska uppgifter om patienter som behövt tandvård. Detta var särskilt föremål för en nationell insats som avslutades under slutet av 2020 och som låg till grund för en strategisk rapport under 2019.⁵⁰ Det arbetades även vidare med detta illegala utnyttjande i underrättelseärenden och operativt arbete i satsningen under 2021.

4.5.3 Stöd till skol- och förskoleverksamhet

I flera insatser, däribland den nämnda nationella insatsen under ledning av polisregion Väst, har stödet till och bedrivandet av skol- eller förskoleverksamhet varit i fokus för det brottsbekämpande arbetet. Den nationella insatsen i region Väst, som i det första skedet också avsåg kopplingar till radikaliserings av ungdomar vid bedrivande av friskolor, fortsatte under 2021. Det var i denna insats som det högsta beloppet för höjning av skatt redovisades. Dessutom var det den nationella insats där Ekobrottsmyndigheten redovisade mest arbetad tid under 2021, och den näst största nationella insatsen utifrån redovisad tid för Skatteverket.

Arbetet ledde till att tillstånd för att bedriva friskolor drogs in eller att verksamheten upphörde av andra skäl.

I region Bergslagen och region Stockholm arbetades det under året med liknande brottslighet i det regionala operativa arbetet. Arbetet ledde till att tillstånd för att bedriva friskolor drogs in eller att verksamheten upphörde av andra skäl. Insatsen i Bergslagen inleddes i slutet av 2019 och pågick vid utgången av 2021. Insatsen i region Stockholm inleddes i mitten av 2020 och avslutades i mitten av 2021. Den har genererat operativt utfall i form av

- 565 000 kronor i återkrav till och 465 000 i besparing för Försäkringskassan
- drygt 2,8 miljoner kronor i utmäta tillgångar (mestadels skolpeng)
- 3 skattebeslut efter utredning skrivbord och revision och 1 administrativ åtgärd
- 3 ärenden vid Migrationsverket rörande missbruk av regelsystemet och 1 administrativ åtgärd i ärendehandläggning.

50 Operativårds insatsen Trollet. Organiserad brottslighet inom det statliga tandvårdsstödet. 2019. Nationellt underrättelsecentrum.

4.5.4 Stöd till föreningsverksamhet

I flera insatser var det kommunala stödet till, och verksamheten i, föreningar föremål för arbete i satsningen under 2021. Bland annat en regional insats i region Stockholm som fokuserade på ett utsatt område. Under året meddelades också en tingsrättsdom utifrån en regional insats i region Bergslagen som avsåg denna typ av brottslighet.

”Under de senaste åren har det uppdagats flera fall av fusk och felaktigheter i studieförbundens verksamheter bland annat i Järvaområdet i Stockholm.”⁵¹

Insatsen i region Stockholm, som var en del i att uppdaga detta, inleddes i mitten av 2019. Huvudpersonerna bedöms ha ägnat sig åt systematiska utnyttjanden av anställningsstöd från Arbetsförmedlingen med mera. Utfallet i insatsen består av

- 2,7 miljoner kronor i återkrav i 20 återkravsärenden till respektive besparingsbelopp för Arbetsförmedlingen (2019)
- 360 000 kronor i återkrav till Försäkringskassan (2019 och 2020)
- 660 000 kronor i höjning av skatt, och betalnings-säkring från Skatteverket uppgående till 210 000 kronor (2019 och 2020)
- 225 000 kronor i utmätta tillgångar (2019–2021) från Kronofogdemyndigheten.

4.5.5 Studiemedel

Under 2021 meddelades en tingsrättsdom utifrån en nationell insats under ledning av polisregion Väst. Insatsen avsåg grovt bedrägeri genom att ett större antal personer ska ha lämnat falska uppgifter till Centrala studiestödsnämnden avseende utlandsstudier och på så sätt fått studiemedel. Under året meddelades både tingsrättsdom, beträffande 13 åtalade, och hovrättsdom, där 3 personer överklagat. Efter meddelad hovrättsdom var det sammanlagt 4 av de åtalade som dömdes till fängelse i sammanlagt drygt 7 år. Dessutom utdömdes närmare 700 000 kronor i skadestånd samt nästan 500 000 kronor i förverkande av brottsutbyte.

4.5.6 Lönegaranti samt anställningsstöd

Det var brottsligt utnyttjande av lönegaranti samt av lönebidrag som var vanligast förekommande för utnyttjande av bidrag och stöd i arbets- och näringslivet. Som beskrevs i avsnitt 4.4 var det mest påtagliga operativa utfallet genom lönegarantidomen. Vid sidan av detta ingick utifrån regionala insatser i region

Stockholm bedrägerier i samband med konkurser och lönegaranti som en huvudsaklig beståndsdel i minst två underrättelseärenden och i några regionala insatser.

Därutöver förekom operativ verksamhet som avsåg illegalt utnyttjande av stöd avseende lönebidrag, nystartsjobb och programresor⁵².

Omfattande dom och strategisk rapport

Brottslighet kopplad till den statliga lönegarantin var föremål för den näst mest omfattande tingsrättsdomen i satsningen under året sett till antalet åtalade. Domen omfattade 47 åtalade, varav 6 dömdes till fängelse i sammanlagt 11 år och 6 månader, 6 åtal ogillades i sin helhet och resterande dömdes till andra påföljder än fängelse – främst villkorlig dom och dagsböter. I domen meddelades även näringsförbud för 4 personer, uppgående till sammanlagt 22 år. Domen avsåg regionalt operativt arbete i region Stockholm. Regionala underrättelsecentret i Stockholm presenterade under slutet av 2020 en strategisk rapport om bedrägerier kopplat till den statliga lönegarantin.⁵³

Att inte ha korrekta uppgifter om var någon bor – eller vem det är – utgör naturligtvis en svårighet vid bekämpning av vissa typer av brott.

4.5.7 Betydelsen av korrekt folkbokföring och korrekta identiteter

Att myndigheterna har korrekt information om individers identitet⁵⁴ och folkbokföring är en förutsättning för att det ska gå att göra bedömningar av deras behov av stöd med mera. Felaktig information i något av dessa avseenden kan innebära en del av ett brottsupplägg för organiserad brottslighet.

Att inte ha korrekta uppgifter om var någon bor – eller vem det är – utgör naturligtvis en svårighet vid bekämpning av vissa typer av brott. Samtidigt underlättar detta för den som begår brotten, eller begår andra felaktigheter.

Som redovisats i det föregående ökade antalet bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring för Skatteverket under 2021,

51 <https://www.folkbildningsradet.se/om-studieforbund/hur-vi-sakerstaller-att-pengarna-anvands-korrekt/granskning-av-studieforbundens-verksamhet/> (2022-02-15).

52 Bidrag för rese- och boendekostnader vid deltagande i Arbetsförmedlingens program.

53 *Strategisk rapport. Samhällshotande bedrägerier mot den statliga lönegarantin*. Regionalt underrättelsecenter i Stockholm, 2020-10-29. Dnr. 8-502468.

54 Identitetsrelaterad brottslighet innebär att äkta, falska eller manipulerade identitetshandlingar används i syfte att begå brott.

även om det finns viss känd underrapportering från tidigare år. Utifrån det ärende som omfattade flest kontroller har det även framställts en rapport.⁵⁵

I åtminstone 6 underrättelseärenden och ett 10-tal regionala insatser var detta en tydlig del i arbetet. Utfallet av meddelade tingsrättsdomar visar två rubricerade folkbokföringsbrott med fällande dom under 2021.

I åtminstone två underrättelseärenden förekom ett arbete som omfattade falska och utnyttjade identiteter.

Under 2021 ledde Skatteverket dessutom ett regeringsuppdrag, att tillsammans med de 12 myndigheterna i satsningen inrätta ett pilotprojekt i syfte att komma åt felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet. Pilotprojektet samordnades av Skatteverket. Uppdraget redovisades till regeringen den 1 oktober 2021. Projektet bekräftade bilden att felaktiga uppgifter i folkbokföringen är ett effektivt verktyg för att begå välfärdsbrottslighet (se vidare avsnitt 5.4.3).

4.6 Arbetslivskriminalitet och brott i näringsverksamhet

Ett av de bärande elementen i brottsbekämpningen inom satsningen är användandet av företag i brottslig verksamhet. Detta avsnitt är särskilt svårt att avgränsa mot andra områden som redovisas i detta kapitel. En särskiljande faktor är att det är företaget, företagssamheten och arbetslivskriminalitet som står i fokus i detta avsnitt, inte olika typer av brottsmodus.

Under 2021 bedrevs två pilotprojekt utifrån regeringsuppdraget som riktar sig mot näringsverksamhet kopplad till organiserad brottslighet (se mer i avsnitt 5.4.2). Det rör sig om två insatser som bedrevs som pilotprojekt i varsitt utsatt område i region Syd respektive region Mitt. Till denna redovisning rapporterades enbart operativt utfall för verksamheten i region Mitt (avrundat):

- Beslutad kontrollavgift (Skatteverket), 77 500 kr.
- Värde av utmäta tillgångar (Kronofogdemyndigheten), 222 000 kr.
- Ställda återkravsbelopp (Försäkringskassan), 657 000 kr.
- Förhindrade felaktiga utbetalningar till ett värde av (besparingsbelopp, Försäkringskassan) 2,8 miljoner kronor.

4.6.1 Skattebrott och skatteundandragande

Höjning av skatt inklusive skattetillägg är en av de vanligaste utfallen i den myndighetsgemensamma operativa verksamheten. Under 2021 uppgick det sammanlagda beloppet till strax under 100 miljoner kronor. Utifrån den nationella insats under ledning av polisregion Väst avseende skolverksamhet redovisades det största beloppet för höjning av skatt, nästan 16 miljoner kronor, vilket avser missskött skolverksamhet. Därefter var det regionalt operativt arbete i ett utsatt område i region Syd som stod bakom det näst högsta beloppet – med koppling till bolag som handlade med möbler respektive mattor. Den regionala insatsen i region Bergslagen avseende bolag som brustit i avfallshantering var också föremål för en höjning av skatt – över 10 miljoner kronor. Samtliga större belopp för höjning av skatt avsåg olika typer av skatteundandraganden i företagsverksamhet och bolag.

4.6.2 Människoexploatering

En brottsstyp som blivit mycket vanligare i underrättelseverksamheten under 2021 är människoexploateringen, främst i samband med arbetslivskriminalitet. I minst fyra underrättelseärenden utgör detta en del av arbetet. Det förekommer även några regionala insatser med operativ verksamhet som omfattade arbete mot denna brottsstyp. Även arbete mot människosmuggling var aktuellt, om än i mindre omfattning sett till antalet insatser och ärenden.

4.6.3 Arbetstillstånd

Någon form av arbete i relation till arbetstillstånd bedrevs i närmare 10 underrättelseärenden under 2021. Nationellt underrättelsecenter presenterade 2020 rapporten OLLE⁵⁶ som visade på oriktigheter kring arbetstillstånd i assistansbranschen. I ärendet Grunden i region Väst har samma och/eller likartade fenomen uppmärksammats inom många fler branscher. Reglerna kring arbetstillstånd följs i många fall inte och regelverket kringgås eller manipuleras på olika sätt. Arbetet i Grunden genererade en rapport⁵⁷ som belyser hur arbetsgivare anställer tredjelandsmedborgare för arbete där syftet med anställningen i första hand inte varit att arbeta. Det finns enligt rapporten särskilda svårigheter med att komma åt detta när både arbetsgivare och arbetstagare är överens om upplägget.

55 A.a. fotnot 19.

56 *Olle – Strategisk rapport om hur personlig assistans och arbetstillstånd otillbörligt och systematiskt utnyttjas av organiserad brottslighet*, dnr A542.458/2020.

57 *GRUNDEN – rapport*, 2021-09-02. Regionalt underrättelsecenter Väst.

4.6.4 Fastigheter och hyreskontrakt

Brottslighet utövas på flera olika sätt i samband med fastigheter, bostadsrättsföreningar och hyresmarknaden för lägenheter. En större utredning med en nu pågående rättegång utifrån den största nationella insatsen, under ledning av Noa, avser svarta hyreskontrakt och dom kommer att meddelas inom kort. Utöver detta förekom fastighets- och byggbranschen på en mängd olika vis i brottsupplägg.

4.6.5. Valutaväxlare och finansiella institut

För att få bedriva kontant valutaväxling måste verksamheten vara registrerad som finansiellt institut hos Finansinspektionen. Inom branschen finns omfattande verksamhet som syftar till penningtvätt (se vidare avsnitt 4.7).

Ett av de största utfallen för skatthöjning avsåg en regional insats i region Bergslagen med koppling till avfallshantering och grova miljöbrott.

4.6.6 Avfallshantering

I den senaste lägesbilden anges: ”Illegal avfallshantering bedöms i dagsläget vara ett ostört brottsområde där stora brottsvinster finns att hämta.⁵⁸ Det förekom dock operativ verksamhet under 2021 riktad mot denna hantering. Ett av de största utfallen för skatthöjning avsåg en regional insats i region Bergslagen med koppling till avfallshantering och grova miljöbrott. Utfallet för de utredningar och processer som pågår i både brottmålsprocessen och förvaltningsprocessen bedöms vara särskilt viktiga eftersom detta brottsområde är en möjlig expanderande sektor för aktörer inom organiserad brottslighet. En myndighetsgemensam rapport som framtagits utanför arbetet i satsningen beskriver denna typ av brottslighet.⁵⁹”

4.6.7 Vanligast förekommande branscherna

Det finns ett antal branscher som särskilt ofta var föremål för underrättelseärenden, regionalt operativt arbete och nationella insatser. De branscher som

förekom i operativa insatser eller i underrättelseärenden överensstämmer väl med de riskbranscher som beskrivits av Arbetsmiljöverket i samverkan med sju ytterligare myndigheter i en lägesrapport.⁶⁰ Dock finns det några ytterligare branscher som särskilt förekom i satsningen, främst finansiella institut och fastighetsverksamhet. Annars är det branscherna vård och omsorg, restaurang, städ, bygg, bil och transport som var de vanligast förekommande i den operativa verksamheten inom satsningen 2021.

4.7 Penningtvätt, växlingskontor och penningförmedling

I flera insatser var växlingskontor i fokus för den operativa verksamheten under 2021. Detta har också varit förhållandevis vanligt i insatser och ärenden i satsningen under många år. Främst rör det sig om misstanke om att växlingskontoren används för penningtvätt. Det kan också avse misstanke om finansiering av terrorism.

Utvecklingen under 2021 visar emellertid att ett ökat antal insatser, utredningar, underrättelseärenden och operativa utfall i satsningen kan kopplas till arbete med växlingskontor.

De brottstyper som vanligen kan kopplas till växlingskontoren är flera typer av ekonomisk brottslighet, såsom penningtvätt, näringspenningtvätt, bokföringsbrott och skattebrott.

Hittills är det operativt utfall i form av återkallade tillstånd⁶¹ samt beslag av mångmiljonbelopp i kontanter som varit det vanligaste utfallet i arbetet kopplat till växlingskontor. Det förekom dock även en dom under 2021. Det var tre nationella insatser som i huvudsak stod för utfallet under året: den största insatsen under ledning av Noa, en av insatserna under ledning av polisregion Syd samt domen i en avslutad insats under ledning av polisregion Väst respektive Tullverket. I början av 2022 meddelades ytterligare en tingsrättsdom utifrån den förstnämnda insatsen och penningtvätt – flera av de åtalade dömdes till lång tids fängelse samt förverkande av stora belopp. Den domen kommer att ingå i redovisningen av verksamheten 2022. Under 2021 påbörjades även ett generellt arbete i satsningen med uppgift att se över omfattningen av denna typ av brottslighet och ta fram effektiva åtgärder för att reducera brottsligheten.

58 Myndighetsgemensam lägesbild. *Organiserad brottslighet 2021*, s. 13. Polismyndigheten 2021, dnr A562.287/2021.

59 Förstärkta insatser mot brottslighet inom avfallsområdet. Redovisning av regeringsuppdrag M2021/00438 från Naturvårdsverket, Kustbevakningen, länsstyrelserna i Gävleborgs, Norrbottens, Stockholms, Skåne och Västra Götalands län, Polismyndigheten, Tullverket och Åklagarmyndigheten. Naturvårdsverket, 2022-03-07. Ärendenr: NV-02193-21.

60 Lägesrapport. För det myndighetsgemensamma arbetet mot fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet. En rapport framtagen i samarbete mellan Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Polismyndigheten, Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket. 2020, s. 25 ff.

61 Av Finansinspektionen. Se även *Penningtvätt via växlingskontor*. Polismyndigheten, nationella operativa avdelningen, 2021, s. 18.

4.8 Utsatta områden

Arbetet som avser utsatta områden är omfattande. I 19 av de underrättelseärenden som pågick under 2021 var inriktningen utsatta områden. Även flera av ärendena som har inriktningen strategisk person och särskilda skäl har tydlig relevans för arbetet med utsatta områden. Av de nationella insatser som pågick var det enbart någon enstaka som i första hand avsåg inriktningen utsatta områden. Dock var flera av insatserna med inriktningen strategisk person och några med särskilda skäl av betydelse för brottsbekämpning i utsatta områden.

En stor del av de kvantitativa operativa utfallen från det regionala operativa arbetet kommer utifrån de ärenden och insatser som avser utsatta områden.

Operativ verksamhet och operativt utfall med bäring på utsatta områden förekommer inom samtliga av de presenterade brottskategorierna, brottstyperna,

En stor del av de kvantitativa operativa utfallen från det regionala operativa arbetet kommer utifrån de ärenden och insatser som avser utsatta områden.

företeelserna och fenomenen. Polismyndigheten redovisade den 3 december 2021 enligt återrapporteringskrav i regleringsbrevet en lägesbild över utsatta områden⁶², bland annat baserat på uppgifter från uppföljningen inom satsningen.

4.9 Politisk extremism och terrorism

Olika typer av politisk extremism och terrorism kan vara aktuellt inom ramen för bekämpning av organiserad brottslighet. Kopplingen till annan brottslighet i de utsatta områdena har länge varit uppmärksammas.

Beaktandet terrorism förekom under 2021 i 15 underrättelseärenden. I nästan samtliga fall tillsammans med beaktandet penningtvätt och i några fall välfärdssystemet. I 2 av ärendena angavs beaktandet terrorism i första hand. I ett av dessa ärenden anges arbete mot de konkreta brottstyperna skattebrott, penningtvättsbrott och terrorfinansiering. I 5 underrättelseärenden är beaktandet i andra hand, med i huvudsak ekonomisk brottslighet bland de angivna brottstyperna. Det förekom även som beaktande i 9 regionala insatser, varav 5 i första hand. I 2 av dessa är det i första hand Säkerhetspolisen som driver arbetet.

Det finns bland annat kopplingar mellan radikalisering av ungdomar och den friskoleverksamhet som berördes i avsnitt 4.4.3.

62 Lägesbild över utsatta områden, Regeringsuppdrag 2021, Polismyndigheten, nationella operativa avdelningen, s. 44ff., dnr A028.504/2021.

4.10 De kriminella aktörerna

Den organiserad brottsligheten bedrivs i huvudsak i olika typer av nätverk och genom olika roller i brottslighetens utövande. Lojalitet och kompetens är två viktiga förutsättningar för att de kriminella aktörerna ska kunna genomföra de brottsupplägg som är vanliga inom nätverken. Lojaliteten kan vara grundad på gemensam tillhörighet till en avgränsad definierad grupp, ofta med gemensamma symboler och kännetecken. Släktskap och gemensam uppväxt kan också borge för lojalitet vid organiserad brottslighet. Territoriell samhörighet utgör en ytterligare grund för lojalitet inom ett nätverk. Dessutom finns andra typer av aktörer och lojalitet inom organiserad brottslighet. Kompetensen som krävs kan, om den inte finns hos kärnan i nätverket, införskaffas genom olika experter och möjliggörare som med olika incitament, främst ekonomiska, bidrar till brottsligheten.

4.10.1 Den kriminella mc-miljön

Uppmärksamheten som riktats mot de flesta av klubbarna inom den kriminella mc-miljön har överlag varit något mindre de senaste åren, åtminstone i storstadsregionerna. Huvudskälet till detta bedöms vara att de inte mer än till någon del tydligt kopplats till de skjutningar och sprängningar som varit vanliga under senaste åren. Dock finns det flera fall där denna miljö varit inblandad i dessa brott. En nationell insats under 2021 var särskilt inriktad mot en klubb inom denna miljö. Dessutom var flera av de strategiska personer som var aktuella under 2021 kopplade till miljön. Ofta är klubbarna förhållandevis välorganiserade genom att de har fasta roller med tillhörande titlar och ansvar. Det finns flera exempel på att även andra kriminella nätverk har en liknande struktur.

4.10.2 Släkt- och familjenätverk

Under redovisningsperioden har det varit ganska vanligt förekommande att flera familjemedlemmar dömts tillsammans i de domar som rapporterats i satsningen. Detta förekom även i flera domar under 2021. Bedömningen är att det inte är sällsynt att flera medlemmar i en familj verkar inom samma kriminella nätverk. Dessutom förekommer släktbaserade nätverk, vars lojalitet och deltagande i brottsligheten går ut över den närmaste familjen, särskilt vid operativ verksamhet med koppling till utsatta områden.

4.10.3 Experter och möjliggörare

De strategiska personerna i satsningen är i de flesta fall ledande inom ett nätverk. Utöver den typen av strategisk person finns de som utgör en förutsättning för att andra ska kunna genomföra ett brottsupplägg. Dessa experter eller möjliggörare har kompetens eller

position för att kunna bidra till att brottsligheten utförs, lönar sig eller utförs med minsta möjliga risk för upptäckt av myndigheter.

Det kan röra sig om revisorer, deklarationsombud, bolagsförmedlare, penningförmedlare, konkursförvaltare, läkare och mäklare. Samtliga dessa yrkeskategorier var aktuella i operativ verksamhet 2021. Det finns även många fler yrken och roller där personer var, eller kan vara, avgörande för olika typer av brottsupplägg inom organiserad brottslighet och som förekommit i den operativa verksamheten inom satsningen.

4.11 Övrigt av stor betydelse för den operativa verksamheten

Tre områden kommer att belysas närmare i detta avsnitt:

- Korruption, infiltration och otillåten påverkan
- Sekretess mellan myndigheter
- Internationell verksamhet

4.11.1 Korruption, infiltration och otillåten påverkan

Ett antagande är att det finns påtagliga sårbarheter när det gäller korruption, infiltration och otillåten påverkan. Den mer konkreta påverkan på den operativa verksamheten under 2021 är svår att bedöma. Emellertid fanns det några konkreta exempel på främst otillbörlig och otillåten påverkan. Vad avser korruption och infiltration bedöms de vara ett problem för myndigheter på generell nivå, och inte specifikt kopplat till den myndighetsgemensamma satsningen. Det finns ett samband mellan detta avsnitt och det föregående (avsnitt 4.10.3). Korruption och infiltration kan vara viktiga förutsättningar för den organiserade brottslighetens brottsupplägg. Vi har exempel på hur möjliggörare finns i funktioner som kan anses utgöra infiltration – dock osäkert om detta varit syftet vid tidpunkten för möjliggörarens anställning eller tillträdande av tjänst.

Inför denna redovisning angav satsningens säkerhetschefsnätverk att de involverade myndigheternas anställda under senare år har utsatts för olika typer av angrepp vid ett flertal tillfällen. Angreppen har bland annat genomförts i syfte att försöka påverka hur myndigheternas anställda ska, eller inte ska, utföra sina arbetsuppgifter. Det har inte gjorts någon allmän systematisk genomlysning av vilka problem som funnits avgränsat till satsningen. Emellertid är det tydligt att polisens arbete kopplat till utsatta områden omfattas av försök till otillåten påverkan. Även annan myndighetsutövning är utsatt för detta. De problem som finns är av mer generell karaktär och omfattar all myndighetsutövning som är brottsbekämpande eller på annat sätt innebär krav på personer att återbetala

skulder, förändra sitt beteende eller på annat sätt innebär åtgärder från myndigheterna. Det gäller inte enbart myndigheter, utan även kommuner med flera är, och kan vara, utsatta.

Det som lyftes fram inför denna redovisning var främst behovet av att inventera omfattningen av dessa problem. Ett antagande är att problemen är mer, eller betydligt mer, utbredda än vad som är känt i nuläget. En risk som identifieras är att myndigheter, eller andra aktörer, inte ser sina egna sårbarheter och därför inte prioriterar arbetet med att motverka dessa företeelser.

4.11.2 Sekretess mellan myndigheter

Brottsligheten har förändrats väsentligt sedan tillkomsten av sekretesslagstiftningen, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), vilket innebär att denna lagstiftning idag kan vara föråldrad. Den största utmaningen är myndigheters begränsningar att sinsemellan lämna uppgifter för att få effekt i den totala brottsbekämpningen.

Under senare år har det tillkommit ny lagstiftning, till exempel lag (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet (LUS) med syfte att underlätta informationsutbytet. Inicialt omfattades först de 12 myndigheterna som ingår i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Dock har flera myndigheter tillkommit i förordningen (2016:775) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.

Då brottsligheten är mångfacetterad, finns en fördel med att få eller lämna ut uppgifter till fler myndigheter än de som omfattas av LUS-förordningen.

Ytterligare försvårande omständigheter för ett mer effektivt informationsutbyte är till exempel när myndigheter erbjuds att upptas i LUS-förordningen men själva tackar nej. Önskvärt hade varit om myndigheter hade en helhetssyn avseende en effektiv brottsbekämpning. En fråga som ständigt uppkommer är om sekretessen följer med ett utlämnande av information. Denna osäkerhet leder också till att man hellre avslår att få information än tar emot den.

4.11.3 Internationell verksamhet

Spanien har under några år varit det vanligaste landet för internationella kontakter i de nationella insatserna. Landet var fortsatt under 2021 det vanligast förekommande vid samverkan, inklusive operativ sådan. Övergripande var samverkan med Nederländerna i stort sett lika vanligt. Därefter följer Danmark och Tyskland. Alla är länder som även historiskt varit vanliga. Sannolikt är den samverkan, med främst Frankrike, som skett utifrån information från dekrypterade kommunikationstjänster underrapporterad.

Sammanlagt företogs internationella kontakter med cirka 34 länder, 7 utanför Europa, utifrån operativt arbete inom satsningen. Ungefär med hälften av dessa länder bedrevs olika typer av operativ samverkan.

Dessutom skedde samverkan genom Europol, det vill säga inom EU och internationella efterlysningar. JIT⁶³ förekom i två insatser. EIO⁶⁴ eller EAW⁶⁵ förekom i tre insatser. I de fall förundersökningar inom ramen för en nationell insats sker inom en JIT är resultaten av arbetet i andra länder särskilt relevanta. Det är olika faktorer som styr i vilket land ett beslag eller en lagföring sker, men det är ett resultat av det gemensamma arbetet. Dock finns det ingen heltäckande återrapportering av relevanta utfall i andra länder. Slutligen finns det en konstaterad underrapportering av de kontakter, och alla de länder, som avsåg den dekrypterade informationen från kommunikationstjänster.

4.12 Uppföljning av två nationella insatser

Under 2021 följdes två avslutade insatser upp. Övergripande visualiseras insatserna i ett så kallat spindeldiagram, se figur 12. Ett antal huvudvariabler för insatsens karaktär och utfall ingår i diagrammet. Diagrammet har en skala mellan 0 och 8 steg. Mellanvärdet (4) är markerat med fetstil och representerar ett genomsnittsvärde i förhållande till andra nationella insatser. Ju närmare ytterkanten, desto högre värde i förhållande till andra insatser och vice versa. Ett undantag från regeln att ett genomsnittsvärde återges som värdet 4 är om noll är genomsnittligt, då redovisas det som noll. Diagrammet skapar en utfallsprofil för insatserna.

63 Joint investigation team innebär att en gemensam utredningsgrupp inrättats för en bestämd tid, och bygger på ett avtal mellan två eller flera EU-medlemsstater och/eller behöriga myndigheter, för ett specifikt ändamål. Icke EU-medlemsstater får delta i en gemensam utredningsgrupp vid samtycke från alla andra parter.

64 European Investigation Order: En europeisk utredningsorder är ett beslut som fattats av en rättslig myndighet i en EU-stat för att kunna genomföra utredningsåtgärder i en annan medlemsstat i syfte att hämta in bevisning.

Källa: <https://www.aklagare.se/om-oss/aklagarverksamheten/internationell-aklagarverksamhet/europeisk-utredningsorder/> (2021-02-20).

65 Om personen ska efterlysas internationellt utfärdar åklagaren en så kallad europeisk arresteringsorder (EAW).

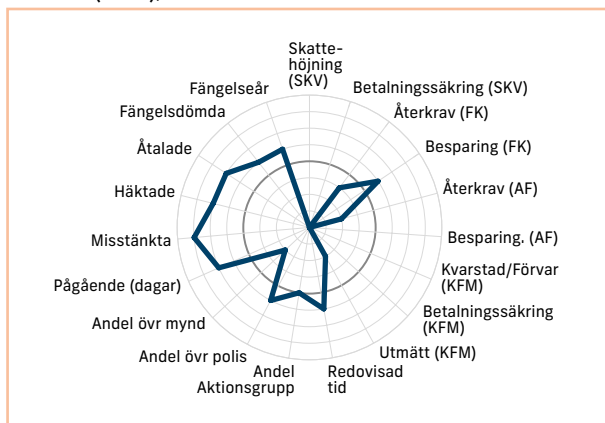
Källa: <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/internationellt-efterlysta/> (2022-02-18).

Övergripande om insatsernas utfallsprofil

SP: Strategisk person

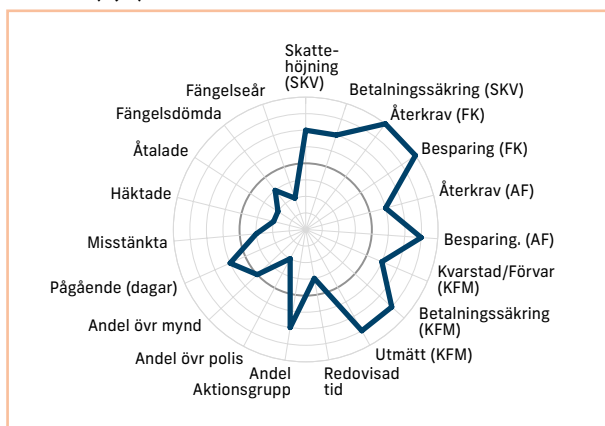
(AF): Arbetsförmedlingen
(FK): Försäkringskassan
(KFM): Kronofogdemyndigheten
(SKV): Skatteverket
(TV): Tullverket

Insats 1 (Nord), avslutad 2021-06-02

Mål: Helt uppfyllt (Särskilda skäl)

Insats 2 (Syd), avslutad 2021-09-22

Mål: Helt uppfyllt (SP o nätverk)

Figur 12. Figurer som visar utfallsprofiler över två uppföljda insatser 2021.

Som kan utläsas av de två insatsernas utfallsprofil så skiljer den sig åt avsevärt dem emellan. Insats 1 har en klar dragning åt över genomsnittliga utfall i brottmålsprocessen, med förhållandevis många misstänkta, häktade, åtalade och fängelsedömda. Insats 2 har istället relativt höga utfall i förvaltningsprocessen, särskilt återkrav från och besparingsbelopp för Försäkringskassan, besparingsbelopp för Arbetsförmedlingen samt utfall för säkrade tillgångar i mål om betalningssäkring och utmäta tillgångar.

Insats 1 är en typ av insats som till klart övervägande del var riktad mot narkotika-, vapen- och våldsbrottslighet. Det var till mycket stor del (95 %) polispersonal som arbetade i insatsen. Av de resterande myndigheterna var det främst Åklagarmyndigheten och Kriminalvården som redovisade arbetad tid. Arbetets ändamål var att komma tillrätta med en omfattande brottsproblematik i staden Härnösand. Resultatet blev många fällande domar, för främst narkotikabrott (inklusive grova och synnerligen grova), samt beslag av narkotika och vapen.

Även Insats 2 dominerades klart av redovisad arbetstid för polispersonal (89 %). Dock redovisade de flesta övriga myndigheter i satsningen arbetstid, främst Skatteverket och Försäkringskassan. Denna insats kan tydligt delas in i olika delar och faser: (1) arbetet som i första hand avsåg narkotikabrottslighet, (2) arbetet med den strategiska personens företag och (3) annan upptäckt brottslighet såsom assistansbedrägeri och penningtvätt. Den strategiska personen sköts till döds när insatsen pågick i drygt ett år. Arbetet i insatsen fortgick dock och ledde till framgång både avseende strategisk persons inre krets och annan brottslighet som uppdagades.

Båda insatserna bedöms som framgångsrika, med helt uppfyllda målsättningar.

5. Årets arbete vid satsningens samverkansforum

Arbetet som sker under året vid de olika samverkansforumen lägger grunden för arbetet i satsningen. De beslut som fattas, både avseende den strategiska och den operativa verksamheten, styr det arbete som sedan bedrivs inom satsningen. I det här kapitlet beskrivs primärt det arbete som är av strategisk karaktär eller faller utanför den uppföljning som sker av den operativa verksamheten och utfallet i kapitel 3 och 4. I bilaga 2 och 3 framgår olika forums ansvarsområden, fokus och plats i organisationen.

5.1 Fokus på utveckling

Liksom tidigare år uttrycker flera myndigheter att satsningen bidrar till att öka kunskapen om organiserad brottslighet och därigenom möjligheten att utveckla verksamheten på den egna myndigheten för att motverka sådan brottslighet. Utvecklingen hos den enskilda myndigheten har också uttryckts som viktiga effekter och samhällsnyttor som kan härledas till satsningen. Precis som 2020 skedde ett mer systematiskt arbete med att utveckla satsningen avseende hur de samverkande myndigheter jobbar tillsammans och med vad. Den delen kommer att beröras på flera ställen i detta kapitel.

5.2 Covid-19 påverkade satsningen

Generellt präglades arbetet av utmaningar på grund av pandemin. Det skapade som i övriga samhället utmaningar med att bedriva verksamhet. Viktiga begränsningar kan härledas till sjukskrivningar och till att man skulle hålla fysisk distans. De mest frekventa kommentarerna från myndigheterna var den minskade möjligheten att kunna träffas fysiskt i de forum som behandlas i detta kapitel. Virtuella mötesformer användes i stor omfattning under året. De var förutsättningen för att arbetet skulle kunna bedrivas

gemensamt och flera myndigheter rapporterar att det fungerade under året. Det fanns dock flera utmaningar i att mötas på detta sätt kopplat till säkerhetsmässiga och tekniska hänseenden, men också rent mötesdynamiska begränsningar. Den mest påtagliga utmaningen i det dagliga arbetet var att myndigheterna inte delade samma videosamtalsplattformar. Det innebar säkerhetsutmaningar, arbetsmiljöstress och att vissa myndigheter helt uteblev eftersom de inte kunde delta på grund av uppkopplingsproblem eller andra tekniska problem. Bedömningen är att begränsningarna i att kunna mötas fysiskt till viss del minskade satsningens effektivitet att bedriva strategisk och operativ verksamhet under året.

5.3 Samverkansrådet

Samverkansrådet sammanträdde två gånger under året. Båda dessa tillfällen präglades av diskussioner kring hur myndighetens gemensamma uppdrag kan vidareutvecklas. Flera egeninitierade och av regeringen beslutade samverkansuppdrag bedrevs parallellt och flera av de samverkande myndigheterna deltog i dessa parallella uppdrag. Bland annat diskuterades behovet av att utveckla arbetet genom att kunna dela information, behov av författningsändringar och en strävan att arbeta mer brottsförebyggande. Myndighetscheferna enades om att det är positivt med de parallella uppdragen och initiativen då det ökar möjligheterna till samverkan och minskar risken för att viktiga aspekter inte omhändertaras. Därför ska man arbeta enligt principen ”hellre överlapp än glapp”.

Under året fastställde samverkansrådet följande:

- En uppdaterad myndighetsgemensam inriktning. Förändringen innebär att den första kapacitetsparametern för strategiska personer: ”Företag eller andra associationsformer i brottslig verksamhet”, ändras till ”Näringsverksamhet som en del i den

brottsliga verksamheten”. Skälet till förändringen är att det inom underrättelseverksamheten efterfrågats ett vidare begrepp än det nuvarande då detta tolkats som alltför begränsat.

- Den myndighetsgemensamma lägesbilden 2021. Operativa rådet fick i uppdrag att omhänderta rapporten och dess rekommendationer för vidare åtgärder.

Myndigheterna var överens om att en relativ förflyttning till att arbeta mer brottsförebyggande och med brottsfenomen skulle vara en viktig väg för att förstärka det gemensamma arbetet.

5.4 Operativa rådet

Operativa rådet sammanträdde tolv gånger under året. Arbetet präglades av att vara styrgrupp för ett innovationsprojekt där ett initiativ var att starta upp ett projekt med fokus på myndighetsgemensamt arbete i fem kommuner.

Rådet var också fortsatt styrgrupp för två regeringsuppdrag som avslutades under året. Slutrapporterna för regeringsuppdragen beskriver arbetet, vilka slutsatser man dragit samt rekommendationer till regeringen. En gemensam slutsats i rapporterna var behovet av att fortsatt kunna dela mer information mellan myndigheter för att i högre grad kunna nyttja den gemensamma information som finns. Ett arbe-

te med att ta hand om rekommendationerna i den myndighetsgemensamma lägesbilden 2021 påbörjades under slutet av året med fokus på att lägesbilden ska möjliggöra mer innovativa aktiviteter. I kommande avsnitt utvecklas några av de områden där operativa rådet var styrgrupp.

5.4.1 Innovationsprojektet

För att komma till rätta med komplexa brottsfenomen behöver satsningen innovativa lösningar som syftar till att minska förutsättningarna för organiserad och allvarlig brottslighet. Under 2019 startade ett innovationsprojekt där de samverkande myndigheterna deltog för att på ett mer systematiskt sätt utveckla förmågan till innovation i satsningen. Under projektets gång utvecklades synen på att satsningen behövde förstärka arbetet avseende fokus på vilka resurser som används, drivande krafter och den gemensamma ambitionen. Myndigheterna var överens om att en relativ förflyttning till att arbeta mer brottsförebyggande och med brottsfenomen skulle vara en viktig väg för att förstärka det gemensamma arbetet. För att göra denna relativa förflyttning krävdes nya arbets-sätt. Myndigheterna påbörjade redan under projektets gång en pilotverksamhet för att ge förutsättningar till nya och innovativa underrättelseärenden och insatser i två regionala underrättelsecenter. Ett annat initiativ var att varje myndighet uttryckte en strategi för det arbete man bedriver i satsningen. Det ökade kunskapen och förståelsen för möjligheterna till att utveckla gemensamma arbets-sätt i framtiden.

Stöd i projektarbetet kom ifrån innovationsmyndigheten Vinnova, Kungliga Tekniska Högskolan och konsultföretaget Implement genom finansiering, kunskap och implementering. I satsningen drevs

arbetet primärt av Utvecklingsgruppen.⁶⁶ Projektet avslutades under året med rekommendationer om initiativ till verksamhetsutveckling som påbörjades under året och kommer fortsätta under 2022. Två konkreta initiativ som pågick under 2021 belyses i de två följande avsnitten kopplat till arbetet i kommunerna och Sekretariatet för myndighetssamverkan.

Fördjupat samarbete med kommunerna

Som en del i innovationsarbetet samt för att förstärka kopplingen mellan satsningen, kommuner och regioner startade under året ett projekt som drivs av Utvecklingsgruppen tillsammans med Helsingborg, Linköping, Uppsala, Södertälje och Örebro kommun. Målet är att ta sig an de kunskapsluckor som finns om hur välfärdsbrottslighet fungerar på kommunal och regional nivå. Komplexiteten i samhället ökar då både nationella, kommunala respektive regionala regleringar samspekar. Sammantaget förväntas projektet att leda till bättre förutsättningar för kommuner – och i ett längre perspektiv även regioner – när det gäller att identifiera, förebygga, och vidta åtgärder mot brottsliga upplägg inom välfärden. Projektet omfattar åtgärder för att upptäcka, förhindra och eventuellt lagföra brottsliga angrepp riktade mot de kommunala ekonomierna. Samverkan sker också med Brottsförebyggande rådets regeringsuppdrag i kommuner och regioner⁶⁷. Under året påbörjades olika aktiviteter som erfarenhetsutbyten och regel-

bundna uppföljningsmöten och i vissa kommuner resursförstärkningar.

Ett utökat uppdrag för Sekretariatet för myndighetssamverkan

Sekretariatet för myndighetssamverkans (SMS) roll utökades under året som en del i det innovativa arbetet. SMS påbörjade ett arbete med att öka sin förmåga att leda innovativa insatser i satsningen, bidra till innovativa arbetssätt, utöka de personella resurserna samt identifiera hur man hanterar olika interorganisatoriska uppdrag effektivast. Flera av de samverkande myndigheterna påbörjade en översyn av förutsättningarna för att samla myndighetsgemensamma uppdrag på olika sätt genom egna kanslier och myndighetsteam.

5.4.2 Pilotprojektet som riktade sig mot näringsverksamhet kopplad till organiserad brottslighet

Regeringsuppdraget⁶⁸ innebar att myndigheterna i satsningen skulle inrätta pilotprojekt som riktade sig mot näringsverksamhet kopplad till organiserad brottslighet. Projektet genomfördes under året i de regionala underrättelsecentren i polisregion Mitt och Syd och primärt i utsatta områden. Det nationella underrättelsecentret bidrog med en kartläggning av företag vilka sedan kunde användas i regionerna i bland annat inspektioner och tillsyn. Genomförandet

66 Mer information om bakgrunden till projektet finns i *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2020*, Kapitel 8. Polismyndigheten 2021, dnr A623.293/2020.

67 Uppdrag att genomföra förberedande åtgärder avseende införandet av ett lagstadgat ansvar för kommunerna för brottsförebyggande arbete, Regeringsuppdrag till brottsförebyggande rådet, dnr Ju2021/04249.

68 Uppdrag att inrätta pilotprojekt som riktar sig mot näringsverksamhet kopplad till organiserad brottslighet, dnr Ju2020/02483/PO.

De samverkande myndigheternas samlade bedömning är att de allvarligaste hoten utgörs av angrepp på utbetalande system och undandragande av skatter och avgifter, narkotikabrottslighet och det grova våldet som följer i dess spår samt de parallella samhällsstrukturer som vuxit fram i utsatta områden.

av pilotprojektet innebar att de samverkande myndigheterna provade nya arbetssätt i en lokal kontext. De nya arbetssätten bedömdes leda till goda resultat och att det finns bra förutsättningar för ytterligare utveckling avseende arbetsmetoderna i framtida insatser i hela landet. Polismyndigheten redovisade uppdraget till regeringen den 1 oktober 2021.⁶⁹

5.4.3 Pilotprojektet för att komma åt felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet

Regeringsuppdraget⁷⁰ innebar att myndigheterna i satsningen skulle inrätta ett pilotprojekt för att komma åt felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet. I uppdraget ingick bland annat att kartlägga "strategiska adresser", stärka kontrollerna av dessa adresser samt utveckla metoder och arbetssätt för samverkan mellan myndigheter för att förhindra att felaktig folkbokföring används som verktyg för organiserad brottslighet.

Resultaten och kunskaperna från pilotprojektet "Strategiska adresser" bekräftade att folkbokföring används som ett verktyg inom den organiserade brottsligheten. Brottsligheten är avancerad och har förgreningar i andra länder. De kriminella använder sig av rådgivare. De i sin tur bistår med kunskaper om upplägg och om hur myndigheter fungerar. Det är också vanligt att dessa möjliggörare säljer adresser som används vid felaktig folkbokföring. Det finns även här goda möjligheter att använda arbetssätt och kunskaper för framtida insatser. Skatteverket redovisade uppdraget till regeringen den 1 oktober 2021.⁷¹

5.5 Nationellt underrättelsecentrum

Nationellt underrättelsecentrum arbetade under året med flera strategiska uppdrag. Styrgruppen sammanträdde regelbundet. Några tongivande uppdrag framgår nedan:

- Kriterier som ligger till grund för nominering och val av strategiska personer.
- Vidareutveckling som utbildnings-, metod- och kunskapsforum för det myndighetsgemensamma underrättelsearbetet.
- Framtagandet av den myndighetsgemensamma lägesbilden 2021.

5.5.1 Den myndighetsgemensamma lägesbilden – en sammanfattning

De samverkande myndigheternas samlade bedömning är att de allvarligaste hoten utgörs av angrepp på utbetalande system och undandragande av skatter och avgifter, narkotikabrottslighet och det grova våldet som följer i dess spår samt de parallella samhällsstrukturer som vuxit fram i utsatta områden. De allvarligaste sårbarheterna som utnyttjas av den organiserade brottsligheten kan delas in i fem kategorier. Anonymitet i den legala samhällsfären genom kriminellas användning av företag, målvakter och identiteter som brottsverktyg, myndigheternas tillitsbaserade system i kombination med bristande kontrollverktyg och delade ansvar medför att luckor uppstår. Myndigheter och företag utsätts för korruption, infiltration och otillåten påverkan och den nationella brottsbekämpningen påverkas alltjämt av en växande gränsöverskridande brottslighet.

Bedömningen är att satsningen bör prioritera vinstdrivande brottslighet som riktas mot staten och där företag används som brottsverktyg. Det nationella underrättelsecentret bedömer att det finns goda förutsättningar att myndighetsgemensamt motverka brottslighet i form av felaktiga utbetalningar samt undandragande av skatter och avgifter. Som ett led i inriktningen bör kunskapen om brottsvinster höjas. Syftet med en kunskapshöjning är att gemensamt motverka att statliga medel används för att finansiera brottsligheten samt arbeta för att återta brottsvinster och därigenom minska den organiserade brottslighetens handlingsutrymme och tillväxt.

69 Uppdrag att inrätta pilotprojekt som riktar sig mot näringsverksamhet kopplad till organiserad brottslighet – Slutredovisning av regeringsuppdrag till Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten 2021, dnr A376.545/2020.

70 Uppdrag att inrätta ett pilotprojekt för att komma åt felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet, dnr Fi2020/02991/S3.

71 Redovisning av regeringsuppdrag att inrätta ett pilotprojekt för att komma åt felaktig folkbokföring kopplad till organiserad brottslighet, Skatteverket 2021, Skatteverkets diarienummer 8-1245868.

5.6 De regionala samverkansråden och de regionala underrättelsecentren

De regionala samverkansråden sammanträdde med regelbundna intervall under året. Resurser tilldelades från de regionala underrättelsecentren i det innovativa och strategiska arbetet i innovationsprojektet, arbetet med kommuner och regioner, i de av regeringen initierade pilotprojekten och i arbetet med den myndighetsgemensamma lägesbilden.

5.7 Juridiska expertnätverket

Under året beslutade operativa rådet om ett klargörande av nätverkets roll i satsningen. ”Det Juridiska expertnätverket ska samverka i rättsliga frågor, bland annat för att främja informationsutbyte mellan myndigheter och hjälpa till att se möjligheterna till sådan samverkan som behövs inom ramen för den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet.”

Nätverket bidrog bland annat med fortsatt stöd i arbetet med att klargöra förutsättningarna för att behandla personuppgifter för andra ändamål än de som normalt ingår i respektive myndighets ordinarie uppdrag. Arbetet med att inventera och ta fram lagförslag vad gäller sekretesshinder för samverkan mellan myndigheter fortsatte.

5.8 Kommunikationsgruppen

Under 2021 arbetade kommunikationsgruppen bland annat med årligen återkommande aktiviteter som återrapporeringen till regeringen (både nationella och regionala resultat) och den myndighetsgemensamma lägesbilden. Gruppen kommunicerade även insatser kopplade till exempelvis svarta lägenhetskontrakt och växlingskontor, redovisning av de två pilotprojekten till regeringen samt rapporter inom olika områden (som till exempel bedrägerier mot lönegarantin). Flera myndigheter skrev också debattartiklar i medier på områden som rör utmaningar i arbetet inom satsningen mot organiserad brottslighet.

Utöver det arbetade kommunikationsgruppen under 2021 för att

- förtroendet hos allmänheten för myndigheternas arbete för att bekämpa den organiserade brottsligheten ska bibehållas eller öka,
- öka allmänhetens, och medarbetarna på de ingående myndigheternas, kunskap om satsningen och
- identifiera kommunikationsbehov i satsningen.

5.9 Säkerhetschefsnätverket

Under året genomfördes stora delar i ett uppdrag med syfte att öka förmågan avseende arbetet med medarbetarskydd. Projektet sker i samverkan med juristnätverket inom satsningen. Projektet fokuserar på att ta fram en gemensam problembild på myndigheterna samt ge förslag till informations- och utbildningsinsatser. Vidare lämnade projektet förslag på normerande dokument, vägledning och enhetlig process för medarbetarskyddsärenden. Projektet lämnade även förslag på författningsändringar för att stärka medarbetarskyddet. Projektet fortsätter under 2022.

5.10 Nätverket för utökad myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet

Nätverket sammanträdde två gånger under året. Under mötena diskuterade man såväl strategiska som operativa utmaningar och möjligheter. Mötena med och mellan nätverksmyndigheterna spelade en viktig roll som motor i den fortsatta utvecklingen att ytterligare öka den brottsförebyggande operativa samverkansförmågan hos myndigheterna. Vid flera av de regionala underrättelsecentren finns representation från ett antal nätverksmyndigheter där man bidragit i det operativa arbetet.

... IVO har samverkat inom satsningen kring oseriösa aktörer som utfärdar falska PCR-prover och reseintyg. Samverkan har skett på flera platser i landet med myndighetsgemensamma inspektioner och informationsöverföring.”

– Inspektionen för vård och omsorg

Därutöver samverkade myndigheterna på ett bredare sätt inom ramen för olika regeringsuppdrag med bäring på myndighetssamverkan. Några av myndigheterna uttrycker också att man som en del i arbetet i satsningen utvecklat den egna organisationen och metoderna med framför allt brottsförebyggande åtgärder.

... Ett nytt rättsligt ställnings-
tagande har gett oss möjlighet
att behandla personuppgifter ur ett brottsföre-
byggande perspektiv, att sekretessbelägga
information samt att självmant och utan
förfrågan lämna information till andra
myndigheter.”

– Bolagsverket

Under året skedde en ökad dialog med Lantmäteriet om en utökad samverkan operativt och en etablering av dialog kring strategiska frågor. Lantmäteriet fattar olika beslut om mark och fastigheter och har därför mycket information om sådant som kriminella aktörer inom organiserad brottslighet bedriver inom till exempel byggbranschen. Mark, byggande och fastigheter kan kopplas till stora monetära värden som kan användas till att tvätta brottsvinster, slå ut legal verksamhet genom osund konkurrens och bidra till mänskligt lidande i form av människohandel och exploatering vilket är ett område som redan finns i fokus i satsningen och andra regeringsuppdrag.

6. Satsningen, en del av en helhet

Genom att samverka ökar myndigheternas och därmed även samhällets samlade förmåga att agera mot kriminella aktörer. Den myndighetsgemensamma satsningen är en strukturerad form av samverkan där myndigheterna har gemensamma ramar och riktlinjer att förhålla sig till. Utöver denna strukturerade samverkan sker även samarbeten i andra situationer och sammanhang, vissa i separata regeringsuppdrag och vissa utifrån ett uppstått behov, till exempel den samverkan som startade med anledning av de omfattande statliga ekonomiska stödåtgärderna till följd av den ännu pågående pandemin. Det är angeläget att samhällets samlade resurser motverkar den kriminalitet som utnyttjar systemen.

De uppdrag som har nära anknytning till satsningen men som bedrivs helt eller delvis utanför satsningens struktur presenteras i detta avsnitt.

6.1 Samverkan mot arbetslivskriminalitet

Sedan januari 2021 har 8 myndigheter⁷², varav 6 myndigheter även ingår i OB-satsningen, ett nytt permanent myndighetsgemensamt regeringsuppdrag⁷³ som avser fusk, regelöverträdelse och annan brottslighet i arbetslivet, även kallat A-krim. Uppdraget har tydliga synergier med den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Samverkan sker nationellt och regionalt med nära koppling till lokala resurser.

Myndighetssamverkan kan långsiktigt och gemensamt fokusera på de delar där myndigheterna enskilt har svårt att nå framgång. Näringsverksamhet används för systematiskt systemutnyttjande vilket

I region Nord finns en särskild utmaning avseende den omfattande industrisatsning som pågår.

leder till att stora ekonomiska belopp undanhålls för samhället eller att näringsverksamheten genom utnyttjande av arbetskraft orsakar ett stort mänskligt lidande.

I region Nord finns en särskild utmaning avseende den omfattande industrisatsning som pågår. Inom A-krim har ett särskilt projekt startat för att skapa förutsättningar för myndigheterna att gemensamt agera mot den ökande brottslighet som förväntas. Projektet är långsiktigt och arbetet kommer pågå under flera år framöver i nära samverkan med den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet.

6.2 Försäkringskassan initiativ – MUR

I ett initiativ från Försäkringskassan – Motståndskraft hos utbetalande och rättsvärdande myndigheter, även kallat MUR – samverkar 22 myndigheter⁷⁴ mot välfärdsbrottslighet. Uppdraget har nära anknytning till det arbete som sker inom den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet avseende brott mot välfärdssystemen. Vid flera myndigheter har personella resurser koordinerats mot båda uppdragen.

72 Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket.

73 Uppdrag om fortsatt myndighetssamverkan för att motverka fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet. Regeringsbeslut 2021-01-14 (A2021/00085).

74 Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Brottsförebyggande rådet, Centrala studienämnden, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Försäkringskassan, Inspektionen för socialförsäkringen, Inspektionen för vård och omsorg, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Migrationsverket, Pensionsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Skolinspektion, Skolverket, Socialstyrelsen, Tillväxtverket och Åklagarmyndigheten.

Restauranginspektion.

6.3 Samverkan med anledning av stödåtgärder till följd av pandemin

Myndighetssamverkan under året påverkades i likhet med övriga samhället fortsatt av situationen med covid-19 och den ännu pågående pandemin. En myndighetsgemensam arbetsgrupp bildades under våren 2020. Den bemannades till stora delar av aktörer från den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Gruppen har arbetat med att upptäcka, förebygga och förhindra brottslighet riktad

mot de statliga ekonomiska stöden till näringslivet med relation till pandemin.

I den myndighetsgemensamma arbetsgruppen, där Försäkringskassan var sammankallande ingick åtta myndigheter⁷⁵. Arbetet avgränsades till att innefatta åtgärder för att bekämpa brottsliga angrepp mot de statliga ekonomiska stödsystem som beslutades under åren 2020–2021 till följd av pandemin och som främst utbetalades av Tillväxtverket, Skatteverket och Försäkringskassan.

⁷⁵ Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Polismyndigheten Skatteverket, Tillväxtverket och Åklagarmyndigheten.

Bilaga 1.

Regeringsuppdragen

Under hösten 2007 tog regeringen beslut om en nationell satsning mot den grova organiserade brottsligheten. Justitiedepartementet gav ett antal experter i uppdrag att lämna förslag till åtgärder för en effektivare och mer uthållig bekämpning av denna brottslighet. Med stöd av experternas förslag⁷⁶ utformade regeringen ett beslut för hur arbetet skulle gå vidare. I juli 2008 fick Rikspolisstyrelsen i uppdrag att säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten.

⁷⁷ Slutredovisningen av uppdraget överlämnades till regeringen i juni 2009.⁷⁸

I uppdraget ingick att

- vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten
- inrätta särskilda aktionsgrupper vid åtta polismyndigheter och Rikskriminalpolisen
- etablera permanenta myndighetsgemensamma regionala underrättelsecenter på åtta platser i landet
- fortsätta att utveckla ett myndighetsgemensamt nationellt underrättelsecentrum
- säkerställa en bred myndighetsrepresentation i operativa rådet där representanterna har befogenhet att fatta bindande beslut för den myndighet de företräder
- myndigheterna i övrigt skulle överväga och vidta åtgärder som bidrar till att genomföra uppdraget
- årligen redovisa resultaten av den särskilda satsningen för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Myndigheterna kom även överens om att samtliga myndigheter skulle bidra i arbetet med redovisningen och ställa sig bakom den även om Rikspolisstyrelsen formellt var den som hade uppdraget att skriva den.

I december 2015 beslutade regeringen att utvidga den nationella satsningen mot organiserad brottslighet.⁷⁹ Uppdraget delredovisades i oktober 2016⁸⁰ och slutredovisades i oktober 2017.⁸¹

I uppdraget ingick att

- utveckla innehåll och organisation inom den myndighetsgemensamma satsningen på nationell och regional nivå för att möta de organisatoriska förutsättningar som råder inom Polismyndigheten efter ombildningen
- inkludera fler brottsområden för att på så sätt kunna motverka fler typer av organiserad brottslighet som bedöms vara allvarlig eller omfattande
- utveckla organisationen inom nuvarande myndighetssamverkan till att även omfatta samverkan på lokal nivå mellan relevanta myndigheter inom satsningen – ett särskilt fokus ska läggas på problematiken i utsatta områden
- säkerställa en effektiv och långsiktig samordning mellan den myndighetsgemensamma samverkan mot organiserad brottslighet och det lokala brottsförebyggande arbetet.

76 Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten – överväganden och förslag. Regeringspromemoria. 2008. Ds 2008:38.

77 Uppdrag till Rikspolisstyrelsen och andra berörda myndigheter att vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Regeringsbeslut 1:7 2008, Ju2008/5776/PO.

78 Överenskommelse om vissa åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Rikspolisstyrelsen 2009, POA 400-4599/08.

79 Uppdrag till Polismyndigheten och andra berörda myndigheter att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet, Regeringsbeslut 11:2 2015, Ju2015/09350/PO.

80 Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016 – Delredovisning av regeringsuppdrag avseende att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2016.

81 Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2017 – Slutredovisning av regeringsuppdrag (Ju2015/09350/PO) att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2017.

Bilaga 2.

Den myndighetsgemensamma inriktningen

Uppdrag och mål

De samverkande myndigheterna ska gemensamt bekämpa den organiserade brottsligheten genom brottsförebyggande åtgärder, administrativa åtgärder, exekutiva åtgärder, lagföring och återtagande av brottsvinster. Fokus ska ligga på bekämpning av allvarlig och samhällshotande organiserad brottslighet och mot organiserad brottslighet i lokalsamhället med särskilt fokus på utsatta områden. Myndigheterna ska säkerställa att det finns resurser för åtgärder inom den myndighetsgemensamma satsningen. Arbetet ska präglas av effektivitet och uthållighet i syfte att långsiktigt uppnå ett mer rättssäkert och tryggare samhälle. Internationell samverkan ska vara ett naturligt inslag i arbetet.

Inriktning

Underrättelseverksamheten ska ha en gemensam inriktning mot de strategiska personer och deras nätverk, vilka efter en bedömning anses utgöra ett samhällshot genom sin kapacitet att kombinera

- näringsverksamhet som en del i den brottsliga verksamheten,
- otillåten eller otillbörlig påverkan samt
- våld och hot samt påverkan på allmänhetens säkerhet och trygghet.

Satsningen kan av särskilda skäl även inriktas mot annan organiserad brottslighet av allvarlig eller omfattande karaktär, när myndighetssamverkan bedöms förbättra brottsbekämpningen.

Satsningen ska dessutom inriktas mot organiserad brottslighet i geografiska områden, med en sådan problematik att de myndighetsgemensamt bedöms som utsatta områden.

Beaktanden

I det myndighetsgemensamma arbetet ska möjligheterna till att

- stödja samhällets samlade åtgärder att motverka våldsbejakande extremism och bekämpa terrorism,
- bekämpa penningtvätt och
- förebygga, förhindra samt upptäcka brott mot välfärdssystemet särskilt beaktas.

Inriktningen beslutad av Samverkansrådet den 19 oktober 2021.

Bilaga till: Den myndighetsgemensamma inriktningen för satsningen mot organiserad brottslighet

Ansvarsfördelning

I den myndighetsgemensamma satsningen ingår Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndighet, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

Satsningen leds av Samverkansrådet, verkar genom Operativa rådet, Nationellt underrättelsecentrum (Nuc) samt dess styrgrupp, sju Regionala samverkansråd och sju regionala underrättelsecenter (Ruc).

Operativa rådet ansvarar för helhetsbilden av den operativa verksamheten och ska besluta om prioriteringar av strategiska personer och utsatta områden. Operativa rådet är beredningsorgan och kontaktpunkt i strategiska frågor för Samverkansrådet samt beställare av strategiska rapporter. Därutöver ska Operativa rådet besluta om myndighetsgemensamma insatser och i vilka insatser och uppdrag polisens aktionssektioner ska engageras. Operativa rådet ska dessutom löpande följa upp egna beslutade insatser och tillse att den myndighetsgemensamma satsningen följs upp i sin helhet. Till stöd för detta arbete finns Sekretariatet för Myndighetssamverkan.

Nuc ansvarar för att ta fram den nationella lägesbilden och beslutsunderlag för prioritering av strategiska personer och utsatta områden. Därutöver ska Nuc löpande bevaka prioriteringarna samt bereda och ta fram underlag till förslag avseende insatser för beslut i Operativa rådet. Nuc är kontaktpunkt för nationell underrättelsesamverkan och ansvarar för

kompetensfrågor inom detta område i den myndighetsgemensamma satsningen. Arbetet i Nuc leds av dess styrgrupp.

Regionala samverkansråden leder verksamheten i Ruc samt beslutar om, leder och följer upp regionala och lokala insatser. Därutöver ska Regionala samverkansrådet avgöra om förslag till insatser ska omhändertas i regionen eller överlämnas för prövning i Operativa rådet. Regionala samverkansrådet är kontaktpunkt för regional och lokal åtgärdssamverkan. Till stöd för detta arbete ska det finnas en samordningsfunktion i varje region.

Ruc ansvarar för att löpande bevaka prioriteringarna samt bereda och ta fram underlag till förslag avseende insatser för beslut i Operativa rådet eller i de Regionala samverkansråden. Därutöver ska Ruc förse Nuc med underlagen till den nationella lägesbilden samt för prioritering av strategiska personer och för utsatta områden. Ruc är kontaktpunkt för lokal underrättelsesamverkan och tidigare nämnd samordningsfunktion i regionerna stödjer detta arbete.

Varje myndighet ansvarar för, med hänsyn till den myndighetsgemensamma inriktningens fokus, en löpande hantering av arbetsmiljö- och verksamhets-skyddsfrågor. Vidare ska varje myndighet särskilt beakta risker för och vidta åtgärder mot själv censur genom att värna de anställdas trygghet.

Bilagan beslutad av Samverkansrådet den 6 oktober 2020.

Bilaga 3.

Organisation och verksamhetsprocesser

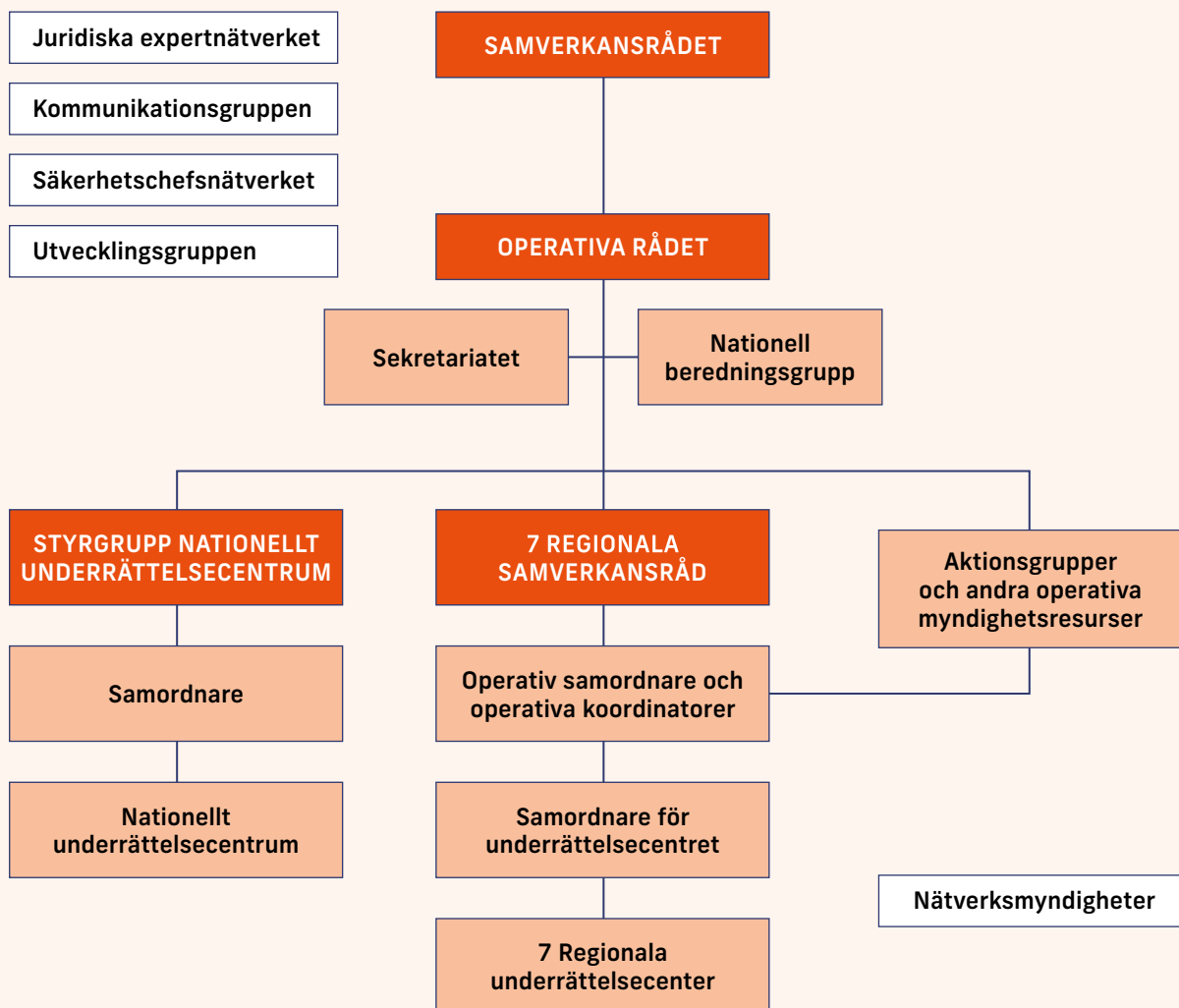
Till stöd för samverkansrådet och operativa rådet finns fyra samverkansgrupper som består av experter från de samverkande myndigheterna.

- *Juridiska expertnätverket* ska samverka i rättsliga frågor, bland annat för att främja informationsutbyte mellan myndigheter och hjälpa till att se möjligheterna till sådan samverkan som behövs inom ramen för den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Stöd bör kunna ges i både enskilda ärenden och mer generellt. Uppdrag kan initieras av satsningens beslutsforum. Polismyndigheten leder nätverket genom Sekretariatet för myndighetssamverkan.
- *Kommunikationsgruppen* arbetar med intern kommunikation inom myndigheterna och inom satsningen samt extern kommunikation utifrån verksamheten i satsningen. Kommunikationsgruppens ordförande deltar vid operativa rådets möten. Polismyndigheten leder gruppen.
- *Säkerhetschefs nätverket* har ett uppdrag att samverka i de gemensamma frågor som uppkommer inom satsningen avseende främst informationssäkerhet och verksamhetsskydd. Nätverket arbetar även på uppdrag från operativa rådet i andra säkerhetsfrågor som behöver omhändertas inom satsningen. Utöver de samverkande myndigheterna deltar Domstolsverket i forumet. Åklagarmyndigheten leder nätverket.
- *Utvecklingsgruppen* utgör en plattform för ett kontinuerligt strategiskt utvecklingsarbete för satsningen. Utvecklingsgruppen leds av Polismyndigheten genom Sekretariatet för myndighetssamverkan.

Nätverksmyndigheterna består av Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Pensionsmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Transportstyrelsen och Länsstyrelsen i Stockholms län. Länsstyrelsen i Stockholm fungerar som nationell kontaktpunkt för landets 21 länsstyrelser. Nätverksmyndigheterna ingår inte i de nationella beslutsforum som finns i satsningen. Vissa nätverksmyndigheter deltar i regionala samverkansråd och i de regionala underrättelsecentren. Utgångspunkten är att nätverksmyndigheterna bidrar frivilligt, på eget initiativ eller på förfrågan från satsningen alternativt från några av de samverkande myndigheterna.

Verksamhetsprocesser

Myndigheterna representerar ett antal verksamhetsprocesser varav många löper mellan myndigheterna. I den här redovisningen används verksamhetsprocesser för att sära på i huvudsak två olika processer – brottmålsprocessen och förvaltningsprocessen. I brottmålsprocessen arbetar man i huvudsak med lagföring, och här deltar alla brottsbekämpande myndigheter. Förvaltningsprocessen består primärt av de myndigheter som inte har ett brottsbekämpande uppdrag förutom i satsningen. Det som benämns administrativa och exekutiva åtgärder förekommer i förvaltningsprocessen. Ibland representerar myndigheterna tydligt en av processerna men ibland deltar de i två. Skatteverket har till exempel ett tydligt delat uppdrag i satsningen med en brottsbekämpande processdel som arbetar med skattebrott, och en förvaltningsprocessdel som arbetar med beskattning och folkbokföring.

Figur 13. Strukturen för den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet

Bilaga 4.

Mer om förutsättningar

Lagen om uppgiftsskyldighet

Lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet som beslutades av riksdagen under 2016 är en viktig lag för satsningen. Konsekvensen av lagen är att det finns en uppgiftsskyldighet mellan de samverkande myndigheterna när de arbetar i satsningen. Tidigare problem med att dela sekretessbelagd information är därmed borta och istället råder det uppgiftsskyldighet under vissa förutsättningar. Vissa av de samverkande myndigheterna har också fattat beslut om att i enlighet med lagen inleda samverkan som går utanför satsningen, och även med andra av de myndigheter som omfattas av förordningen (2016:775) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.

Vanliga brottstyper

Ekonomisk brottslighet, bedrägerier och bidragsbrott kan bekämpas utifrån flera av de samverkande myndigheternas uppgifter, resurser och kompetenser. Dessa typer av brott har också totalt sett varit de vanligaste i satsningen, åtminstone sett till lägesbilder av brottsligheten, fokus för underrättelsearbetet och

i målsättningarna för de operativa insatserna. Detta bedöms naturligt mot bakgrund av de samverkande myndigheternas ansvars- och kompetensområden.

Trots att fokus för underrättelsearbetet och målen för insatserna till största del avser ekonomisk brottslighet och bedrägeribrott har en stor del av den operativa verksamheten och utfallet avsett bekämpning av narkotikabrott. Narkotika utgör basen för en väsentlig del av illegala inkomster för många av de kriminella nätverken kopplade till organiserad brottslighet.

Vålds- och skrämselfkapital är ett verktyg för den inkomstbringande brottsliga verksamheten. I de operativa insatserna har det även uppdagats våldsbrott som inte kan anses vara en tydlig del av en organiserad brottslighet. Även dessa brott kan bli en del av en operativ insats eftersom de ofta är förhållandevis allvarliga.

Vapen är ett verktyg för våldsutövning och en del av skrämselfkapitalet. Smuggling är en av förutsättningarna för att aktörerna inom organiserad brottslighet ska ha tillgång till vapen och sprängmedel.

Bilaga 5.

Kvantitativa resultatmått och kvalitativa källor

Resultat- och utfallsmått fångar olika dimensioner av det operativa arbetet och avser främst

- arbetad tid (endast nationella insatser)
- utfall i brottmålsprocessen
- utfall av förvaltningsbeslut och administrativa åtgärder⁸².

Dessutom finns ett flertal mått på internationell samverkan.

Huvudmått för bedömningen av utfallet i brottmålsprocessen är (ur tingsrättsdomar):

- Åtalade i tingsrätt – antal.
- Dömda i tingsrätt – antal.
- Brottsstyper med fällande dom i tingsrätt – typ och antal.
- Fängelsedömda i tingsrätt – antal (kön, ålder).
- Utdömd fängelse tid i tingsrätt – år och månader.
- Utdömd fängelse tid i hovrätt – år och månader.

Redovisat av kontaktpersoner för uppföljning:

- Beslag av narkotika – vikt och typ.
- Beslag av vapen – antal och typ.
- Annat beslag (kontanter med mera) – antal, typ, belopp.

Ur tingsrättsdomar:

- Utdömda skadestånd i tingsrätt – belopp.
- Utdömda förverkande av brottsutbyte – belopp.*
- Utdömda företagsbot och dagsbot.
- Utdömda näringsförbud – tid och antal personer.

Huvudmått, förvaltningsprocessen (redovisat av kontaktpersoner för uppföljning): Skatteverket**

- Beslutade skattehöjningar (inklusive skattetillägg) – belopp.
- Beslutade betalningssäkringar – belopp och antal.

Försäkringskassan

- Stoppade utbetalningar (inklusive besparingsbelopp) – belopp och antal.
- Beslutade återkrav – belopp och antal.

Arbetsförmedlingen

- Stoppade utbetalningar (inklusive besparingsbelopp) – belopp och antal.
- Beslutade återkrav – belopp och antal.

Kronofogdemyndigheten

- Säkrade tillgångar i mål om kvarstad och förvar – belopp och typ av tillgångar⁸³.
- Säkrade tillgångar i mål om betalningssäkring – belopp och typ av tillgångar.
- Utmätta tillgångar – belopp och typ av tillgångar.

Kvalitativa källor

- Enkäter till
 - Myndigheterna
 - Regionala samverkansråden, nationella under rättelsecentrumet och aktionsgrupperna
 - Nätverksmyndigheterna
 - Samverkansforum (*Juridiska expertnätverket, Kommunikationsgruppen, Säkerhetschefsnätverket, Utvecklingsgruppen*)
- Intervjuer
 - Arbetet med de strategiska personerna.

* Här ingår även tillgångar som tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods med mera.

** Antal bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring kommer sannolikt att införas som ytterligare huvudmått 2022.

82 Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2012*, s. 6. Rikspolisstyrelsen 2013, dnr A002.178/2013.
83 Detta utfall har också en direkt koppling till brottmålsprocessen.

Frågeställningar i enkäter till myndigheterna

1. Kommentrar till er operativa verksamhet och utfallet i satsningen under 2021 utefter den strategiska inriktningen. Till exempel utmaningar och framgångar i:

- Arbetet mot strategiska personer och deras nätverk
- Arbetet utefter särskilda skäl mot särskilda brottsfenomen
- Arbetet i geografiskt utsatta områden
- Arbetet utefter beaktanden – terrorism, penningtvätt och välfärdssystemet.

2. Kommentrar till insatser beslutade av Operativa rådet avseende arbete nedlagd tid och utfall.

3. Kommentrar till arbete och utfall i de myndighetsgemensamma underrättelsecentren.

4. Kommentrar till insatser beslutade av Rsr avseende arbete och utfall i regionerna.

5. Beskriv eventuella förändringar i er strategiska verksamhet under 2021 kopplade till satsningen. Strategisk verksamhet i det här sammanhanget avser

- förslag till författningsändringar
- strategiska kommunikationsinsatser kopplade till satsningen
- verksamhetsutveckling på grund av satsningen
- förändringar i verksamhetsskydd eller annat säkerhetsarbete
- organisationsförändringar och
- brottsförebyggande verksamhet.

6. Kommentrar till strategiskt arbete i forum som satsningen har utöver det som beskrivits i fråga 5. Forum i satsningen är – Utvecklingsgruppen, Kommunikationsgruppen, Juridiska nätverket, Säkerhetschefsnätverket och Nationellt underrättelsecentrum.

7. Effekter av satsningen under verksamhetsåret 2021.

8. Övrigt ni vill lyfta fram om verksamhetsåret 2021, inklusive effekterna på arbetet i satsningen av coronaviruset och covid-19.

Frågeställningar i enkäter regionala samverkansråden, nationella underrättelsecentrumet och aktionsgrupperna

1. Kommentrar till er operativa verksamhet och utfallet i satsningen under 2021 utefter den strategiska inriktningen. Till exempel utmaningar och framgångar i:

- Arbetet mot strategiska personer och deras nätverk
- Arbetet utefter särskilda skäl mot särskilda brottsfenomen
- Arbetet i geografiskt utsatta områden
- Arbetet utefter beaktanden – terrorism, penningtvätt och välfärdssystemet.

2. Kommentrar till eventuellt brottsförebyggande arbete.

3. Kommentrar till strategisk verksamhet ni varit inblandade i.

4. Beskriv eventuella effekter och samhällsnytta av arbetet i satsningen. Framförallt under verksamhetsåret 2021.

5. Övrigt ni vill kommentera om verksamhetsåret 2021, inklusive effekterna på arbetet i satsningen av coronaviruset och covid-19.

Frågeställningar i enkäter till nätverksmyndigheterna

1. Kommentrar till er operativa verksamhet och åtgärder ni vidtagit inom ramen för operativa insatser under 2021.

2. Kommentrar till annan verksamhet ni bedrivit inom ramen för satsningen eller i nära anslutning till satsningen under 2021.

3. Övrigt ni vill lyfta fram om verksamhetsåret 2021, inklusive effekterna på arbetet i satsningen av coronaviruset och covid-19.

Frågeställningar i enkäter till samverkansforum i satsningen

1. Kommentrar till er verksamhet och de åtgärder ni vidtagit under 2021.

2. Övrigt ni vill lyfta fram om verksamhetsåret 2021, inklusive effekterna på arbetet i satsningen av coronaviruset och covid-19.

Huvudsakliga frågor vid intervjuerna inför bedömningen av arbetet mot strategiska personer

- Vem den strategiska personen är (övergripande om kapacitet, nätverk, kontakter, koppling till utsatt området och roll i brottsligheten etc.)?
- Vilka eventuella åtgärder och aktiviteter (typ och omfattning) har utförts med syftet att minska den strategiska personens kapacitet?
- Hur ser kapaciteten för den strategiska personen ser ut i nuläget?
- Hur ser ni på möjligheterna att framöver uppnå framgång i arbetet, främst under resterande delen av året?

Bilaga 6.

Operativt utfall

För överskådlighetens skull har samtliga värden som närmast kan avrundas till eller överstiger 10 miljoner kronor avrundats till hela miljontal. Värden som understiger 10 miljoner avrundas med en decimal. Antalsredovisningar avrundas i vissa tabeller enligt liknade princip.

Vissa historiska värden har förändrats sedan återrapportering för 2020, vilket kommenteras i tabellerna.

Tabell 1. Utfall i mkr redovisat av Skatteverket 2016–2021 utifrån insatserna beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Höjning av skatt*	Betalnings-säkringar	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar
2016	44	3,9	34	9,2	78	13
2017	69	21	16	3,6	85	27
2018	93	20	52	6,0	145	26
2019	104	23	73	17	177	40
2020	46	6,9*	54	2,8	100	10*
2021	29	58	71	3	99	61
Totalt	385	126	301	41	686	169

* Ändrat från 0 i föregående redovisning. Totalvärdet har ändrats i enlighet med detta.

Tabell 2. Utfall i mkr 2016–2021 redovisat av Försäkringskassan utifrån de nationella insatserna (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*
2016	0,5	4,8	3,3	4,4	3,8	9,2
2017	1,3	0	4,3	0	6,4	0
2018	3,8	0,02	10	12	13	12
2019	13	0	10	0	23	0
2020	9,5	0	81	0	90	0
2021	5,5	0	57	0	62	0
Totalt	34	4,8	164	16	198	21

* Utfallet för skadestånd avser beslut i tingsrätt. I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen. Skadestånd avser utdömt belopp i tingsrätt, vilket är en skillnad mot Försäkringskassans egen uppföljning där yrkat skadeståndsbelopp används som uppföljningsmått.

Tabell 3. Av Försäkringskassan redovisat besparingsbelopp i mkr 2016–2021 till följd av administrativa åtgärder utifrån de nationella insatserna (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Besparingsbelopp*		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2016	4,4	24	28
2017	2,0	24	26
2018	14	85	100
2019	6,1	20	26
2020	4,0	45	49
2021	6,1	43	49
Totalt	38	246	279

* Beräkning utifrån förhindrade felaktiga utbetalningar.

Tabell 4. Utfall i mkr redovisat av Arbetsförmedlingen 2016–2021 utifrån nationella insatser beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Återkravsbelopp**	Skadestånd*	Återkravsbelopp**	Skadestånd*	Återkravsbelopp**	Skadestånd*
2016	7,4	5,4	7,5	0	15	5,4
2017	0,1	0	0,9	0	1,0	0,0
2018**	0,2	0,2	1,1	0	1,3	0,2
2019	1,6	0,4	9,3	0	11	0,4
2020	0,5	0	3,6	0,7	4,1	0,7
2021	1,1	1,2	7,0	0,0	8,2	1,2
Totalt	11	7,2	29	0,7	40	8,0

* Utfallet för skadestånd avser beslut i tingsrätt. I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen.

** På grund av att ett ärendehanteringssystem inte fungerat som avsett omfattar statistiken för återkrav enbart det första halvåret 2018. Sannolikt även underrapportering 2017.

Tabell 5. Av Arbetsförmedlingen redovisat besparingsbelopp i mkr 2016–2021 till följd av administrativa åtgärder utifrån de nationella insatserna (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Besparingsbelopp*		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2016	1,1	3,6	4,7
2017**	0,0	0,7	0,7
2018	0,5	5,5	6,0
2019	0,8	6,9	7,7
2020	1,5	11	12
2021	0,9	4,7	5,5
Totalt	4,8	32	37

*Beräkning utifrån förhindrade felaktiga utbetalningar.

Sedan 2018 har rutinerna för att beräkna detta standardiserats.

**Underrapportering enligt uppgift från Arbetsförmedlingen.

Tabell 6. Utfall i mkr 2016–2021 redovisat av Kronofogdemyndigheten för säkrade tillgångar utifrån nationella insatserna beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Säkrade tillgångar					
	Nationella insatser		Regionalt		Summa	
	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring
2016	7,8	5,8	0	11	7,8	17
2017	19	20	0,3	2,5	19	23
2018	2,8	5,8	0	0,6	2,8	6,4
2019	5,6	3,0	4,6	5,5	10	8,5
2020	8,2	14	1,2	0,8	9,4	15
2021	15	6,5	16	2,4	31	8,9
Totalt	58	55	23	23	81	78

Tabell 7. Utfall i mkr 2016–2021 redovisat av Kronofogdemyndigheten för utmätta tillgångar utifrån nationella insatser beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Utmätta tillgångar		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2016	13	38	51
2017	7,3	46	53
2018	36	12	48
2019	22	22	44
2020	11	23	35
2021	7,7	32	40
Totalt	97	174	271

Tabell 8. Antal åtalade, fängelsedömda och fängelseår i tingsrättsdomar 2016–2021 utifrån nationella insatserna beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt)

	Nationella insatser			Regionalt			Totalt		
	Åtalade	Fängelse-dömda*	Fängelse-år*	Åtalade	Fängelse-dömda*	Fängelse-år	Åtalade	Fängelse-dömda*	Fängelse-år*
2016	139	59	187	47	23	37	186	82	224
2017	112	69	133	52	15	24	164	84	157
2018	171	93	231	71	34	84	242	127	315
2019	68	42	96	66	39	74	134	81	170
2020	96	61	212	186	84	137	282	145	349
2021	145	82	282	106	48	165	251	130	448
Totalt	739	409	1 149	528	243	522	1 267	652	1 671

*Förverkad tidigare utdömd villkorlig frigivningen samt samhällstjänst som missköts och omvandlats till fängelse ingår inte. Det betyder att den faktiskt utdömda fängelse tiden är längre än det som anges i tabellen.

Tabell 9. Redovisade beslag av narkotika i kilogram 2016–2021 utifrån nationella insatser beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser			Regionalt			Totalt		
	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana*	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana*	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana*
2016	34	2,1	244	0	2,4	32	34	4,5	276
2017	81	5,6	51	0	0	0	81	5,6	51
2018	1,9	2,7	150	2,5	0,1	18	4,4	2,8	168
2019*	48	2,5	157	4,9	1,3	16	53	3,8	173
2020	49	49	470	80	7,1	26	129	57	496
2021**	124	12	282	3,0	15	85	127	27	367
Totalt	338	75	1 354	91	25	178	428	100	1 532

* I redovisningen av nationella insatser rapporterades ytterligare 11 kilo amfetamin och 22 kilo cannabis i insatsen mot dödligt våld. Dessa beslag har eftersom det bedöms osäkert om detta arbete bedrivits inom satsningen och huruvida dessa beslag kommer att följas i eventuell vidare rättslig process. I stort kan sägas att det sannolikt funnits flera beslag i denna insats som kunnat kopplas till satsningen, men som inte följts upp.

** Till detta kommer beslag av 78 liter amfetaminolja.

Tabell 10. Redovisade (avrundade cirkavärden) beslag av narkotikaklassade tabletter 2016–2021 utifrån nationella insatser beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Tabletter		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2016	4 000	60 000	64 000
2017	180 000	30 000	210 000
2018	50 000	8 000	58 000
2019	180 000*	24 000	204 000
2020	450 000	115 000	565 000
2021	40 000	75 000	115 000
Totalt	905 000	310 000	1 210 000

* En mindre mängd beslagtagna tabletter har exkluderats för insatsen mot dödligt våld i enlighet med det som beskrevs under tabell 9

Tabell 11. Redovisade beslag av antal vapen och sprängmedel 2016–2021 utifrån insatserna beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser				Regionalt				Totalt			
	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Handgranater/granatvapen*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Handgranater/granatvapen*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Handgranater/granatvapen*
2016**	5	5	4	24	0	0	0	0	5	5	4	24
2017	8	0	12	2	0	0	0	0	8	0	12	2
2018	6	6	25	6	0	0	8	0	6	6	33	6
2019***	2	2	19	0	4	1	11	0	6	3	30	5
2020	7	4	9	2	4	6	15	1	11	10	24	3
2021	2	11	5	5	1	5	18	0	3	16	23	5
Totalt	28	17	68	34	8	7	34	1	36	24	102	35

* Till detta kommer beslag av explosiva varor eller hjälpmedel i samband med användandet av sådana i form av 60 gram sprängdeg och 4 meter pentylstubin under 2018, 120 kilo dynamit, 109 kilo sprängladdning Fordy, 13 kg Pentex Booster sprängladdning samt 7 x 125 gram dynamit under 2020.

** Under 2016 beslagtogs ett stort antal vapen av militär typ i ett annat land med misstanke om att vapnen var avsedda för Sverige.

*** 1 automatvapen och 1 pistol har exkluderats avseende insatsen mot dödligt våld i enlighet med det som beskrevs under tabell 9.

Tabell 12. Utfall i mkr (avrundade cirkavärden) från tingsrättsdomar 2016–2021 som avser tillgångsriktad brottsbekämpning utifrån insatserna beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma

	Nationella insatser			Regionalt			Summa		
	Förverkat brottsutbyte m.m.*	Skadestånd m.m.**	Företagsbot och dagsbot	Förverkat brottsutbyte m.m.*	Skadestånd m.m.**	Företagsbot och dagsbot	Förverkat brottsutbyte m.m.*	Skadestånd m.m.**	Företagsbot och dagsbot
2016	0,6	21	4,4	21	33	0,3	22	54	4,7
2017	3,8	1,2	0,7	0,3	0,1	0	4,1	1,3	0,7
2018	15	1,0	0,6	0,03	28	5,1	15	29	5,7
2019	0,7	0,7	3,1	0,6	3,0	0,5	1,3	3,7	3,5
2020	5,2	19	0,1	36	22	0,3	41	41	0,4
2021	12	2,7	5,4	0,7	7,5	2,5	13	10	7,9
Totalt	37	46	14	59	93	8,7	96	139	23

* Utöver förverkat brottsutbyte ingår tillgångar som tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods med mera.

** I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen.

Tabell 13. Utfall i mkr från tingsrättsdomar 2016–2021 som avser näringsförbud utifrån insatserna beslutade av operativa rådet (Nationella insatser) respektive regionalt operativt arbete (Regionalt)*

	Nationella insatser		Regionalt		Summa	
	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud
2016	51	9	34	6	85	15
2017	39	8	26	6	65	14
2018	43	8	8	2	51	10
2019	37	7	30	9	67	16
2020	16	4	12	4	28	8
2021	41	7	36	8	77	15
Totalt*	176	34	110	27	286	61

* Statistiken omfattar följaktligen inte de näringsförbud som eventuellt utdömts i förvaltningsdomstol.

Bilaga 7.

Nationella insatser

Tabell 14. Antalet nationella insatser åren 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Beslutade	9	6	8	6	5	4	38
Avslutade	5	4	5	10	4	4	32
Pågående från tidigare år	16	20	22	25	23	23	
Pågående under året	25	26	30	31	26	26*	
Med redovisad arbetstid under året	31	31	38	36	34	36	

* Av dessa var 10 under bevakning, det vill säga att det vid årets utgång inväntas ett slutligt avgörande i domstol.

Tabell 15. Antal beslutade och pågående nationella insatser per inriktning 2018–2021*

	2018		2019		2020		2021	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Strategisk person	4	15	2	13	3	14	0	12
Särskilda skäl	2	14	3	16	2	12	4	14
Utsatt område	2	2	0	2	0	0	0	0
Totalt	8	31	5	31	5	26	4	26

* I många av de nationella insatserna har flera inriktningar angetts vid beredningen av och beslutet om insatsen. Statistiken baseras i dessa fall på en bedömning av vilken av inriktningarna som varit den huvudsakliga.

Tabell 16. Redovisade resurstimmar (avrundade cirkavärden) för operativt arbete i nationella insatser åren 2016–2021 uppdelat per myndighet (sorterat i fallande ordning efter antalet 2021). Avrundningsfel kan förekomma

	Antal						Andel %					
	2016	2017	2018	2019*	2020	2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Totalt	347 000	405 000	350 000	345 000	390 000	425 000	100	100	100	100	100	100
Polis- myndigheten	260 000	320 000	280 000	280 000	335 000	350 000	75	79	80	81	86	82
Aktionsgrupp	215 000	250 000	235 000	250 000	275 000	265 000	62	62	68	72	70	63
Linjepersonal	45 000	70 000	45 000	30 000	60 000	85 000	13	17	12	9	16	20
Summa andra myndigheter	87 000	85 000	70 000	65 000	55 000	75 000	25	21	20	19	14	18
Åklagar- myndigheten	21 600**	14 300	9 600***	12 200	13 600	26 400	6,2	3,5	2,8	3,5	3,5	3,5
Skatteverket	27 100	29 300	23 500	22 400	11 700	16 400	7,8	7,0	6,8	6,5	3,0	3,0
Tullverket	1 500	8 500	5 400	3 400	11 700	13 000	0,4	2,1	1,6	1,0	3,0	3,0
Kriminal- vården	5 300	3 100	5 100***	5 000	7 800	12 000	1,5	0,8	1,5	1,4	2,0	2,0
Ekobrotts- myndigheten	27 100	25 900	21 200	18 500	7 000	3 700	7,8	6,3	6,1	5,4	1,8	1,8
Kronofogde- myndigheten	1 000	2 100	1 600	1 300	590	1 710	0,3	0,5	0,5	0,4	0,2	0,4
Försäkrings- kassan	1 200	1 250	1 200	1 300	1 360	1 450	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,2
Arbets- förmedlingen	255	310	390	590	345	235	0,07	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Migrations- verket	335	390	25	10	130	120	0,1	0,1	0,01	0	0,04	0,03
Säkerhets- polisen	5 000	220	1 100	1 100	380	120	1,4	0,06	0,3	0,3	0,1	0,03
Kust- bevakningen	4 700	1 050	15	0	0****	30	1,3	0,3	0	0	0	0,01

* I det totala antalet redovisade timmar ingår tiden som redovisades för insatsen mot dödligt våld. Tiden ger en skev bild av den insatsen och dess eftersom enbart tre myndigheter redovisat i den för hela perioden som den pågick. De myndigheter som främst redovisade tid i denna insats var Åklagarmyndigheten (867 timmar), Skatteverket (518 timmar), Kriminalvården (164 timmar) och Kronofogdemyndigheten (130 timmar).

** Konstaterad underrapporterad tid relaterad till en tidigare insats som ledde till rättegång och dom i ett stort mål om grovt narkotikabrott under 2016.

*** Sannolikt finns en betydande underrapportering utifrån att de lagförda och fängelsedömda i flera insatser omfattat processer där Åklagarmyndigheten respektive Kriminalvården inte varit införstådda med att de, och personer som ingick, omfattade arbete i satsningen.

**** Det arbetades med flygspaning i en av de nationella insatserna. Dock redovisades inte den arbetade tiden, varför det inte kan återges någon specifik tid.

Bilaga 8.

Regionala operativa insatser

I denna redovisning omfattar antalet regionala insatser respektive underrättelseärenden enbart åren 2019–2021.

Tabell 17. Fördelning av antal regionala insatser 2019–2021

	2019	2020*	2021	Totalt
Beslutade	69	54	54	177
Pågående	119	146	154	
Avslutade	28	43	36	107

* 54 ändrat från 46 i föregående redovisning och 146 från 138.

Tabell 18. Antal beslutade och pågående regionala insatser per inriktning 2019–2021

	2019		2020		2021	
	Beslutade	Pågående	Beslutade*	Pågående**	Beslutade	Pågående
Strategisk person	13	29	16	34	9	26
Särskilda skäl	33	50	31	72	40	92
Utsatt område	23	40	7	40	5	36
Totalt	69	119	54	146	54	154

* 16 ändrat från 12 i föregående redovisning och 31 från 27.

** 34 ändrat från 31 i föregående redovisning, 72 från 69, 40 från 45 och 146 från 145.

Tabell 19. Antal beslutade och pågående regionala insatser per angivet beaktande 2019–2021

	2019		2020		2021	
	Beslutade	Pågående	Beslutade*	Pågående**	Beslutade	Pågående
Penningtvätt	19	36	18	49	17	49
Terrorism	4	8	0	8	1	9
Välfärdssystem	27	51	25	67	36	96
Totalt	71	133	59	167	54	154
<i>Bortfall (insatser)</i>	21	38	16	43	4	23

* 18 ändrat från 13 i föregående redovisning, 25 ändrat från 19 och 59 ändrat från 48.

** 49 ändrat från 44 i föregående redovisning, 67 från 61, 167 från 154 och 43 från 41.

Tabell 20. Angivna brottstyper totalt (1:a, 2:a och 3:e hand) i beslutade och pågående regionala insatser 2019–2021

	2018		2019		2020	
	Beslutade***	Pågående****	Beslutade*****	Pågående*****	Beslutade	Pågående
Skattebrott*	26	53	19	64	23	71
Bokföringsbrott*	9	26	2	21	4	19
Penningtvättsbrott*	14	24	12	31	14	36
Övriga ekobrott*	2	4	3	6	1	4
Bedrägerier (ej bidragsbrott)**	6	12	8	19	12	16
Bidragsbrott**	13	28	8	25	6	34
Narkotikabrott	7	14	5	16	3	15
Vapenbrott	3	6	3	8	0	5
Brott mot person	2	5	2	7	2	8
Annat brott	12	18	12	25	11	37
Totalt	94	190	74	222	76	245
<i>Bortfall (insatser)</i>	11	18	11	23	5	17

* Samtliga dessa avser ekonomisk brottslighet.

** Räknas i uppföljningen av domar som bedrägeri- eller bidragsbrott.

*** 26 ändrat från 25 i föregående redovisning, 14 från 13, 6 från 5, 13 från 10, 94 från 88 och 11 från 17.

**** 53 ändrat från 52 i föregående redovisning, 24 från 22, 12 från 11, 28 från 25, 14 från 13, 190 från 182 och 18 från 26.

***** 19 ändrat från 12 i föregående redovisning, 12 (penningtvättsbrott) från 7, 8 [Bedrägerier (ej bidragsbrott)] från 5, 3 (vapenbrott) från 2, 2 från 3, 74 från 59 och 11 från 14.

***** 64 ändrat från 56 i föregående redovisning, 31 från 25, 19 från 23, 25 från 16, 8 från 7, 222 från 203 och 23 från 31.

Tabell 21. Ledare för, respektive aktiv i, regional insats* vid de regionala samverkansråden 2019–2021 (myndigheterna sorterade i fallande ordning efter ledning i pågående regional insats 2021)

	2019				2020				2021			
	Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående	
	Ledning	Aktiv	Ledning	Aktiv	Ledning***	Aktiv****	Ledning*****	Aktiv*****	Ledning	Aktiv	Ledning	Aktiv
Skatteverket	18	33	38	69	25	27	53	84	24	11	62	87
Polisen (exklusive Säpo)	17	19	36	44	15	21	42	52	20	9	54	55
Ekobrottsmyndigheten	17	16	30	32	10	10	37	42	8	4	38	43
Försäkringskassan	9	10	18	26	5	5	16	23	7	3	18	27
Åklagarmyndigheten**	1	4	1	7	2	2	2	8	2	4	6	23
Kronofogde- myndigheten	4	14	5	29	7	7	10	27	1	1	6	21
Migrationsverket	1	7	1	14	1	5	2	18	2	0	2	20
Arbetsförmedlingen	4	9	9	27	3	3	11	24	1	0	6	18
Tullverket	2	4	2	10	0	1	2	9	0	0	2	10
Säkerhetspolisen	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	2	4
Kriminalvården	1	3	1	7	0	0	0	6	0	0	0	6
Kustbevakningen	0	0	1	2	0	1	0	2	0	0	0	4
Annan myndighet/aktör	1	1	2	12	1	5	2	11	0	5	2	21
Samtliga myndigheter	3	3	6	10	4	4	10	12	2	6	12	20
Totalt	79	124	151	290	72	91	188	319	68	44	210	359
<i>Bortfall (insatser)</i>	1	11	2	11	0	7	1	18	0	9	0	22

* Aktörerna kan uppgå till tre ledare och tio aktiva. Observera att fler än en ledare eller aktiv kan anges per insats.

** För en insats gäller att det finns en skillnad mellan att myndigheter i samråd beslutar om att stödja en insats och för de åklagare som leder förundersökningen.

Ökningen under 2021 bedöms i huvudsak avse en förbättrad rapportering av Åklagarmyndighetens deltagande.

*** 15 ändrat från 13 i föregående redovisning, 25 från 18, 10 från 9 och 72 från 63.

**** 21 ändrat från 20 i föregående redovisning, 27 från 20, 5 (Försäkringskassan) från 3, 0 (Kriminalvården) från 3, 5 (Annan myndighet/aktör) från 0, 91 från 80 och 7 (Bortfall) från 8.

***** 42 ändrat från 40 i föregående redovisning, 53 från 47, 37 från 36, 188 från 179 och 1 (Bortfall) från 0.

*****52 ändrat från 51 i föregående redovisning, 84 från 77, 319 från 309 och 18 (Bortfall) från 17.

Bilaga 9.

Underrättelseärenden

I denna redovisning omfattar antalet regionala insatser respektive underrättelseärenden enbart åren 2019–2021.

Tabell 22. Antal underrättelseärenden 2019–2021

	2019	2020	2021	Totalt
Beslutade	42	45	27	114
Pågående	112	105	95	
Avslutade	47	48	35	256

Tabell 23. Antal beslutade och pågående underrättelseärenden per inriktning 2019–2021

	2019		2020		2021	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Strategisk person	4	29	4	25	8	28
Särskilda skäl	25	52	23	48	18	48
Utsatt område	13	31	3	20	1	19
Totalt	42	112	30	93	27	95

Tabell 24. Antal beslutade och pågående underrättelseärenden per angivet beaktande 2019–2021

	2019		2020		2021	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Penningtvätt	18	54	16	48	23	57
Terrorism	4	23	20	17	2	15
Välfärdssystem	22	53	5	56	13	52
Totalt	44	130	41	121	38	124
<i>Bortfall (ärenden)</i>	11	31	14	31	3	18

Tabell 25. Angivna brottstyper totalt (1:a, 2:a och 3:e hand) i beslutade och pågående underrättelseärenden 2019–2021

	2019		2020		2021	
	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående	Beslutade	Pågående
Skattebrott*	18	48	15	39	17	41
Bokföringsbrott*	4	13	5	8	7	12
Penningtvättsbrott*	12	33	15	33	13	36
Övriga ekobrott*	2	8	6	9	2	9
Bedrägerier (ej bidragsbrott)**	8	19	6	15	4	15
Bidragsbrott**	10	25	17	26	3	21
Narkotikabrott	12	39	10	34	6	30
Vapenbrott	5	18	3	7	2	14
Brott mot person	1	6	6	20	3	9
Annat brott	16	31	11	29	3	19
Totalt	88	240	94	220	60	206
<i>Bortfall (ärenden)</i>	3	20	4	14	0	10

* Samtliga dessa avser ekonomisk brottslighet.

** Räknas i uppföljningen av domar som bedrägeri- eller bidragsbrott.

Tabell 26. Initiativtagare respektive mottagare av underrättelseärenden* vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2019–2021 (sorterat i fallande ordning efter initiativtagande myndighet i pågående underrättelseärende 2021)

	2019				2020				2021			
	Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående	
	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare	Initiativ	Mottagare
Polisen (exklusive Säpo)	17	8	51	33	24	10	58	26	18	9	55	24
Skatteverket	5	12	17	42	10	4	15	30	7	8	18	28
Ekobrottsmyndigheten	3	6	11	22	3	4	8	15	7	4	12	16
Försäkringskassan	3	10	5	29	5	1	7	16	1	2	6	12
Tullverket	2	0	8	8	1	0	6	8	2	0	5	6
Kronofogde-myndigheten	1	3	1	12	3	3	0	9	1	2	3	11
Arbetsförmedlingen	3	4	6	11	0	2	4	10	0	2	2	9
Migrationsverket	1	1	1	7	1	1	2	8	1	2	2	9
Säkerhetspolisen	2	1	4	4	0	0	3	2	0	2	1	4
Kustbevakningen	1	0	3	3	0	0	2	2	1	0	1	0
Åklagarmyndigheten**	0	0	1	2	0	0	1	3	0	0	0	1
Kriminalvården	0	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
Annan myndighet/aktör	0	6	1	13	3	5	3	19	0	5	2	19
Samtliga myndigheter	14	1	34	11	10	4	24	12	4	5	21	24
Totalt	52	53	143	200	60	34	133	160	42	41	128	166
<i>Bortfall (antal ärenden)</i>	2	23	11	48	2	14	12	55	0	8	7	30

* Aktörerna kan uppgå till tre initiativtagare och tio mottagare. Observera att fler än en initiativtagare eller mottagare kan anges per ärende.

** För ett ärende gäller att det finns en skillnad mellan att myndigheter i samråd beslutar om att stödja en insats och för de i förundersökningen ansvariga åklagarnas mandat.

Bilaga 10.

Nationella insatser

En nationell operativ insats innebär att operativa rådet fattat ett beslut om att utifrån inriktningen och de mål som ställts upp för insatsen avsätta resurser för myndighetsgemensam brottsbekämpande verksamhet. Ledningsansvaret i en insats avser den myndighet som övergripande fått ansvaret för att leda insatsen, vilket i huvudsak innebär ett samordningsansvar.⁸⁴ Beslut av operativa rådet att inleda en insats innebär att myndigheternas arbete i insatsen – till skillnad mot regionala insatser – får en nationell prioritet. Jämfört med regionala insatser resurssätts de nationella insatserna i högre grad av personal från polisens aktionsgrupper.

Ökad redovisad arbetstid

De cirka 425 000 redovisade timmarna arbetad tid i nationella insatser innebär den mest omfattande tiden som någonsin redovisats i sådana insatser. För Polismyndigheten var det den också mest omfattande tiden, se figur 14. Den främsta anledningen till det var en mycket stor ökning för polisregion Syd, till nästan 100 000 redovisade arbetade timmar under 2021. Även för polisregion Nord och Bergslagen ökade den redovisade arbetstiden mycket. Polisregion Väst har minst antal redovisade arbetade timmar i nationella insatser, och merparten av denna tid avsåg arbete i insatser under ledning av polisregion Syd.

Totalt sett för polisens aktionsgrupper utgjorde de cirka 267 000 redovisade timmarna det näst största antalet timmar i satsningens historia, efter 2020.

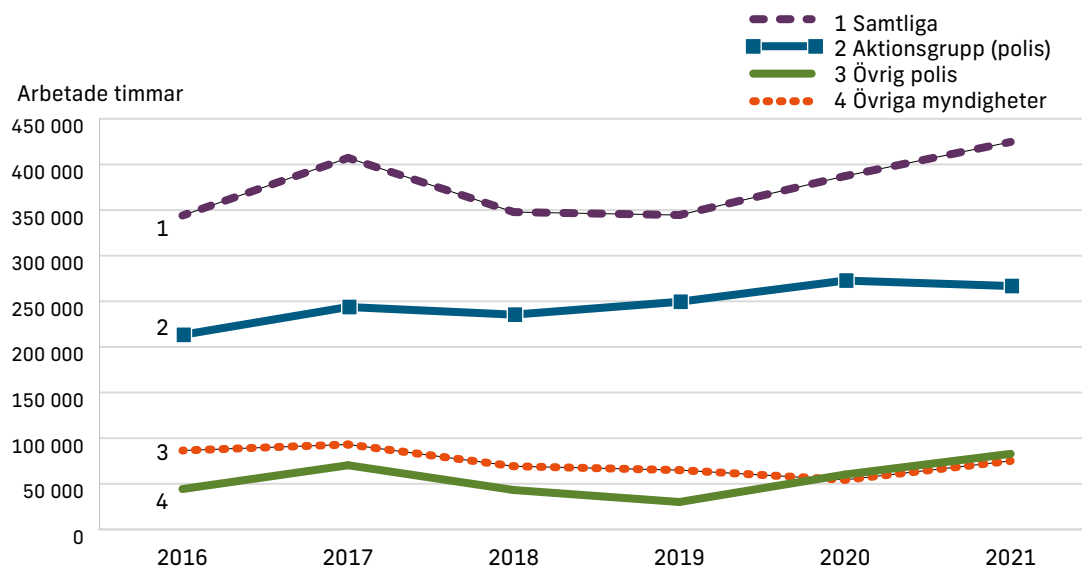
Aktionsgruppspersonalens rörlighet, det vill säga arbetad tid i nationell insats under ledning av annan polisregion (i förekommande fall Noa) eller myndighet, var hög under 2021. Detta berodde till del på att aktionsgruppspersonalen som arbetade under annans ledning avsåg Stockholm som arbetade i en insats som de inte ledde, men som till stor del bedrevs i den egna regionen. Bortsett från detta arbete var rörligheten 15 procent av aktionsgruppspersonalen, det vill säga att de arbetade i nationella insatser under ledning av annan polisregion. Det var främst personal från aktionsgrupp Väst som arbetade i två insatser i, och under ledning av, polisregion Syd. I stort sett hela arbetstiden för aktionsgrupp Väst i nationella insatser avsåg detta arbete.

För annan polispersonal än aktionsgrupp redovisades det högsta antalet arbetade timmar sedan 2013. Då som under 2021 var det polisregion Syd som redovisade flest arbetade timmar.

Det noteras en förstärkt minskande trend avseende den redovisade arbetstiden för Ekobrottsmyndigheten. Även Arbetsförmedlingen hade en fortsatt låg redovisad arbetstid under 2021. Däremot avbröts den minskande tiden för Skatteverket respektive Försäkringskassan.

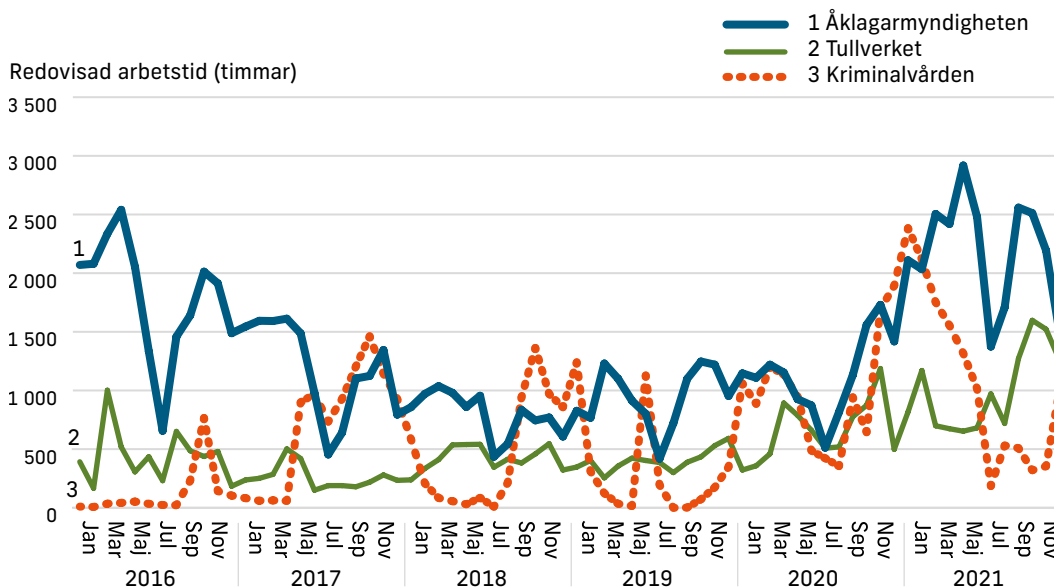
84 Åklagaren har en självständig roll och ska säkerställa att utredningen och andra åtgärder utförs på ett rättssäkert sätt.

Figur 14. Utvecklingen av redovisad arbetstid i nationella insatser för samtliga, för aktionsgruppspersonalen och sammanlagt för alla myndigheter exklusive Polismyndigheten 2016–2021

Den främsta anledningen till ökningen kan, vid sidan av den redovisade arbetstiden för polisen, vara arbetstiden för Åklagarmyndigheten och Kriminalvården (se figur 15).

Figur 15. Utvecklingen av den redovisade arbetstiden i nationella insatser per månad åren 2016–2021 för Åklagarmyndigheten, Tullverket och Kriminalvården

Kriminalvårdens redovisade fler arbetade timmar än något tidigare år i satsningen. Tiden avsåg främst två av de största nationella insatserna under 2020, insatser som också genererade ett omfattande utfall i brottmålsprocessen både 2020 och 2019.

Åklagarmyndighetens redovisade arbetstid var den högsta sedan 2014. Främst avser myndighetens redovisade arbetstid tre insatser som samtliga ledde till omfattande lagföring och innebar fortsatt mycket internationell samverkan.

För Tullverket, som normalt har stor variation av den redovisade arbetstiden, var årets arbetstid den största under redovisningsperioden. Den var i paritet med Kriminalvårdens, men i Tullverkets del avser tiden nästan enbart insatsen under ledning av Noa, den största under året.

I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att den redovisade tiden enbart avser satsningens arbete på nationell nivå, och att den i flera avseenden inte speglar satsningens arbete i dess helhet.

Fyra nya beslutade insatser

Sammantaget för redovisningsperioden har operativa rådet beslutat 38 nationella insatser och avslutat 32.

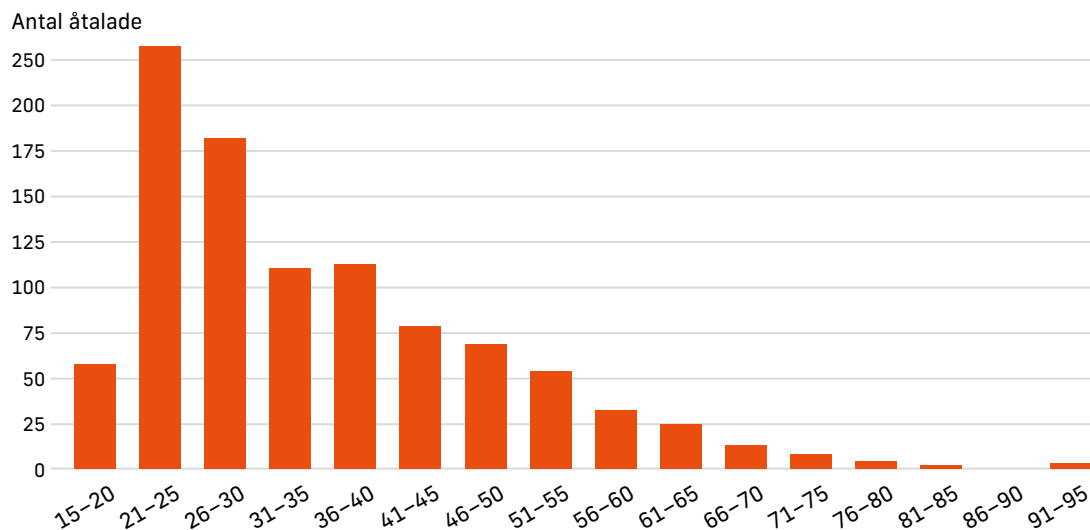
Fyra insatser beslutades av operativa rådet under 2021, och lika många avslutades. De fyra nationella insatser som beslutades av operativa rådet under 2021 stod för mindre än 10 procent av den redovisade arbetstiden för nationella insatser totalt under året. Det innebär att det operativa arbetet i huvudsak skedde i insatser som inleddes 2020 eller tidigare.

I genomsnitt hade de insatser som pågick, inklusive de under bevakning⁸⁵, vid årets utgång fortgått i nästan tre år.

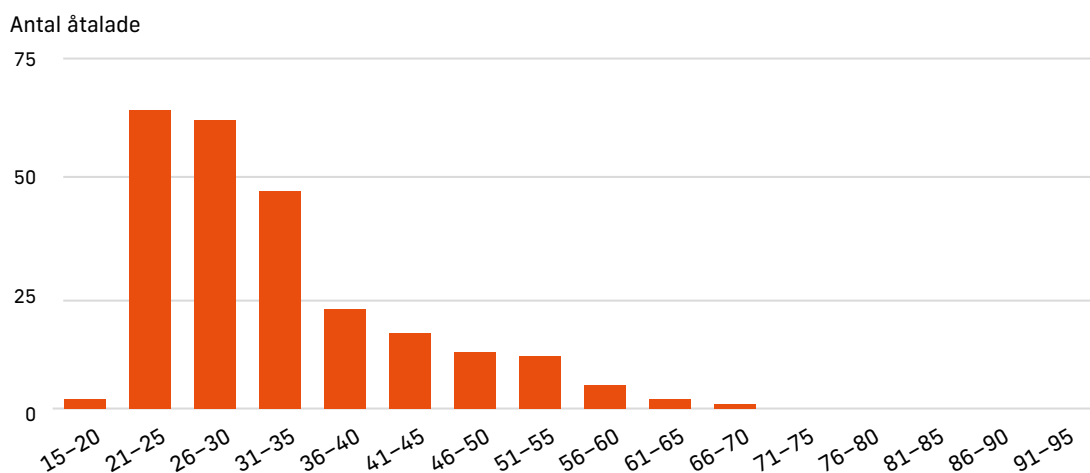
85 Inväntande slutligt beslut i domstol.

Bilaga 11. Grafisk presentation av de åtalades kön och ålder

Figur 16. Ålder för de åtalade vid meddelad tingsrättsdom 2016–2021, uppdelat i femårsintervaller

Figur 17. Ålder för de åtalade vid meddelad tingsrättsdom 2021, uppdelat i femårsintervaller

Figur 18. Antalet åtalade, män respektive kvinnor, i tingsrätten 2016–2021.

